

Organizația
Internațională
a Muncii

PROTECȚIE
SOCIALĂ

Coordonarea sistemelor de securitate socială în statele non-membre ale UE din Europa de Sud-Est

Analiză juridică

Coordonarea sistemelor de securitate socială în statele non-membre ale UE din Europa de Sud-Est

Analiză juridică

Copyright © Organizația Internațională a Muncii 2013
Prima ediție 2013

Publicațiile Biroului Internațional al Muncii se bucură de protecția drepturilor de autor în baza Protocolului 2 la Convenția universală privind drepturile de autor. Reproducerea unor scurte fragmente din aceste publicații este însă permisă, cu condiția menționării sursei. Pentru obținerea drepturilor de reproducere sau traducere, se va adresa o solicitare Biroului de Publicații (Drepturi și licențe), Biroul Internațional al Muncii, CH-1211 Geneva 22, Elveția, sau la adresa electronică: pubdroit@ilo.org. Biroul Internațional al Muncii (BIM) salută solicitările de acest gen.

Bibliotecile, instituțiile și alți utilizatori înregistrați la organizațiile care se ocupă de protecția drepturilor de reproducere, pot face copii după aceste materiale, în conformitate cu autorizațiile care le sunt emise în acest scop. Vizitați pagina web www.ifrro.org pentru a afla organizațiile care se ocupă de protecția drepturilor de autor în țara Dvs.

Coordonarea Sistemelor de Securitate Socială în statele non-membre ale UE din Europa de Sud-Est: analiză juridică / Organizația Internațională a Muncii, Echipa de Suport Tehnic pentru Munca Decentă/Biroul pentru Țările din Europa Centrală și de Est. Budapesta: OIM, 2013.

ISBN 978-92-2-826924-6 (print); 978-92-2-826925-3 (web pdf)

ILO DWT and Country Office for Central and Eastern Europe

social security / maintenance of acquired rights / social security agreement / international agreement / Community law / ILO Convention / comment / Eastern Europe / EU countries / Europe

02.03.1

ILO Cataloguing in Publication Data

Raportul este disponibil, la fel, în limba engleză:

Social security coordination for non-EU countries in South and Eastern Europe: a legal analysis / International Labour Organization, Decent Work Technical Support Team and Country Office for Central and Eastern Europe. – Budapesta, 2012

Denumirile utilizate în publicațiile OIM, în conformitate cu practica Națiunilor Unite, precum și prezentarea materialelor din aceste publicații nu exprimă, în nici un caz, opiniile Biroului Internațional al Muncii cu privire la statutul juridic al unei țări, al unei zone sau al unui teritoriu sau al autorităților care le guvernează, și nici la delimitarea granițelor acestora. Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în articole, studii și alte lucrări le revine exclusiv autorilor, iar publicarea lor nu echivalează cu o susținere a opiniilor exprimate în aceste materiale din partea Biroului Internațional al Muncii.

Referirile care se fac la denumirile unor firme, produse și procese comerciale nu implică faptul că sunt susținute de Biroul Internațional al Muncii, iar faptul că anumite firme, produse sau procese comerciale nu sunt menționate nu constituie un semn de dezaprobare a acestora.

Publicațiile și produsele electronice ale OIM pot fi obținute în marile librării sau prin intermediul birourilor locale ale OIM din numeroase țări, sau direct la adresa: ILO Publications, International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Elveția. Registrele sau listele de noi publicații se pot obține gratuit la adresa de mai sus sau la cea electronică: pubvente@ilo.org.

Vizitați site-ul nostru pe Internet: www.ilo.org/publns

Proiectul este finanțat de
Uniunea Europeană

Proiectul este co-finanțat
și implementat de
Organizația Internațională a Muncii

Proiectul este co-finanțat
și implementat de
Organizația Internațională
pentru Migrație

Proiectul UE-OIM «Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor»

Această publicație a fost elaborată și tipărită în cadrul proiectului UE-OIM
„Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor”.

Pentru detalii suplimentare, contactați oficiul proiectului la adresa electronică:
budapest@ilo.org

Descrierea succintă a proiectului: proiectul UE-OIM implementat în Republica Moldova și Ucraina
„Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor”

Proiectul este implementat de Organizația Internațională a Muncii în cooperare cu partenerii tripartiți din Republica Moldova și Ucraina, Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială. Proiectul face parte din cadrul Programului tematic al Comisiei Europene de cooperare cu țări terțe în domeniul migrației și azilului.

Obiectivul general al proiectului este de a consolida capacitatea Republicii Moldova și Ucrainei în vederea reglementării migrației forței de muncă și promovării revenirii durabile a migranților în țară, cu un accent deosebit pe consolidarea capitalului de resurse umane și prevenirea pierderilor de competențe/calificări.

Denumirile utilizate în publicațiile OIM, în conformitate cu practica Națiunilor Unite și a Uniunii Europene, precum și prezentarea materialelor din aceste publicații nu exprimă în nici un caz opiniile Biroului Internațional al Muncii cu privire la statutul juridic al unei țări, al unei zone sau al unui teritoriu sau al autorităților care le guvernează, și nici la delimitarea granițelor acestora.

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în articole, studii și alte lucrări le revine exclusiv autorilor, iar publicarea lor nu echivalează cu o susținere a opiniilor exprimate în aceste materiale din partea Biroului Internațional al Muncii.

Referirile care se fac la denumirile unor firme, produse și procese comerciale nu implică faptul că sunt susținute de Biroul Internațional al Muncii, iar faptul că anumite firme, produse sau procese comerciale nu sunt menționate nu constituie un semn de dezaprobare a acestora.

Această publicație a fost realizată cu suportul financiar al Uniunii Europene

Cuprins

Prefață

vii

1. Introducere	1
1.1. Scopul coordonării sistemelor de securitate socială	1
1.2. Coordonarea sistemelor de securitate socială în Uniunea Europeană	1
1.3. Coordonarea sistemelor de securitate socială în statele non-membre ale UE: structura raportului	3
2. Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale în statele non-membre ale UE	4
2.1. Caracteristicile acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale	4
2.2. Beneficiile reglementate de acordurile bilaterale în domeniul securității sociale (domeniul de aplicare material)	5
	6
2.3. Egalitatea de tratament	6
2.3.1. Persoanele acoperite de prevederile acordurilor bilaterale (domeniul de aplicare personal)	6
2.3.2. Egalitatea de tratament al cetățenilor UE	7
2.3.3. Asimilarea faptelor și evenimentelor	9
2.4. Determinarea legislației aplicabile	10
2.5. Protecția drepturilor în curs de achiziție	12
2.6. Protecția drepturilor dobândite	13
2.7. Cooperarea administrativă eficientă	14
2.8. Acordurile multilaterale încheiate între state	14
3. Acordurile și legile UE referitoare la resortisanții statelor non-membre ale UE	16
3.1. Resortisanții țărilor terțe care locuiesc în UE	16
3.2. Acordurile de asociere	17
3.2.1. Turcia	17
3.2.2. Țările din Maghreb	18
3.2.3. Țările din Balcanii de Vest	18
3.2.4. Implementarea dispozițiilor privind securitatea socială în cadrul acordurilor de asociere	19
3.3. Instrumentele de imigrare	19
3.3.1. Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung	19
3.3.2. Directiva 2005/71/EC sau Directiva "Viza științifică"	20
3.3.3. Directiva 2009/50/EC "Cartea Albastră a UE"	20
3.3.4. Directiva 2011/98/UE (Directiva privind permisul unic)	21
3.4. Dimensiunea externă a coordonării sistemelor de securitate socială în UE	21

4. Instrumente ale organizațiilor internaționale	23
4.1. Instrumente ale Organizației Națiunilor Unite	23
4.1.1. Declarația Universală a Drepturilor Omului și Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale	23
4.1.2. Convenția ONU cu privire la drepturile migranților	24
4.2. Instrumentele OIM	25
4.2.1. Convenția Nr. 19 privind egalitatea de tratament (compensațiile în caz de accident), 1925	25
4.2.2. Convenția Nr. 118 privind egalitatea de tratament (securitate socială), 1962	25
4.2.3. Convenția Nr. 48 privind menținerea drepturilor la pensie a lucrătorilor migranți, 1935 și Convenția Nr. 157 privind menținerea drepturilor de securitate socială, 1982	26
4.2.4. Alte convenții și recomandări OIM	27
4.3. Instrumentele Consiliului Europei	28
4.3.1. Acordurile interimare europene cu privire la schemele de securitate socială	28
4.3.2. Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală	29
4.3.3. Convenția europeană cu privire la securitatea socială	29
4.3.4. Alte instrumente ale Consiliului Europei	30
4.3.5. Clauzele model pentru acordurile bilaterale în domeniul securității sociale	30
5. Măsurile unilaterale	31
5.1. Măsurile unilaterale întreprinse de legiuitor	31
5.2. Drepturile de asigurări sociale și de protecție a proprietății private	32
6. Perspectivele de coordonare a securității sociale	34
6.1. Coordonarea prestațiilor de îngrijire pe termen lung	34
6.2. Coordonarea asigurărilor de pensii finanțate integral	35
6.3. Migranții cu statut nereglementat	36
6.4. Observații finale: strategii pentru statele non-membre ale UE	37
Bibliografie	39
Anexe	45
Anexa A. Statutul ratificării convențiilor OIM privind asigurarea drepturilor de securitate socială	46
Anexa B. Tabloul semnării și ratificării instrumentelor Consiliului Europei privind coordonarea securității sociale	51
Anexa C. Sinteza prevederilor beneficiului social pentru limită de vârstă în 7 state non-membre ale UE	56
Anexa D. Structura de organizare a sistemelor de securitate socială în 7 state non-membre ale UE selecate din Europa de Sud-Est	60
Anexa E. Statutul acordurilor bilaterale de securitate socială în funcție de țară	66

Prefață

În contextul unei economii globalizate, migrația internațională constituie un fenomen în creștere, din ce în ce mai complex. O mare parte a migrației contemporane este, direct sau indirect, legată de muncă. O politică eficientă, credibilă și aplicabilă și o practică națională în domeniul migrației forței de muncă și protecției lucrătorilor migranți necesită o bază juridică solidă, bazată pe statul de drept național și internațional.

Raportul în cauză prezintă o analiză comparativă a instrumentelor juridice internaționale pentru coordonarea securității sociale, disponibile pentru statele non-membre ale UE. Raportul a fost elaborat de Dr. Grega Sterban, Profesor al Facultății de Drept, Universitatea din Ljubljana. Această ultimă versiune a raportului a fost finalizată sub supravegherea dlui Kenichi Hirose, Specialist superior în domeniul securității sociale, Organizația Internațională a Muncii, Echipa de Suport Tehnic pentru Munca Decentă/Biroul pentru Țările din Europa Centrală și de Est - (DWT/CO - Budapesta). Comentariile oferite de dna Emmanuelle St-Pierre Guilbault, Specialist juridic în cadrul Departamentului de Securitate Socială, Geneva, OIM și dl Nikac Milos, Director adjunct al Institutului de Asigurări Sociale, Republica Serbia au fost reflectate în acest raport final. Dna Oxana Perminova a pregătit anexele. Raportul a fost editat de dna Athena Bochanis.

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul proiectului OIM de cooperare tehnică, finanțat de CE "Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor pentru Republica Moldova și Ucraina".

Gestionarea eficientă a migrației de muncă poate fi susținută doar în baza unei cooperări realizate între țările de destinație și cele de origine, bazându-se pe un cadru de standarde internaționale și politici care să asigure protecția lucrătorilor migranți. Anticipăm că acest raport va servi drept bază de cunoștințe utile pentru definirea unor strategii naționale eficiente și practici în coordonarea internațională de securitate socială ulterioară.

Budapesta, decembrie 2012

Mark Levin
Director
OIM DWT/CO - Budapesta

Kenichi Hirose
Specialist superior în domeniul securității sociale
OIM DWT/CO - Budapesta

1. Introducere

1.1. Scopul coordonării sistemelor de securitate socială

Globalizarea a contribuit la mobilitatea internațională sporită a persoanelor atât în Europa, cât și în afara ei. Mobilitatea nu este în creștere doar în Uniunea Europeană (UE), ci și în statele membre ale UE și non-UE, dar și între diverse țări din afara zonei UE. Modelele de mobilitate au devenit și ele mult mai diversificate. În contrast cu tendințele anterioare, modelul formal tipic de carieră, caracterizat printr-o singură ședere pe termen lung într-o țară de destinație se întâlnește tot mai rar. În schimb, modelele de mobilitate sunt caracterizate, în prezent, prin mai multe șederi pe termen scurt, ca și în cazul lucrătorilor migranți sezonieri, studenților, cercetătorilor, lucrătorilor angajați în baza unor contracte temporare de muncă, lucrătorilor migranți calificați (care se deplasează în cadrul aceluiași grup de afaceri), precum și lucrătorilor din sectorul transporturilor. În prezent, activitatea de muncă este desfășurată frecvent în echipe multinaționale din mai multe țări.

Cu toate acestea, principiul teritorialității presupune că responsabilitatea unui stat vizând acordarea prestațiilor de securitate socială este limitată la teritoriul său de suveranitate. Grație naturii teritoriale a legilor privind coordonarea sistemelor de securitate socială și diverselor forme ale migrației, persoanele mobile, în special lucrătorii, se pomenesc adesea în imposibilitatea de a întruni condițiile necesare, care le-ar conferi dreptul la prestații de securitate socială.

Prin urmare, este crucial de a asigura drepturile lucrătorilor migranți la prestații de asigurări sociale prin intermediul unei coordonări eficiente între state. Acordurile bilaterale și multilaterale în domeniul securității sociale permit implementarea în practică a standardelor internaționale și aplică principiile de coordonare a sistemelor naționale de securitate socială.

Acordurile privind coordonarea sistemelor de securitate socială se bazează pe principiul general al reciprocității și trebuie, conform standardelor legale internaționale, să stabilească principiile de bază ale egalității de tratament, determinarea legislației aplicabile, menținerea drepturilor de asigurări sociale dobândite și a celor în curs de achiziție și garantarea acordării prestațiilor în străinătate. Trebuie remarcat faptul că coordonarea sistemelor de securitate socială poate fi realizată mai ușor între țările care dispun de sisteme de securitate socială similare, în ceea ce privește ramurile acoperite și tipurile de sisteme stabilite pentru astfel de scopuri, versus țările ale căror sisteme sunt mult mai diverse.

1.2. Coordonarea sistemelor de securitate socială în Uniunea Europeană

Uniunea Europeană (UE) are o istorie extensivă de coordonare a sistemelor de securitate socială. Libera circulație a lucrătorilor în cadrul UE reprezintă unul din principiile sale fondatoare. Acest principiu a fost stipulat în articolele 48

și 51 din Tratatul CEE (Tratatul privind funcționarea UE) (ulterior art. 39 - 42 din Tratatul CE, precum și articolele 45 - 48 din Tratatul FUE contemporan). Asigurarea dreptului de securitate socială, în cazul în care este exercitat dreptul la libera circulație, a constituit una dintre preocupările majore pentru statele membre ale UE.

În anul 1958, Consiliul European a adoptat două regulamente privind securitatea socială a lucrătorilor migranți: Regulamentul 3/1958 și 4/1958, care au fost înlocuite prin Regulamentul (CEE) nr. 1408/71, completat prin Regulamentul de implementare (CEE) nr. 574/72. Cetățenii din Islanda, Liechtenstein și Norvegia sunt, la fel, protejați în baza Acordului privind Spațiul Economic European (SEE), iar cei din Elveția prin Acordul UE-Elveția.

Odată cu extinderea zonei UE, a fost adoptat un set nou de regulamente. Astfel, în anul 2004 a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului privind coordonarea sistemelor de securitate socială, care substituie Regulamentul (CEE) nr. 1408/71, iar la 16 septembrie 2009 a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului, care stabilește procedurile de implementare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, care înlocuiește Regulamentul (CEE) nr. 574/72. Ambele regulamente au intrat în vigoare la data de 1 mai 2010¹.

Printre instrumentele juridice multilaterale existente pentru coordonarea sistemelor de securitate socială, regulamentele UE cu privire la coordonarea sistemelor de securitate sunt, indiscutabil, cele mai cuprinzătoare și mai complexe. Deși regulamentele UE (coordonarea sistemelor de securitate socială) sunt stabilite prin intermediul tratatelor, acestea sunt comparabile, mai curând cu sistemele naționale, decât cu dreptul internațional tradițional². Prin urmare, noțiunea de drept supranațional este utilizată pentru a le descrie. Ele sunt supuse, în mod constant, unor modificări prin intermediul acțiunilor normative ale legislativului UE, precum și prin interpretările Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

Regulamentele comunitare constituie acte juridice cu titlu obligatoriu în toate elementele lor și direct aplicabile în statele membre ale Uniunii Europene³. Rămâne în competența statelor membre ale UE de a determina domeniul de aplicare pentru persoanele asigurate, tipurile și nivelurile de prestații, precum și obligațiile beneficiarilor și procedurile de obținere a drepturilor la prestații de securitate socială. Cu toate acestea, în principiu, statelor membre nu li se permite să interfereze cu aplicarea directă a regulamentului UE, în ordinea juridică națională.

1 Pentru o descriere mai detaliată a regulamentelor UE în domeniul securității sociale, faceți referință la raportul "Coordonarea Sistemelor de Securitate Socială în Uniunea Europeană: Raport explicativ asupra Regulamentului (CE) nr. 883/2004 și al Regulamentului (CE) său de implementare nr. 987/2009".

2 Alegerea dispozițiilor unui Regulament în locul prevederilor unei Convenții tradiționale generează implicații semnificative. Acestea permit CJUE să interpreteze legislația secundară și să stabilească conformitatea acesteia cu prevederile tratatelor sau să aplice tratatele direct la situațiile domeniului de aplicare material al legislației UE.

3 Articolul 288 din Tratatul privind funcționarea UE (TFUE).

1.3. Coordonarea sistemelor de securitate socială în statele non-membre ale UE: structura raportului

Scopul acestui raport este de a efectua o analiză comparativă a actelor/instrumentelor juridice internaționale privind coordonarea securității sociale disponibile pentru țările non-UE. Prezentul raport este destinat pentru a servi drept bază informațională pentru elaborarea strategiei naționale privind acordurile de securitate socială. Deși raportul se axează, în principal, pe analiza țărilor din Europa de Sud-Est, dintre care multe sunt pe cale de a adera la UE, principalele concluzii ce țin, în special de acordurile bilaterale, vor fi valabile și pentru alte țări din afara UE.

Trebuie să se facă distincție între coordonarea sistemelor de securitate socială și armonizarea acestora. Trebuie remarcat, totuși, că instrumentele de coordonare pot produce impact asupra substanței dreptului securității sociale, de exemplu, prin modificarea sferei de aplicare personale a dreptului național. În plus, în cazul țărilor care se pregătesc să adere la UE, armonizarea sistemelor de securitate socială prin transpunerea *acquis-ului Uniunii* (numit și *acquis-ul comunitar*) în legislația cu privire la securitatea socială reprezintă o precondiție pentru aplicarea eventuală a regulamentelor UE cu privire la coordonarea sistemelor de securitate socială.

Mai jos este descris modul în care este organizat acest raport. Capitolul 2 analizează aspectele-cheie legale din principiile de bază ale acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale, semnate între statele membre ale UE și non-UE, cât și între diverse țări din afara zonei UE. Capitolul 3 se referă la tratatele internaționale încheiate de UE cu țările din afara UE, precum și legile de imigrare ale UE referitoare la dreptul la securitate socială a cetățenilor statelor non-UE. Capitolul 4 prezintă o imagine de ansamblu a principalelor instrumente juridice internaționale ale organizațiilor internaționale (Organizației Națiunilor Unite, Organizației Internaționale a Muncii, precum și Consiliului Europei), ce țin de prevederile vizând coordonarea sistemelor de securitate socială pentru migranți. Capitolul 5 completează măsurile unilaterale întreprinse de state în acest sens. Capitolul 6 identifică posibile domenii noi de coordonare a sistemelor de securitate socială și se încheie cu observații strategice pentru țările non-UE din Europa de Sud-Est. Acest raport este suplinit de anexe, care furnizează date actualizate privind statutul acordurilor bilaterale de securitate socială și ratificarea convențiilor internaționale selectate și prezintă un rezumat comparativ al sistemelor naționale de securitate socială în anumite țări din afara zonei UE, din Europa de Sud-Est.

2. Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale în statele non-membre ale UE

2.1. Caracteristicile acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale

Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale sunt încheiate între două state care devin părți contractante ale acordului. Deși acordurile bilaterale în domeniul securității sociale diferă destul de mult între ele, acestea au și unele caracteristici comune. Mai exact, ele sunt supuse procesului de ratificare, și, odată cu încheierea acestuia, sunt valabile pentru o perioadă nedeterminată de timp (până la modificarea sau anularea acestora⁴, sau substituirea lor prin legislația UE, în cazul statelor membre ale UE).

Acordurile bilaterale rămân a fi principalul instrument de coordonare între statele membre ale UE și statele non-UE. Deși acestea, de regulă, nu abordează fiecare problemă în parte, acordurile bilaterale constituie niște instrumente practice de coordonare, oferind statelor flexibilitatea de a ține seama de condițiile specifice ale sistemelor naționale de securitate socială.

Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale încheiate între statele membre ale UE și-au pierdut, oarecum, importanța în urma punerii în aplicare a regulamentelor UE. În cauza *Rönfeldt*⁵, CJUE a menționat că trebuie să fie aplicat un temei juridic mai favorabil între regulamentele UE și acordurile bilaterale. Cu toate acestea, în cauza *Thévenon*⁶, Curtea a explicat ulterior că, dacă o persoană se deplasează la data intrării în vigoare a Regulamentelor UE, acordurile bilaterale nu pot fi aplicate.

Anexa D la acest raport rezumă acordurile bilaterale în domeniul securității sociale existente per ramuri, în cadrul a 7 țări non-membre ale UE din Europa de Sud-Est, 27 de state membre ale UE și Liechtenstein, Norvegia și Elveția. Prezentul raport nu și-a propus să prezinte o analiză cuprinzătoare a tuturor acordurilor bilaterale. Cu toate acestea, capitolul în cauză analizează aspectele legale-cheie ale principiilor de bază ale acestor acorduri bilaterale în domeniul securității sociale.

4 De exemplu, Acordul bilateral în domeniul securității sociale între Marea Britanie și Australia a fost reziliat de Australia și, astfel, acesta și-a încetat valabilitatea începând cu data de 28 februarie 2001 (cu efect din 1 martie 2001). Persoanele care beneficiau de prestații, în conformitate cu prevederile acestui acord, nu și-au pierdut drepturile la prestații din motivul rezilierii contractului.

5 Hotărârea pronunțată în cauza C-227/89 *Rönfeldt* [1991] ECR I-323.

6 Hotărârea pronunțată în cauza C-475/93 *Thevenon* [1995] ECR I-3813.

2.2. Beneficiile reglementate de acordurile bilaterale în domeniul securității sociale (Domeniul de aplicare material)

Noțiunea de securitate socială este definită ca fiind un complex de măsuri procedurale, fie în numerar sau în natură, destinate prevenirii, inter alia, a lipsei unui venit de la locul de muncă (sau a veniturilor insuficiente), cauzate de boală, invaliditate, maternitate, accidente de muncă, șomaj, vârstă înaintată sau deces al unui membru de familie, lipsa de acces sau acces limitat la asistență medicală; suport familial insuficient, în special pentru copiii și persoanele aflate în întreținerea adulților, cât și ca rezultat al sărăciei și excluziunii sociale generale.

În ceea ce privește domeniul de aplicare al prestațiilor de securitate socială, principalele instrumente juridice internaționale se referă la toate cele nouă ramuri principale de securitate socială, sau la o parte din ele, prevăzute de Convenția nr. 102/1952 a Organizației Internaționale a Muncii (OIM), Convenția privind normele minime de securitate socială (standarde minime). Acestea sunt: serviciile de îngrijire medicală, prestațiile de boală, prestațiile de șomaj, prestațiile pentru limită de vârstă, indemnizațiile pentru accidente de muncă, prestațiile familiale, concediile/prestațiile de maternitate, prestațiile de invaliditate și de urmaș. Anexele D și E la prezentul raport rezumă furnizarea prestațiilor pentru limită de vârstă și structura de organizare a sistemelor naționale de securitate socială în 7 țări selectate din afara UE.

Acordurile bilaterale cuprinzătoare acoperă toate ramurile de securitate socială. Alte acorduri sunt limitate la anumite domenii de securitate socială. De exemplu, acordurile bilaterale, de regulă, nu acoperă domeniul de asistență socială⁷. Legislația UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială se referă la tipuri speciale de asistență socială, care răspund riscurilor sociale tradiționale (cum ar fi asistența de șomaj și pensii sociale), drept "prestații în numerar speciale de tip necontributiv". Chiar dacă aceste prestații sunt reglementate de acorduri bilaterale, prin natura lor, ele, de regulă, nu se exportă⁸.

Trebuie de remarcat, la fel, faptul că unele acorduri acoperă anumite prestații în domeniul său de aplicare material, însă oferă o acoperire sau coordonare limitată acestor prestații. De exemplu, unele acorduri prevăd doar totalizarea perioadelor de prestații de boală și de șomaj, unele nu acoperă beneficiile în natură⁹ (asistența medicală) în caz de accidente de muncă¹⁰, iar altele includ doar o dispoziție aplicabilă unilateral ce ține de acordarea prestațiilor familiale pentru pensionari¹¹.

7 Rarele exemple de acorduri bilaterale care acoperă domeniul de asistență socială sunt cele încheiate de Germania cu Elveția (1952) și cu Austria (1966).

8 Faceți referință, de exemplu, la acordurile bilaterale pe care Franța le-a semnat cu India (2008), Uruguay (2010, urma a fi ratificat în anul 2012) și Congo (1987).

9 Faceți referință, de exemplu, la acordurile dintre Italia și Venezuela (1988) și cel dintre Portugalia și Ucraina (2009).

10 Faceți referință, de exemplu, la acordul semnat între Franța și Uruguay (2010, urma a fi ratificat în anul 2012).

11 Faceți referință, de exemplu, la acordul semnat între Portugalia și Australia (2001).

Unele acorduri bilaterale (în special cele încheiate în anii precedenți) definesc legislația pentru care acordul trebuie să fie aplicat (*ratione materiae*)¹². Acordurile bilaterale mai moderne specifică, mai degrabă, ramurile de acoperire a securității sociale, decât legislația care le reglementează. Astfel de tehnici normative permit acordurilor bilaterale să fie aplicate actelor legislative în domenii de securitate socială specifice, adoptate recent. Cu toate acestea, unele acorduri bilaterale încheiate de țările non-membre ale UE includ legislația unui stat contractant într-un domeniu specific de securitate socială. Pentru a evita o interpretare greșită, unele acorduri bilaterale prevăd că acestea substituie unele acorduri în domenii specifice¹³. Alte acorduri stipulează că acordurile încheiate cu țările terțe trebuie să fie luate în considerare, de exemplu, în domeniul pensiilor¹⁴.

O întrebare conexă este dacă domeniul de aplicare material al unui acord bilateral trebuie să acopere doar sistemele publice stabilite prin acte legislative, or acestea trebuie să se extindă la sisteme bazate pe acorduri colective de muncă sau la sisteme private, care au fost promovate în unele țări, pe parcursul ultimilor ani. Trebuie remarcat că țările non-UE nu includ, de obicei, în acordurile lor bilaterale, sisteme bazate pe acorduri colective de muncă și nici pe sisteme private. În prezent, nici UE nu a ajuns, deocamdată, la un consens privind coordonarea sistemelor de pensii private (faceți referință la p. 6.2).

2.3. Egalitatea de tratament

2.3.1. Persoanele acoperite de prevederile acordurilor bilaterale (domeniul de aplicare personal)

În ceea ce privește domeniul de aplicare personal al acordurilor bilaterale, este nevoie să se facă distincție între acordurile deschise și cele închise. Acordurile închise sunt limitate doar la resortisanții statelor contractante. Cu toate acestea, domeniul lor de aplicare poate fi extins la membrii familiei sau urmași, care se bucură de drepturi derivate de la o persoană asigurată, chiar dacă aceștia nu sunt resortisanți ai unuia dintre statele contractante. Ele pot fi aplicate, la fel, refugiaților și persoanelor apatride¹⁵. Această abordare a fost urmată în cazul primelor acorduri bilaterale încheiate¹⁶.

12 Faceți referință, de exemplu, la acordul semnat în anul 1958 între Marea Britanie și fosta Republică Iugoslavă (din perspectiva Marii Britanii), cu o notă precum că modificările ulterioare urmează a fi luate în considerare.

13 De exemplu, Germania, include, de regulă, o astfel de clauză. U. Petersen, 2008, p. 1438. Faceți referință și la acordul dintre Australia și Letonia (2011).

14 Faceți referință, de exemplu, la acordul semnat între Republica Cehă și Croația (1999).

15 Adicional, Anexa A prezintă statutul ratificării convențiilor OIM privind asigurarea drepturilor de securitate socială și lista statelor care au ratificat Convenția privind statutul apatrizilor, adoptată la 28 septembrie 1954 și Convenția privind statutul refugiaților, adoptată la 28 iulie 1951, acordul bilateral trebuie să fie aplicat persoanelor care cad sub incidența acestor instrumente internaționale.

16 Drept exemple de acorduri bilaterale deschise pot servi cele încheiate de Germania cu Maroc (1981) și Tunisia (1984), precum și acordurile încheiate de fosta Republică Iugoslavă cu Franța (1950), Suedia (1978) și Regatul Unit (1958). Cu toate acestea, unele acorduri bilaterale recente sunt închise grație politicilor migraționale ale statelor contractante. Drept exemple de acorduri închise pot servi cele încheiate de Croația cu Danemarca (2005), Italia (1997) și Bulgaria (2003), precum și acordul între Danemarca și Chile (1995).

Unele acorduri nu acoperă anumite grupuri de cetățeni sau persoane asigurate, în domeniul lor de aplicare personal¹⁷. De asemenea, unele acorduri se limitează doar la securitatea socială a lucrătorilor detașați¹⁸. Aceste restricții pot fi explicite sau implicite, cele din urmă fiind realizate atunci, când un acord citează doar legislația referitoare la lucrătorii în domeniul de aplicare material al acordului bilateral. În plus, funcționarii publici pot fi excluși prin eliminarea schemelor speciale destinate funcționarilor publici din domeniul de aplicare al acordului.

Acordurile deschise sau universal aplicabile se aplică tuturor persoanelor care cad sub incidența legislației privind securitatea socială, indiferent de naționalitatea lor. În ultimii ani, acordurile de acest tip au fost încheiate între UE și statele nemembre ale UE¹⁹. În cele mai multe cazuri, exportul de prestații nu se limitează doar la resortisanți și persoanele aflate în întreținerea acestora²⁰. Cu toate acestea, există unele acorduri care acoperă toate persoanele asigurate, indiferent de naționalitatea lor, dar limitează aplicarea egalității de tratament doar la resortisanții statelor contractante²¹. În astfel de cazuri, tratamentul egal se realizează prin intermediul altor instrumente, care nu necesită reciprocitate, cum ar fi directivele UE în materie de imigrație, interzicerea discriminării în cadrul CEDO sau Cartele sociale adoptate de Consiliul Europei.

2.3.2. Egalitatea de tratament al cetățenilor UE

Unele acorduri extind principiul egalității de tratament pentru resortisanții țărilor terțe. De exemplu, cetățenii UE pot fi tratați în mod egal, ca și resortisanții unei părți contractante²². Astfel de prevederi constituie o reflectare a hotărârilor pronunțate de CJUE, în special în cauza *Gottardo*²³. Curtea a dispus că, atunci când un stat membru al UE încheie un acord bilateral cu un stat non-UE (în cazul de față, Italia cu Elveția), principiul fundamental al egalității de tratament impune ca statul membru să acorde resortisanților din alte state membre ale UE (în acest caz cetățenilor francezi) aceleași avantaje de care beneficiază și proprii cetățeni, conform cu prevederile acestui acord.

17 De exemplu, acordul bilateral între Spania și Peru (2005) și cel între Franța și Congo (1987) se limitează la prevederile pentru lucrători, deși acesta din urmă dispune de un protocol special pentru studenți.

18 De exemplu, un astfel de acord a fost încheiat între Germania și China în anul 2001 și a intrat în vigoare în 2002.

19 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate de Germania cu Australia (2000) și Japonia (1998); Acordul încheiat de Slovenia cu Croația (1997), Canada și Quebec (1998, 2000), Australia (2002), Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998) și Bosnia și Herțegovina (2007); acordurile încheiate de Ungaria cu Canada (2003) și Coreea (2006) și acordurile încheiate de Croația cu Austria (1997) și Țările de Jos (1998). Cu toate acestea, există exemple de acorduri deschise mai vechi, de felul celor pe care fosta Iugoslavie le-a încheiat cu Belgia (1956) și Ungaria (1959).

20 Drept contraexemplu poate servi acordul încheiat între Danemarca și Statele Unite ale Americii (2007), care limitează aplicarea tuturor dispozițiilor privind prestațiile de pensie cetățenilor danezi și SUA.

21 Exemple de astfel de acorduri includ acordul semnat între Olanda și Croația (1998), acordurile încheiate de Slovenia cu Croația (1997), Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998), Bosnia și Herțegovina (2007) și Serbia (2009), acordul între Austria și Croația (1997), iar acordul între Irlanda și Coreea prevede, suplimentar, reședința în celălalt stat contractant. Astfel de prevederi pot fi regăsite, la fel, în acordurile bilaterale încheiate între țările din afara spațiului UE. Cu toate acestea, trebuie remarcat că celelalte prevederi ale acordurilor nu sunt, de obicei, limitate la cetățenii părților contractante.

22 Faceți referință, de exemplu, la art. 4 din acordul semnat între Ungaria și Croația (2005).

23 Hotărârea pronunțată în cauza *Gottardo*, C-55/00, ECR 2002, p. I-413.

În aplicarea acordurilor bilaterale, statele membre trebuie să respecte obligațiile ce le sunt impuse de către legislația europeană²⁴. În cauza *Gottardo*, fără influența legislației UE, un resortisant francez nu ar fi putut beneficia de cumularea perioadelor de muncă în Italia și Elveția, pentru a îndeplini condițiile de calificare pentru pensie.

Excepții de la astfel de reguli de nediscriminare sunt posibile doar dacă există o justificare obiectivă. CJUE a considerat că argumentele vis-a-vis de faptul că a crescut povara financiară sau cea administrativă nu pot constitui o justificare obiectivă, însă o tulburare a echilibrului și reciprocității unui acord bilateral poate face acest lucru. În plus, o astfel de extindere a unui acord bilateral nu trebuie să aducă atingere drepturilor statului non-membru ce decurg din acest acord, și nici să creeze acestuia noi obligații.

În practică, însă, cooperarea administrativă a unui stat din afara UE este, la fel, necesară (de exemplu, pentru comunicarea perioadelor de asigurare în statul terț, membru al UE, care nu este parte contractantă a unui acord bilateral). Prin urmare, în acordurile bilaterale încheiate între UE și statele nemembre ale UE trebuie să fie introdusă o clauză *Gottardo*. Această inițiativă este promovată de Comisia administrativă pentru coordonarea sistemelor de securitate socială, instituită în temeiul Regulamentului 883/2004/EC²⁵.

Clauza *Gottardo* a fost introdusă în acele acorduri încheiate, în baza hotărârii CJUE din 2002. De exemplu, acordul semnat între Ungaria și Croația (2005) prevede că Ungaria va trata cetățenii UE în mod egal cu cetățenii maghiari și că părțile contractante ale acordului bilateral vor coopera în acest sens. Un alt exemplu este acordul semnat între Germania și Brazilia (2009), care-și extinde aplicabilitatea asupra resortisanților unei țări în care regulamentele 1408/71/CEE sau 883/2004/EC sunt aplicabile. Cu toate acestea, nu toate statele non-membre ale UE sunt în favoarea unei astfel de clauze, din precauția de a nu li se impune sarcini administrative suplimentare. Pentru a depăși această problemă, Luxemburgul, de exemplu, a anexat o Hotărâre unilaterală *Gottardo* la acordurile sale bilaterale încheiate cu Maroc și Tunisia.

Pot oare și cetățenii statelor non-membre ale UE să se bucure de avantajele hotărârii pronunțate în cauza *Gottardo*, de exemplu, atunci când se deplasează între două state membre ale UE și o țară din afara UE, care a încheiat un acord bilateral cu una dintre statele menționate mai sus, membre ale UE? CJUE a decis că dreptul la tratament egal este garantat tuturor cetățenilor non-UE în documentele legale, altele decât cele ce țin de dreptul la libera circulație pe teritoriul UE. CJUE a susținut, la fel, că, atunci când sunt puse în aplicare angajamentele asumate în cadrul acordurilor bilaterale cu țări din afara UE, statele membre ale UE sunt obligate să respecte angajamentele pe care le impune dreptul UE. În temeiul legislației UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială, cetățenii statelor non-membre ale UE trebuie să fie tratați în mod egal cu cetățenii UE²⁶.

24 Faceți referință la articolele 18 și 45 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). JO UE C 115, 9 mai 2008.

25 Recomandarea nr. P1 din 12 iunie 2009 privind hotărârea *Gottardo*, conform căreia avantajele de care beneficiază resortisanții unui stat membru în temeiul unei convenții bilaterale privind securitatea socială cu o țară terță trebuie să fie acordate și lucrătorilor care sunt resortisanți ai altor state membre. JO UE C 106, 22 aprilie, 2010.

26 Regulamentele 859/2003/EC și 1231/2010/EU de extindere a sferei personale de aplicare a Regulamentului 1408/71/CEE și, respectiv, 883/2004/EC. Consultați, la fel, jurisprudența anterioară a CEJ, de exemplu, hotărârea pronunțată în cauza *Grana Novoa* (C-23/92, Rec 1993, p. I-4505). În acest caz Curtea a dispus că un acord bilateral încheiat între un singur stat membru al UE și un stat non-UE nu intră în sfera noțiunii de legislație, deoarece acest termen este folosit în Regulamentul 1408/71.

Această prevedere legală are consecințe importante pentru totalizarea perioadelor realizate într-un stat din afara zonei UE, precum și pentru exportul de prestații către un stat din afara UE.

2.3.3. Asimilarea faptelor și evenimentelor

Regulamentul 883/2004/EC consolidează principiul egalității de tratament, atestând că în cazul în care, în temeiul legislației statului membru competent, anumite fapte sau evenimente produc efecte juridice, statul membru respectiv ia în considerare faptele sau evenimentele similare desfășurate în oricare alt stat membru, ca și cum ar fi avut loc pe teritoriul său (articolul 5)²⁷. De exemplu, atunci când se stabilește un drept la pensie, un stat membru al UE trebuie să ia în calcul perioada de creștere a copilului sau de îndeplinire a serviciului militar, în cazul în care acestea sunt incluse în temeiul legislației sale, indiferent de statul membru în care perioadele au fost finalizate. Fiind influențate de această lege a UE, unele acorduri bilaterale prevăd asimilarea faptelor și a evenimentelor care au loc pe teritoriul părților contractante²⁸. O astfel de abordare a fost adoptată, deja, în unele acorduri bilaterale mai vechi, încheiate între două țări din afara UE, sau chiar între state UE și non-UE²⁹. Mai mult decât atât, dispoziția privind asimilarea faptelor și a evenimentelor poate fi generală și explicită sau implicită și limitată la anumite prestații și fapte³⁰.

Trebuie remarcat faptul că asimilarea faptelor și a evenimentelor poate duce la pierderea sau reducerea prestațiilor de securitate socială, situație care, aparent, ar fi în neconcordanță cu principiul favorabilității. Acest principiu susține că nu este posibil de a fi privat de drepturile dobândite la nivel național. Cu toate acestea, există argumente plauzibile care indică faptul că nu se poate aștepta ca asimilarea faptelor și a evenimentelor să conducă la rezultate nejustificate obiectiv sau la cumulul de prestații de aceeași natură pentru aceeași perioadă.

27 Lipsa unei clauze generale de asimilare a faptelor și evenimentelor din fostul Regulament 1408/71/CEE a fost abordată de CJUE. Curtea a dispus că, situațiile în care statele membre nu pun în aplicare evenimentele pur și simplu pentru că acestea au avut loc într-un alt stat membru sunt considerate contrare principiului general al egalității de tratament. Cauza C-290/00 Duchon [2002] ECR I-3567.

28 Faceți referință la articolul 6 din acordurile încheiate de Slovenia cu fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998), Croația (1997) și Bosnia și Herțegovina (2007).

29 Faceți referință, de exemplu, la articolul 1 și 3 din acordul încheiat între Iugoslavia și Belgia (1954), sau articolul 8 din acordul dintre Iugoslavia și Țările de Jos (1977).

30 Unele acorduri prevăd, în mod explicit, o regulă generală de asimilare a faptelor și a evenimentelor care au avut loc pe teritoriul celeilalte părți contractante (de exemplu, articolul 6 din acordul semnat între Slovenia și Muntenegru, 2010). Alte acorduri pot reglementa această stipulare în dispozițiile care definesc beneficiile specifice (de exemplu, bolile profesionale) și prevăd, implicit, asimilarea anumitor fapte și evenimente (de exemplu, acceptarea primei determinări medicale a unei boli profesionale pe teritoriul celeilalte părți contractante). Faceți referință, de exemplu, la articolul 23 din acordul semnat de Iugoslavia (Republica Federală Iugoslavia) cu Croația (2001) și Bosnia și Herțegovina (2003).

31 Cunoscut și sub denumirea de principiul Petroni, referindu-se la cauza C-24/75 Petroni [1975], p. I-1149 și, ulterior, aplicat în cauza Bosmann C-352/06 [2008], p. I 3827 și în cauzele comune C-611/10 C-612/10 Hudzinski și Wawrzyniak, 12 iunie 2012, nu, au fost, deocamdată raportate.

În cauza *Kenny*, CJUE a decis că privațiunea de libertate prin detenție într-un alt stat membru duce la suspendarea prestațiilor în statul membru competent, în mod similar ca și în statul de origine³². În cazul prestațiilor de mijloace testate (prestații speciale în numerar de tip necontributiv), eșecul de a aplica principiul de asimilare-de-fapt poate duce la o situație în care o persoană beneficiază de aceste prestații, în timp ce profită și de alte venituri din străinătate. Pe același principiu, statutul de asigurat al unei persoane într-un alt stat membru poate fi utilizat pentru a-i fi refuzată o pensie de calcul pro-rata în statul competent, când există o condiție națională conform căreia o persoană trebuie să se pensioneze și trebuie să nu aibă calitatea de asigurat, pentru a fi eligibilă pentru o pensie pentru limită de vârstă. De exemplu, invocând deciziile CJUE, inclusiv în cauzele *Duchon* și *Kenny*, Curtea Supremă de Justiție a Sloveniei, a negat un calcul al pro-ratei în baza limitei de vârstă pentru o persoană asigurată în continuare în Austria³³.

2.4. Determinarea legislației aplicabile

Datorită diversității sistemelor de securitate socială naționale, situația legală a unei persoane poate depinde, în mare măsură, de legislația convenită ca fiind aplicabilă³⁴. Fiecare acord bilateral în domeniul securității sociale trebuie să prevadă norme de conflict pentru a determina care dintre legislațiile statelor contractante vor reglementa situația legală a unui migrant.

Lex loci laboris reprezintă norma de coliziune general aplicată în cazul acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale, precum și Regulamentul 883/2004/EC (pentru persoane active)³⁵. Conform prevederilor acestui regulament, în cazul în care un lucrător își desfășoară activitatea economică pe teritoriul statului contractant, statul respectiv este responsabil de colectarea contribuțiilor și furnizarea de prestații. Astfel, legislația aplicabilă este legislația statului în care se desfășoară activitatea economică. Pensiile trebuie să fie furnizate de sistemele de pensii din fiecare stat, în cazul în care persoana a fost asigurată, iar costurile prestațiilor de îngrijire medicală trebuie să fie rambursate de sistemul de asigurări în sănătate din statul în care persoana este asigurată, chiar dacă acestea sunt furnizate în statul de reședință. Norme speciale pot fi aplicate în cazul beneficiilor medicale, prevăzute pentru pensionari³⁶.

32 CEJ a dispus că articolele 7 și 48 din Tratatul privind funcționarea UE (TFUE) și articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71/CEE nu interzic instituțiilor Statelor Membre să trateze unele fapte corespunzătoare survenite în alte state Membre ca fiind echivalente faptelor care, dacă s-ar petrece pe teritoriul lor, ar putea constitui motiv de pierdere sau suspendare a dreptului la prestații în numerar. Autoritățile naționale trebuie să aplice această prevedere, fără deosebire, directă sau indirectă, înlăturând orice discriminare ce rezultă din legislațiile naționale ale statelor membre. Cauza C-1/78 *Kenny* [1978] ECR 1489.

33 Cauza Curții Sociale nr. Ps 2323/2007 cu privire la cauza Curții Supreme de Mediere a Muncii și Alte Servicii de Ocupare a Forței de Muncă PSP 461/2009, precum și decizia Curții Supreme din Slovenia, în cauza VIII IPS 169/2010 din 2011.

34 Hotărârea pronunțată în cauza C-208/07 von Chamier-Gliscinski [2009] ECR I-6095.

35 Pentru persoanele non-active care intră sub incidența Regulamentului 883/2004/EC, norma de coliziune generală este *lex loci domicilii*.

36 În acest caz, o persoană pensionată poate beneficia de o singură pensie sau de pensii pro-rata din partea ambelor state contactante (în acest caz țara de reședință poate fi cea competentă). Consultați, de exemplu, acordurile încheiate de Iugoslavia cu Belgia (1954, articolul 9), Germania (1968, articolul 17) și Austria (2003, articolul 13); acordurile semnate de Serbia și Muntenegru cu Luxemburgul (2003, articolul 17) și acordul încheiat între Serbia și Slovenia (2009, articolul 13). Persoanele pensionate pot locui chiar într-o țară terță, cu care ambele țări contractante au încheiat un acord bilateral separat. De exemplu, dacă o persoană care beneficiază de pensii pro-rata din Germania și Serbia și locuiește în Bosnia și Herțegovina (cu care Germania și Serbia au încheiat acorduri bilaterale). Deși o astfel de situație nu poate fi reglementată în acorduri, în practică prestațiile medicale în natură sunt furnizate în țara de reședință (Bosnia și Herțegovina), din contul statului în care această persoană a beneficiat de o perioadă de asigurare mai mare (fie Germania sau Serbia).

Cu toate acestea, în cazuri limitate, acordurile aplică regula "teritorială", care afirmă că prestațiile de securitate socială trebuie să fie furnizate de statul contractant în care se petrec evenimentele contingente. Drept exemple pot servi prestațiile de îngrijire medicală pentru pensionari, care sunt oferite de sistemul de asigurări în sănătate din statul lor de reședință, fără rambursarea costurilor³⁷. În cazul bolilor profesionale care implică lucrătorii angajați în ambele state, statul ultimului loc de muncă a angajatului este singurul responsabil pentru achitarea indemnizațiilor pentru accidente de muncă³⁸.

O excepție majoră de la regula *lex loci laboris* constituie lucrătorii detașați. Ei rămân, în mod firesc, asigurați în statul de origine, chiar dacă activitatea acestora se desfășoară în statul contractant de destinație. Durata convenită de detașare variază între un an și cinci ani (cu posibile extinderi). Regulamentul 883/2004/EC prevede perioada de doi ani. Perioadele mai extinse de detașare sunt, de obicei, negociate în cadrul acordurilor încheiate cu state de pe diferite continente³⁹. De regulă, aceleași perioade de detașare se aplică pentru ambele state contractante, deși unele acorduri stabilesc perioade diferite de detașare⁴⁰.

Norme speciale se aplică în cazul mobilității în interiorul grupului, detașării lucrătorilor independenți, cât și a altor excepții de la regula *lex loci laboris*. De exemplu, lucrătorii care desfășoară activități simultane sau mixte în statele contractante (de exemplu, desfășurarea concomitentă a activității de salariat și a activităților independente), sunt reglementate în baza unor reguli speciale. Reguli speciale se aplică și în cazul lucrătorilor din domeniul transportului internațional, cum ar fi echipajele de zbor, marinarii, funcționarii publici și diplomații. În unele cazuri, la cererea angajatorului și a lucrătorului sunt admise scutiri cu acordul reprezentanților ambelor state⁴¹. Această flexibilitate este permisă în temeiul legislației UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială, în cazul în care este "în interesul anumitor persoane sau categorii de persoane"⁴².

37 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Belgia și Croația (2005) și Olanda și Croația (1998).

38 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Belgia și Croația (2005) și Slovenia și Croația (1997).

39 De exemplu, în acordurile semnate între Marea Britanie și Canada, Statele Unite ale Americii, Japonia și Coreea, perioada de detașare constituie cinci ani. Cu toate acestea, o perioadă de detașare de trei ani a fost prevăzută în acordurile încheiate de Marea Britanie cu Jamaica și Filipine (<http://www.hmrc.gov.uk/nic/work/ss-agree.htm>, iulie, 2012).

40 De exemplu, acordul semnat între Danemarca și Statele Unite ale Americii (2007) prevede o perioadă de detașare de 36 de luni pentru Danemarca și o perioadă de 60 de luni pentru Statele Unite ale Americii.

41 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Austria și Croația (1997) și între Slovenia și Bosnia și Herțegovina (2007).

42 Articolul 16 din Regulamentul 883/2004/EC.

2.5. Protecția drepturilor în curs de achiziție

Agregarea (sau *totalizarea*) tuturor perioadelor relevante (de asigurare, ocupare a forței de muncă sau de reședință) constituie tehnica principală, utilizată pentru a proteja așteptările legale. În timp ce legislația UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială ia în calcul toate perioadele relevante, acordurile bilaterale în domeniul securității sociale aplică, de regulă, dispoziții specifice pentru fiecare domeniu. Cumularea perioadelor este permisă doar în cazul în care perioada de asigurare realizată într-un stat contractant nu ar fi suficientă pentru a beneficia de dreptul la o prestație, de regulă dreptul la pensie. În acest caz, perioada de asigurare în statul contractant este luată în considerare și sunt calculate pensiile *pro-rata temporis*⁴³. În cazul în care cumularea perioadelor nu este solicitată de ambele state, prestațiile (calculate în conformitate cu normele naționale ale fiecărui stat contractant) sunt plătite separat. Cu toate acestea, în unele acorduri încheiate cu statele non-membre ale UE, o reflectare a principiului favorabilității poate fi identificată de partea statului membru al UE. Anume, acest principiu impune ca suma care urmează a fi plătită este, fie suma pensiei naționale fie suma pensiei *pro-rata temporis*, oricare dintre acestea este mai mare⁴⁴.

Unele acorduri bilaterale moderne în domeniul securității sociale pot cumula perioadele acumulate în statele terțe, cu condiția că ambele state contractante să fi încheiat acorduri bilaterale separate cu țara terță⁴⁵. În cazul în care doar un singur stat a încheiat acorduri, acest tip de clauze a țărilor terțe poate fi aplicat doar persoanelor (cetățenilor sau persoanelor asigurate), reglementate de acordurile semnate cu țara terță⁴⁶.

Trebuie remarcat că unele acorduri acoperă doar aspectele financiare ale securității sociale și nu conțin prevederi vizând prestațiile. Aceste acorduri au drept obiectiv evitarea plății contribuțiilor de asigurări sociale către ambele state concomitent⁴⁷ fiind denumite, în continuare "convenții de dublă impunere", spre deosebire de "acorduri de reciprocitate".

43 Aceasta presupune că fiecare dintre statele membre în care lucrătorul a activat va trebui să calculeze așa-numita valoare teoretică pentru întreaga perioadă de asigurare, realizată în ambele state contractante. Al doilea pas impune ca fiecare dintre statele implicate să calculeze prestația *pro-rata temporis* (beneficiu, care corespunde perioadei de asigurare pe teritoriul său). Cf. de exemplu, articolul 16 din acordul încheiat între Bulgaria și Croația (2003).

44 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Belgia și Croația (2001), fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, India și Japonia. Același lucru se aplică acordurilor bilaterale semnate între Franța și India (2008) și între Spania și Peru (2005).

45 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Cipru și Canada (1990), Franța și India (2008), precum și între Italia și Uruguay (1979).

46 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Belgia și Croația (2001), Olanda și Croația (1998), cât și acordurile încheiate de Slovenia cu Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998), Croația (1997) și Bosnia și Herțegovina (2007).

47 Faceți referință, de exemplu, la acordurile bilaterale încheiate între Marea Britanie și Japonia (intrat în vigoare în februarie 2001) și Republica Coreea (2000).

2.6. Protecția drepturilor dobândite

Drepturile la prestații de asigurări sociale dobândite sunt protejate prin *exportul de prestații*. Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale, de obicei, prevăd că prestațiile în numerar sunt exportate către statul contractant⁴⁸. Cu toate acestea, nu toate prestațiile sunt exportate în aceeași măsură. De exemplu, beneficiile ce sunt legate de situația social-economică a statului care furnizează prestații speciale în numerar de tip necontributiv nu pot fi exportate fără restricții. În unele cazuri, anumite obligații sunt impuse persoanei care se deplasează. De exemplu, indemnizațiile de șomaj nu pot fi exportate, deoarece persoana trebuie să fie disponibilă pentru serviciile de ocupare.

Restricțiile se aplică și în cazul exportului de beneficii în natură, în special a prestațiilor medicale. Prestațiile medicale sunt furnizate în celălalt stat contractant, dacă instituția competentă din statul de origine a fost autorizată anterior (pentru tratamentul planificat), sau în cazul în care persoana necesită tratament medical de urgență (în cursul unei șederi temporare în statul contractant din motive nemedicale)⁴⁹. Conform legislației UE, „îngrijirile medicale necesare” se referă la prestațiile în natură, care devin necesare din motive medicale în timpul șederii unei persoane în străinătate, luându-se în calcul natura prestațiilor și durata preconizată a șederii. Aceste prevederi trebuie să împiedice constrângerea unei persoane asigurate de la o revenire forțată și să-i ofere posibilitatea de a beneficia de tratamentul necesar în statul competent, înainte de expirarea duratei sale planificate de ședere. Astfel, domeniul de aplicare a tratamentului necesar este mai larg decât cel al tratamentului urgent. Subliniem că medicul este cea ultimă instanță care stabilește conținutul exact al noțiunii juridice, în fiecare caz concret⁵⁰. Începând cu anul 2004, dreptul la tratamentul medical necesar în cadrul UE (inclusiv în Elveția și statele SEE) a fost invocat de Cadrul European de Asigurări Sociale de Sănătate (CEASS). În unele acorduri bilaterale în domeniul securității sociale, semnate între UE și statele non-membre ale UE, s-a convenit că CEASS va certifica și acoperirea medicală a pacientului, în cadrul sistemului de securitate socială al celuilalt stat contractant⁵¹.

Unele acorduri bilaterale moderne, încheiate între statele membre ale UE și non-UE sunt cu un pas înainte. Acestea prevăd că beneficiile trebuie să fie furnizate resortisanților celuilalt stat contractant, chiar dacă au reședința într-o țară terță, în aceleași condiții ca și proprii cetățenii⁵². Acest fenomen poartă denumirea de tratament

48 În conformitate cu legislația UE, articolul 10 din Regulamentul 1408/71/CEE stipulează renunțarea la clauzele de domiciliu în primul rând pentru prestații în numerar pe termen lung (în principal pensii). Articolul 7 din Regulamentul 883/2004/EC a consolidat principiul exportabilității, stipulând, în general, că toate prestațiile în numerar trebuie să fie exportate.

49 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Austria și Croația (1997) și între Slovenia și Bosnia și Herțegovina (2007).

50 Conform legislației UE, Comisia administrativă pentru coordonarea sistemelor de securitate socială a aprobat o listă a prestațiilor în natură pentru care este necesară încheierea unui acord anterior între persoana în cauză și instituția care furnizează serviciile de îngrijire/debitoare, pentru a se asigura faptul că tratamentul va fi disponibil pe durata șederii persoanei în cauză. Decizia S3 a Comisiei Administrative enumără prestațiile în natură pentru care este necesar un acord semnat anterior între persoana în cauză și instituția care furnizează serviciile de îngrijire, pentru a se asigura că tratamentul va fi disponibil pe toată durata șederii persoanei în cauză. Este o listă ne-exhaustivă, însă prestațiile în natură sunt furnizate în următoarele cazuri: dializă pentru rinichi, terapie cu oxigen, terapie specială pentru astm, ecocardiografie în caz de boli autoimune cronice, chimioterapie. JO C 106/40, 24 aprilie 2010.

51 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate de Slovenia cu Croația (1997), fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998), Serbia (2009), Muntenegru (2010) și Australia (2002), însă nu și Bosnia și Herțegovina (2007).

52 Faceți referință, de exemplu, la acordul bilateral încheiat între Belgia și Croația (2001) și acordurile semnate între Slovenia și fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998) și Bosnia și Herțegovina (2007).

național al non-cetățenilor. Prin urmare, în cazul în care prestațiile resortisanților unui stat contractant sunt exportate, fie pe motive de drept național sau pe baza unui acord bilateral semnat cu o țară terță, ele trebuie să fie exportate și către cetățenii celui alt stat contractant.

2.7. Cooperarea administrativă eficientă

Implementarea eficientă a acordurilor nu este posibilă fără o bună cooperare administrativă și juridică între instituțiile responsabile ale statelor contractante. Prin urmare, buna cooperare administrativă este consacrată în instrumentele de coordonare a sistemelor de securitate socială. Acordurile administrative, care însoțesc acordurile bilaterale conțin descrieri detaliate vis-a-vis de cele specificate⁵³.

Este esențial de a face schimb de informații cu privire la perioadele de asigurare, realizate în fiecare stat. Cu toate acestea, legislația națională nu poate fi extinsă cu scopul solicitării cooperării administrative și juridice, în afara țării. Prin urmare, dispozițiile specifice sunt prevăzute pentru a determina organismele de legătură pentru cooperare administrativă din statele contractante.

De regulă, acordurile bilaterale subliniază obligația de a face schimb de informații, acordarea gratuită a asistenței administrative și juridice, precum și posibilitatea de a depune o petiție într-o limbă neoficială, fără achitarea unor taxe speciale. Se poate conveni, la fel, și asupra recunoașterii deciziilor și procedurilor alternative de soluționare a litigiilor. Poate fi instituit un consiliu de arbitraj, responsabil de soluționarea disputelor⁵⁴.

2. 8. Acordurile multilaterale încheiate între state

Adițional acordurilor bilaterale, țările pot încheia direct acorduri multilaterale privind securitatea socială pentru a aborda aspecte transfrontaliere, atunci când sunt implicate mai mult de 2 țări și situațiile nu pot fi soluționate în mod eficient doar prin acorduri bilaterale. Regulamentul CE privind coordonarea sistemelor de securitate socială a evoluat de la semnarea acordului multilateral, încheiat între cele 6 state fondatoare ale Comunității Economice Europene (CEE) în anul 1958, un acord care nu a fost ratificat, dar a fost încorporat în Regulamentul 3/1958 / CEE.

53 Faceți referință, de exemplu, la acordurile administrative încheiate între Belgia și Croația (2002) și acordurile semnate între Slovenia și fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (1998).

54 Faceți referință, de exemplu, la acordurile încheiate între Danemarca și Chile (1995), Germania și Brazilia (2009), Spania și Peru (2005), Ungaria și Canada (2002) și acordul semnat între Austria și Coreea (2010).

*Convenția Ibero-Americană privind securitatea socială*⁵⁵, a fost semnată în anul 2007 și a intrat în vigoare în mai 2011 și reprezintă un exemplu de acord multilateral modern de coordonare a sistemelor de securitate socială, care implică coordonarea securității statelor membre ale UE și non-UE, state care acoperă peste 600 de milioane de persoane⁵⁶. Convenția asigură egalitate de tratament tuturor persoanelor asigurate și a persoanelor aflate în întreținerea acestora, în conformitate cu legislația statelor contractante, indiferent de naționalitate. Domeniul său de aplicare material se referă la prestațiile pentru limită de vârstă, prestațiile de invaliditate și de urmaș, precum și îndenizațiile pentru accidente de muncă. Regimurile cu caracter necontributiv, de asistență socială și prestațiile pentru victimele de război sunt excluse în mod explicit, deși două sau mai multe state pot încheia acorduri bilaterale sau multilaterale pentru a le extinde domeniul de aplicare.

55 Convenio Multilateral Iberoamericano de Seguridad Social. Textul integral este disponibil pe pagina web www.oiss.org.

56 Printre cele 22 de state se numără Portugalia, Spania și Andorra din partea europeană, și Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Columbia, Costa Rica, Cuba, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Mexic, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Republica Dominicană, Uruguay și Venezuela din partea latino-americană.

3. Acordurile și legile UE referitoare la resortisanții statelor non-membre ale UE

În afara Regulamentelor CE privind coordonarea sistemelor de securitate socială, mai multe tratate internaționale încheiate între state (statele membre ale UE cu țările din afara UE) și legislația UE în materie de imigrație conțin dispoziții referitoare la dreptul la securitate socială pentru cetățenii non-UE.

3.1. Resortisanții țărilor terțe care locuiesc în UE

Articolul 79 din Tratatul FUE prevede că Uniunea dezvoltă o politică comună de imigrare, al cărei scop este de a asigura, la toate etapele, gestionarea eficientă a fluxurilor de migrație, tratamentul echitabil al cetățenilor țărilor terțe ce beneficiază de un statut legal pe teritoriul statelor membre, precum și prevenirea imigrării ilegale și a traficului de persoane și combaterea susținută a acestora. În acest scop, adoptă, de asemenea, măsuri referitoare la definirea drepturilor cetățenilor țărilor terțe cu statut reglementat pe teritoriul unui stat membru, inclusiv condițiile care reglementează libertatea de circulație și de ședere în celelalte state membre.

Noul Regulament 883/2004/EC a abolit condiția de reședință, însă mai conține stipularea cu privire la naționalitate. Regulamentul special 1231/2010/EU (așa-numita "punte")⁵⁷ a fost implementat cu scopul de a permite tuturor persoanelor care își au reședința, în mod legal, într-o țară a UE, dar care prezintă un element transfrontalier de un anumit tip să beneficieze de pe urma normelor de coordonare ale UE. În mod similar, Regulamentul 859/2003/EC⁵⁸ a fost pus în aplicare pentru a extinde prevederile Regulamentului 1408/71/CEE către cetățenii statelor non-UE.

Trebuie remarcat faptul că capitolul din Tratatul CEE (Tratatul privind funcționarea UE) ce ține de "Politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil și imigrarea" înzestrează unele state membre cu dreptul de a alege dacă doresc sau nu să fie obligate prin aceste măsuri. În ceea ce privește aprobarea Regulamentului "punte" 859/2003/EC, Danemarca a optat contra, iar Irlanda și Regatul Unit au optat pro. Consecința juridică a fost faptul că Danemarca nu își asumase obligația de a asigura tratament egal resortisanților non-UE, în materie de securitate socială.

57 Regulamentul (UE) nr. 1231/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de extindere a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 și a Regulamentului (CE) nr. 987/2009 la resortisanții țărilor terțe care nu fac obiectul regulamentelor respective exclusiv pe motive de cetățenie, JO L 344/1, 29 decembrie, 2010.

58 Acesta a fost implementat cu Regulamentul Consiliului (CE) nr. 859/2003 din 14 mai 2003, extinzând dispozițiile Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 și Regulamentului (CEE) nr. 574/72 la resortisanții țărilor terțe, care nu fac deja obiectul dispozițiilor respective, exclusiv pe motive de cetățenie, JO, L 124/1, 20 mai 2003.

În ceea ce privește noul Regulament "punte" nr. 1231/2010/EU, Danemarca a formulat din nou o clauză de opt-out, iar Irlanda una de opt-in. Însă de această dată, Regatul Unit a formulat o clauză de opt-out. În consecință, fostul Regulament 1408/71/CEE (extins prin Regulamentul 859/2003/EC) se aplică, în continuare, în relațiile dintre statele membre ale UE (altele decât Danemarca) și Marea Britanie. O astfel de aplicare inconsecventă a instrumentelor juridice face coordonarea sistemelor de securitate socială în Europa complexă și mai puțin transparentă.

3.2 Acordurile de asociere

Dreptul la libera circulație și ședere în alte state membre este garantat, în primul rând, cetățenilor UE⁵⁹. Cu toate acestea, mulți dintre cetățenii statelor non-membre ale UE (resortisanții țărilor terțe) sunt tratați ca și cetățenii UE, în baza acordurilor încheiate de UE cu privire la libera circulație a persoanelor. În baza Acordului de instituire a Spațiului Economic European (SEE)⁶⁰, resortisanții din Norvegia, Islanda și Liechtenstein se bucură de aceleași drepturi ca și cetățenii UE. Același principiu se aplică și resortisanților elvețieni în temeiul unui acord special UE-Elveția⁶¹.

UE a încheiat, la fel, acorduri speciale de asociere cu mai multe state din afara zonei UE. Aceste acorduri de asociere conțin prevederi ce țin de asigurarea drepturilor de securitate socială pentru lucrătorii migranți.

3.2.1. Turcia

UE (pe atunci CEE) a încheiat un acord de asociere cu Turcia în anul 1963 (cunoscut sub denumirea de Acordul de la Ankara), precum și Protocolul său de implementare din 1970, cu scopul de a realiza progresiv libera circulație a lucrătorilor între Turcia și spațiul UE. În anul 1980, Consiliul de asociere privind aplicarea regimurilor de securitate a adoptat Decizia 3/80 privind aplicarea măsurilor în domeniul securității sociale pentru lucrătorii de cetățenie turcă care circulă în interiorul Uniunii și pentru membrii familiilor lor, conform principiului egalității de tratament.

Apare întrebarea dacă o astfel de decizie poate fi aplicată direct în statele membre ale UE. Comisia Europeană a elaborat un proiect de regulament de punere în aplicare a Deciziei 3/80, însă acest regulament nu a fost adoptat de către Consiliu. În cauza *Taflan-Met*⁶², CJUE a decis că, deși unele prevederi sunt clare și exacte, decizia nu poate fi aplicată fără o măsură de implementare. Cu toate acestea, ulterior Curtea a recunoscut în cauza *Sürül* aplicabilitatea directă a principiului egalității de tratament în domeniul securității sociale⁶⁴. Curtea a dispus că această regulă a egalității de tratament prevede o obligație de rezultat precisă și poate fi, prin natura sa, invocată de un justițiabil în fața unei instanțe naționale pentru a îi cere să elimine

59 Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2004/38/CE din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE, JO L 158/77, 30.4.2004.

60 Acordul din 2 mai 1992, JO UE L 1, 3 ianuarie, 1994.

61 Acordul din 21 iunie 1999, JO UE L 114, 30 aprilie, 2002.

62 JO UE C 110, 25 aprilie, 1983.

63 C-227/94 *Taflan-Met* [1996] ECR I-4085.

64 C-262/96 *Sürül* [1999] ECR I-2685. Consultați, la fel, C-102/98 și C-211/98 Kocak și Örs [ECR] 2000, I-1287, C-373/02 Oztürk [ECR] 2004, I-3605.

dispozițiile discriminatorii din legislația unui stat membru, fără ca adoptarea măsurilor de aplicare complementare să fie necesară în acest scop.

Mai mult decât atât, în anul 2011, CJUE a recunoscut că norma privind exportabilitatea prestațiilor către Turcia are un efect direct (hotărârea Akdas et. Al.)⁶⁵ Articolul 6 din Decizia 3/80 prevede că prestațiile exportabile nu fac obiectul nici unei reduceri, modificări, suspendări, retrageri sau confiscări pe baza faptului că beneficiarul își are reședința pe teritoriul Turciei sau pe teritoriul unui stat membru al UE, altul decât cel în care este situată instituția debitoare (responsabilă pentru plată). Prin urmare, resortisanții turci au dreptul de a invoca direct dispozițiile respective în fața instanțelor statelor membre. Pentru a remedia aceste consecințe pe termen lung, Comisia Europeană trebuie să modifice Decizia 3/80⁶⁶.

3.2.2 Țările din Maghreb

UE a încheiat, la fel, acorduri euro-mediterraneene de asociere cu Tunisia (1995), Maroc (1996) și Algeria (2002). Aceste acorduri confirmă principiul non-discriminării pe motive de cetățenie sau naționalitate în statele UE, în care persoanele sunt angajate. Acordurile menționate acoperă toate domeniile de securitate socială. Ele confirmă, la fel, necesitatea de a cumula toate perioadele relevante și de a exporta, în mod liber, beneficiile către țările din Maghreb. Acordurile încredințează punerea în aplicare a acestora Consiliului de asociere.

În cauza *Kziber*, CJUE a recunoscut aplicabilitatea directă a articolului 41 din Acordul încheiat cu Maroc, deoarece conține o interdicție expresă, precisă și necondiționată a discriminării bazate pe motiv de naționalitate în domeniul securității sociale⁶⁷. Prin urmare, în lipsa unor măsuri de punere în aplicare suplimentare, persoanele vizate de aceste acorduri trebuie să fie tratate la fel ca resortisanții statului membru al UE competent.

3.2.3. Țările din Balcanii de Vest

UE a încheiat acorduri de stabilizare și de asociere cu 6 state din Balcanii de Vest, inclusiv Croația (2001), Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (2001), Albania (2006), Muntenegru (2007), Serbia (2008) și Bosnia și Herțegovina (2008).

Aceste acorduri conțin, practic, dispoziții similare referitoare la coordonarea sistemelor de securitate socială, care pot fi rezumate după cum urmează: perioadele din statele membre ar trebui totalizate (cumulate), însă nu și cele din statele UE cu cele din statele terțe; membrii familiei care beneficiază de prestații trebuie să locuiască împreună cu lucrătorul asigurat; indemnizațiile de șomaj și prestațiile de boală în numerar nu sunt acoperite, precum și domeniul personal de aplicare este limitat la lucrători. Statele nemembre UE trebuie să acorde tratament "similar" lucrătorilor din zona UE. Datorită hotărârii pronunțate de CJUE și menționată anterior în cauza *Kziber*, acordurile de stabilizare și de asociere semnate cu țările din Balcanii de Vest nu conțin dispoziții similare privind egalitatea de tratament în domeniul securității sociale.

⁶⁵ C-485/07 et Akdas, 26 mai 2011, nepublicată deocamdată.

⁶⁶ Punctul 2.4. din Comunicarea Comisiei „Dimensiunea externă a coordonării securității sociale în UE”.

⁶⁷ C-18/90 *Kziber* [1991] ECR I-199.

3.2.4. Implementarea dispozițiilor privind securitatea socială în cadrul acordurilor de asociere

În anul 2007, Comisia Europeană a adoptat propuneri privind punerea în aplicare a dispozițiilor referitoare la securitatea socială în acordurile sale cu Algeria, Maroc, Tunisia, Croația, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Israel. Aceste propuneri au sugerat că Consiliul UE recunoaște dreptul de tratament egal pentru lucrătorii din aceste 6 țări, în statul lor gazdă din UE, precum și faptul că exportul de prestații (limitat la pensii) este permis în aceste țări. Consiliul a aprobat aceste propuneri în 2010. Odată adoptate de către Consiliile de asociere competente, aceste hotărâri vor permite coordonarea externă a sistemelor de securitate socială din statele UE și statele asociate non-UE.

3.3. Instrumentele de imigrare

Tratatul de la Amsterdam⁶⁸, semnat în anul 1997 și care a intrat în vigoare la 1 mai 1999 a permis extinderea competențelor UE în domeniul migrației. Mai multe directive ale UE se referă la dreptul de intrare/acces, ședere și alte drepturi ale cetățenilor țărilor non-UE în statele UE. Acestea conțin, la fel, unele dispoziții referitoare la securitatea socială a cetățenilor non-UE.

3.3.1. Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung⁶⁹

Prezenta directivă obligă statele membre ale UE să acorde unei persoane care are reședința legală într-un stat membru pe o perioadă de 5 ani și care este titulară a unui permis de lungă ședere în statul membru respectiv, un ansamblu de drepturi egale cu cele de care beneficiază cetățenii Uniunii Europene în ceea ce privește securitatea socială, asistența socială și protecția socială, după cum sunt definite de legislația națională.

Cu toate acestea, statele membre ale UE își pot limita egalitatea de tratament la prestații de asistență socială și protecție socială de bază (dar nu și de securitate socială). Alineatul 13 din directivă arată că posibilitatea de a limita prestațiile rezidenților pe termen lung la beneficiile de bază trebuie înțeleasă în sensul că noțiunea respectivă acoperă, cel puțin, venitul minim de subzistență, ajutorul acordat în caz de boală sau sarcină, indemnizația acordată pentru creșterea copilului și tratamentele îndelungate. Modalitățile de acordare a indemnizațiilor respective trebuie stabilite de legislația națională.

68 Tratatul de la Amsterdam de modificare a tratatului privind Uniunea Europeană, a tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a anumitor acte conexe.

69 Directiva Consiliului nr. 2003/109/CE din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung, JO UE L 16, 23 ianuarie 2004.

În cauza *Kamberaj*⁷⁰, CJUE a explicat că lista stabilită în prevederea 13 din Directiva 2003/109/CE nu este exhaustivă. Faptul că nu se face referire explicită la prestațiile locative nu înseamnă, neapărat, că acestea nu constituie prestații de bază, pentru care trebuie să fie aplicat principiul egalității de tratament. Curtea a subliniat că articolul 34 din Carta drepturilor fundamentale ale UE recunoaște dreptul de acces la prestațiile de securitate socială și la asistență în ceea ce privește locuința. Curtea a susținut, de asemenea, că derogarea de la regula generală privind egalitatea de tratament trebuie să fie interpretată în mod strict. Autoritățile publice se pot baza pe această derogare doar în cazul în care organismele din statul membru responsabil pentru punerea în aplicare a directivei au afirmat, în mod expres, că au intenția să se bazeze pe această derogare. Acest lucru se datorează faptului că obiectivul acestei directive este de a integra cetățenii țărilor non-UE, care au reședința legală în statele membre ale UE.

3.3.2. Directiva 2005/71/EC sau Directiva "Viza științifică" ⁷¹

Prezenta directivă prevede egalitate de tratament pentru cercetătorii care dețin un permis de ședere în statul membru gazdă al UE, în toate domeniile de securitate socială⁷². Prevederea 16 confirmă că prezenta directivă aduce o îmbunătățire semnificativă în domeniul securității sociale, deoarece principiul non-discriminării, care se aplică în mod direct și cetățenilor statelor non-membre ale UE. Prevederea stipulează, de asemenea, că această directivă n-ar trebui să acorde drepturi membrilor de familie ce-și au reședința într-o țară din afara zonei UE. Orice coordonare externă între sistemele de securitate socială ale UE și ale statelor non-UE este exclusă.

3.3.3. Directiva 2009/50/EC "Cartea Albastră a UE" ⁷³

Această Directivă introduce așa-numita Carte Albastră a UE, care constituie un permis de ședere destinat cetățenilor statelor terțe, care fac dovada unei calificări profesionale superioare și care le permite o procedură rapidă de admitere. Cetățenii statelor non-UE, posesorii de Carte Albastră a UE trebuie să beneficieze de drepturi socio-economice egale, ca și cetățenii statului membru emitent al Cărții Albastre. Prezenta directivă nu acordă, însă, drepturi membrilor de familie, care au reședința într-un stat membru, non-membru UE.

Conform directivei, posesorii de Carte Albastră a UE trebuie să se bucure de tratament egal în aceleași condiții ca și persoana asigurată din statul respectiv, în ceea ce privește plata prestațiilor pentru limită de vârstă, atunci când se stabilesc într-o țară din afara UE. Această dispoziție se aplică, fără a aduce atingere acordurilor bilaterale existente. Cu toate acestea, asistența socială este exclusă⁷⁴. Aplicarea pentru prestații de asistență socială reprezintă

70 Hotărârea C-571/10 *Kamberaj*, 24 aprilie 2012, nepublicată deocamdată.

71 Directiva 2005/71/CE a Consiliului privind o procedură specială de admitere a resortisanților țărilor terțe, în scopul desfășurării unei activități de cercetare științifică, JO UE L 289, 3 noiembrie, 2005.

72 Aceasta include, de exemplu, cele acoperite de fostul Regulamentul 1408/71/CEE, în prezent Regulamentul 883/2004/EC.

73 Directiva 2009/50/CE din 25 mai 2009 privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților din țările terțe pentru ocuparea unor locuri de muncă înalt calificate, JO UE L 155, 18 iunie, 2009.

74 Asistența socială a fost inclusă în propunerea de directivă.

un motiv de retragere a unei Cărți Albastre⁷⁵. Pe de altă parte, șomajul în sine nu constituie un motiv de retragere a unei Cărți Albastre a UE, în afara cazului în care perioada de șomaj depășește trei luni consecutive sau dacă șomajul survine de mai multe ori în perioada de valabilitate a Cărții Albastre a UE.

3.3.4. Directiva 2011/98/UE (Directiva privind permisul unic)⁷⁶

Directiva privind permisul unic trebuie transpusă în legislația națională până la data de 25 decembrie, 2013. Aceasta prevede că principiul tratamentului egal le garantează lucrătorilor migranți același tratament ca și cetățenilor țării în care muncesc, în ceea ce privește dreptul la prestații de securitate socială.

Prezenta directivă nu acordă, însă, drepturi la prestații membrilor de familie, care au reședința într-un stat terț. Cu toate acestea, există o dispoziție specială care trebuie să acopere următoarele drepturi pentru lucrătorii angajați legal: egalitatea de tratament cu lucrătorii din țara gazdă; exportul sumei totale a pensiilor pentru limită de vârstă, de urmaș și de invaliditate și a pensiilor, în cazul accidentelor de muncă și a bolilor profesionale în afara teritoriului statului debitor. Aceeași normă se aplică urmașilor lor, care locuiesc într-o țară din afara UE și care derivă din drepturile lucrătorilor în cauză.

3.4. Dimensiunea externă a coordonării sistemelor de securitate socială în UE

Problema competenței externe a UE câștigă atenție, în special după ce Tratatul de la Lisabona din 2009 a modificat cadrul constituțional al UE pentru a permite aderarea la UE a 10 noi state membre în anul 2004 și alte două - în 2007.

În ceea ce privește coordonarea sistemelor de securitate socială, o Comunicare a Comisiei Europene emisă în martie 2012⁷⁷ prevede că coordonarea sistemelor de securitate socială facilitează mobilitatea nu doar în cadrul UE, ci și între statele membre ale UE și "restul lumii". Acesta susține că este necesar să fie elaborat un mecanism la nivelul UE pentru a consolida cooperarea dintre statele membre ale UE și să continue coordonarea securității sociale cu țările non-UE. Un accent deosebit a fost pus pe necesitatea aplicării eficiente a principiului egalității de tratament, în ceea ce privește plata pensiilor în țările din afara UE. Aceste puncte de vedere sunt reiterate în recenta Comunicare a Comisiei Europene privind "Protecția socială în cadrul activităților de cooperare pentru dezvoltare ale Uniunii Europene", publicată în luna august 2012⁷⁸, care prevede că "Dimensiunea externă a politicilor

75 În conformitate cu prevederile articolului 9 din Directiva 2005/71/CE, statele membre pot retrage sau refuza să reînnoiască o Carte Albăstră a UE emisă pe baza prezentei directive, inclusiv în cazul în care titularul Cărții Albastre a UE solicită asistență socială, cu condiția că informațiile corespunzătoare au fost puse la dispoziția lor în scris în prealabil de către statul membru în cauză.

76 Directiva 2011/98/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind o procedură unică de solicitare a unui permis unic pentru resortisanții țărilor terțe în vederea șederii și ocupării unui loc de muncă pe teritoriul statelor membre și un set comun de drepturi pentru lucrătorii din țările terțe cu ședere legală pe teritoriul unui stat membru, JO UE L 343, 23 decembrie, 2011.

77 COM(2012) 153 final, Bruxelles, 30 martie, 2012.

78 COM(2012) 446 final, Bruxelles, 20 august, 2012.

UE poate avea un impact asupra protecției sociale în țările partenere. UE trebuie să asigure coerența între politicile menite să sprijine protecția socială în cadrul cooperării pentru dezvoltare și toate celelalte politici relevante ale UE.”

O opțiune pe care Comisia o investighează este *semnarea unui nou instrument numit acord în domeniul securității sociale a UE*, care ar putea fi încheiat cu orice stat non-UE. Acest instrument ar putea aborda problemele legate de dubla contribuție de asigurări sociale și să integreze posibile particularități bilaterale între un stat membru și statul non-membru al UE în cauză. Articolul 3 din Tratatul privind funcționarea UE prevede că UE are competența exclusivă de a încheia un acord internațional, atunci când această încheiere este prevăzută de un act legislativ al Uniunii, este necesară pentru a permite UE să-și exercite competența internă, sau în măsura în care încheierea acestuia ar afecta normele comune sau ar modifica domeniul de aplicare al acestora ⁷⁹.

79 O formulare similară a fost identificată în articolul 361 din Tratatul TFUE (în temeiul titlului V Acorduri Internaționale). CJUE a recunoscut, deja, anumite competențe externe ale UE.

4. Instrumente ale organizațiilor internaționale

Organizațiile internaționale au adoptat instrumente juridice în formă de pacte, convenții, recomandări și protocoale universale sau regionale, care pot avea caracter obligatoriu sau nu. Unele dintre aceste instrumente se referă, în mod special, la coordonarea sistemelor în domeniul securității sociale, în timp ce altele sunt axate pe drepturile omului, standardele minime de securitate socială, sau de migrație, și au relevanță asupra securității sociale pentru migranți.

4.1. Instrumentele Organizației Națiunilor Unite

4.1.1. Declarația Universală a Drepturilor Omului și Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale

Declarația Universală a Drepturilor Omului (adoptată în anul 1948) și Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (adoptat în 1966) afirmă că fiecare persoană, în calitate de membru al unei societăți, are dreptul la securitate socială și la realizarea acestuia prin intermediul efortului național și a cooperării internaționale⁸⁰. Deși Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată ca o Rezoluție a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nu creează obligații pentru state, este larg acceptat faptul că unele dintre dispozițiile sale au devenit parte din dreptul internațional cutumiar.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale a fost ratificat de 160 de țări, începând cu luna septembrie 2012, iar punerea sa în aplicare este monitorizată de Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale. Pactul stabilește obligația statelor părți de a întreprinde măsuri, în limitele maxime în care le permit resursele de care dispun, de a atinge progresiv realizarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact, prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea unor măsuri legislative, și garantează exercitarea acestor drepturi fără nicio discriminare⁸¹.

În luna februarie 2008, Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale a emis Comentariul General nr. 19 privind dreptul la securitate socială, în temeiul Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale⁸². În ceea ce privește dreptul migranților la prestații de securitate socială, Comentariul acordă o atenție deosebită egalității de tratament pentru lucrătorii migranți în statul membru competent. Pactul interzice discriminarea

80 Articolele 22 și 25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, precum și articolul 9 din Pactul internațional cu privire la drepturile sociale, economice și culturale.

81 Pactul internațional cu privire la drepturile sociale, economice și culturale, art. 2.

82 Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale: Comentariul General nr. 19: Dreptul la securitate socială (art. 9), adoptat la Sesiunea 39, 5-23 noiembrie, 2007, Doc. E/C.12/GC/19 (ONU).

pe motive de naționalitate. În cazul în care non-cetățenii, inclusiv lucrătorii migranți, au contribuit la sistemul de securitate socială, ei trebuie să beneficieze, pe drept, de prestațiile aferente.

Comentariul General lasă deschisă posibilitatea alternativă de recuperare a acestor contribuții la ieșirea din țară, deși oferirea prestațiilor migranților trebuie să ducă la o protecție mai bună a dreptului la securitate socială. Resortisanții ar trebui să dispună, la fel, de posibilitatea de a accesa schemele de compensații nominative/cu caracter non-contributiv, accesul la servicii medicale accesibile, precum și ajutorul familial. Orice restricții, inclusiv o perioadă de calificare, trebuie să fie proporționale și rezonabile. Toate persoanele, indiferent de naționalitatea lor, rezidența sau statutul de imigrant, trebuie să beneficieze de acces la servicii de asistență medicală primară și de urgență.

De asemenea, Comentariul General acordă atenția cuvenită obligațiilor statelor părți de a asigura dreptul la securitate socială, în baza unor acorduri bilaterale și multilaterale internaționale reciproce, sau prin intermediul altor instrumente de coordonare a schemelor contributive de securitate socială pentru lucrătorii migranți.

4.1.2. Convenția ONU cu privire la drepturile migranților

Convenția internațională cu privire la protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor a fost adoptată de către Adunarea Generală a ONU în anul 1990 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2003. Începând cu septembrie 2012, 46 de state au ratificat Convenția și alte 16 state au semnat-o. Nici un stat membru al UE nu a ratificat și nu a semnat Convenția.

Convenția prevede tratamentul egal al cetățenilor altor state contractante în domeniul securității sociale și dreptul la servicii de asistență medicală de urgență a lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor⁸³. În ceea ce privește securitatea socială, lucrătorii migranți și membrii familiilor lor trebuie să fie tratați în mod egal în statul competent, ca și cetățenii aceluși stat, dacă aceștia îndeplinesc cerințele prevăzute în legislația aplicabilă a aceluși stat și în acordurile bilaterale și multilaterale aplicabile⁸⁴.

Lucrătorii migranți și membrii familiilor lor au dreptul de a primi îngrijiri medicale de urgență, dacă este necesar, pentru a le păstra viața sau pentru a evita un prejudiciu grav și ireparabil pentru sănătatea lor. Similar, asistență medicală de urgență trebuie să fie furnizată migranților clandestini, indiferent de ilicitatea sejurului sau a raporturilor lor de muncă⁸⁵.

Convenția prevede, la fel, posibilitatea de rambursare a contribuțiilor de asigurări sociale. Într-un astfel de caz, statele în cauză examinează posibilitatea de a rambursa suma contribuțiilor făcute de persoane în baza tratamentului acordat resortisanților, care se află în circumstanțe similare. Această normă ar putea fi aplicată în statele în care legislația aplicabilă nu permite accesul lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora la beneficii. Cu toate acestea, opțiunea de a rambursa contribuțiile de asigurări sociale este considerată sub-optimală, comparativ cu asigurarea dreptului la securitate socială prin intermediul instrumentelor bilaterale și multilaterale legale sau a unor măsuri unilaterale relevante⁸⁶.

83 Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora, art. 27 (1) și 28.

84 Ibid., Art. 27(1).

85 Ibid., Art. 28.

86 Ibid., Art. 27.

4.2. Instrumentele OIM

Organizația Internațională a Muncii (OIM) joacă un rol important în adoptarea unor standarde în domeniul securității sociale, inclusiv a standardelor în domeniul drepturilor de securitate socială ale lucrătorilor migranți. Printre acestea menționăm emblematica Convenție nr. 102 privind Securitatea Socială (Standarde Minime), 1952, care stabilește standarde minime în toate cele nouă ramuri ale securității sociale și care conține dispoziții privind egalitatea de tratament a resortisanților străini în domeniul securității sociale. Anexa A la acest raport conține lista ratificărilor convențiilor OIM -cheie privind securitatea socială.

4.2.1. Convenția nr. 19 privind egalitatea de tratament (compensațiile în caz de accident), 1925

Prezenta convenție se axează pe compensațiile plătite în urma accidentelor industriale. Aceasta prevede egalitatea de tratament a cetățenilor și a persoanelor aflate în întreținerea acestora cu cele ale altor state contractante, fără nici o condiție specifică privind reședința. Prestațiile muncitorilor străini trebuie să fie exportate doar în cazul în care statul contractant prevede astfel de exporturi către cetățenii proprii. În acest scop, după caz, pot fi încheiate acorduri speciale între statele relevante. Convenția nr. 19 constituie un instrument tehnic, cu statut interimar, deși există încă posibilitatea pentru state să o ratifice. Convenția a fost ratificată, pe larg, de către 119 țări, inclusiv multe state europene.

4.2.2. Convenția nr. 118 privind egalitatea de tratament (securitate socială), 1962

Domeniul de aplicare al Convenției nr. 118 se referă la toate ramurile de securitate socială prevăzute de Convenția nr. 102. Cu toate acestea, în temeiul Convenției nr. 118, statele membre pot limita ratificarea lor de la una sau mai multe dintre cele nouă ramuri ale securității sociale. Spre deosebire de Convenția nr. 102, nu există nici un număr minim de ramuri care urmează a fi incluse. Trebuie de remarcat, totuși, că Convenția nu se aplică schemelor speciale pentru funcționarii publici și victimele de război sau celor de asistență socială. La evaluarea conformității legislației Franței vizând obligațiile sale în temeiul Convenției nr. 118, Comitetul de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor⁸⁷ a observat că anumite prestații speciale cu caracter necontributiv trebuie să fie extinse resortisanților străini⁸⁸. Guvernul francez și-a modificat, ulterior, legislația. Acesta a susținut, însă, că revizuirea a fost făcută ținându-se seama, mai curând, de legislația UE, decât de prevederile Convenției nr. 118⁸⁹.

În ceea ce privește exportul de prestații, articolul 5 din Convenția nr. 118 prevede că fiecare stat care a acceptat obligațiile în ceea ce privește una sau mai multe ramuri de prestații pe termen lung (pensii de invaliditate, pensii pentru limită de vârstă, pensii de urmaș, indemnizații pentru accidente de muncă) trebuie să garanteze furnizarea acestor prestații persoanelor care au reședința în străinătate. În același timp, Convenția pune exportul de prestații pe seama măsurilor bilaterale și multilaterale, în caz de necesitate.

87 Comitetul de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor din cadrul OIM este un organism independent, responsabil de monitorizarea implementării și punerii în aplicare a standardelor OIM de către statele membre, în special pentru evaluarea conformității dreptului și practicii acestora cu obligațiile pe care le-au acceptat în temeiul convențiilor Organizației Internaționale a Muncii.

88 Comitetul de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor, Convenția nr. 118, Observații, Franța, 1991, 1992, 1993, 1996 și 1997.

89 F. Kessler, J.-P. Lhernould, 2006, p. 156.

Întrebarea care s-a pus este dacă articolul 5 este direct aplicabil sau nu. În Țările de Jos, o hotărâre a Curții Centrale de Apel a decis că interzicerea exportului de prestații prin Legea privind suplimentele de prestații nu a fost aplicată în concordanță cu prevederile articolului 5 din Convenția nr. 118⁹⁰. Aceasta a stabilit că obligația de export nu depinde de încheierea de noi acorduri între părțile contractante. Această hotărâre, în cele din urmă, a condus la denunțarea prezentei convenții de către Țările de Jos. Comitetul de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor a împărtășit același punct de vedere⁹¹. Acest argument implică faptul că Convenția nr. 118 prevede, la fel, exportul de prestații către resortisanții statului contractant, indiferent de prevederile legislației naționale.

Convenția nr. 118 este considerată un instrument modern și a fost ratificată de 37 de state, inclusiv de state membre și non-membre ale UE.

4.2.3. Convenția Nr. 48 privind menținerea drepturilor la pensie ale lucrătorilor migranți, 1935 și Convenția Nr. 157 privind menținerea drepturilor de securitate socială, 1982

Convenția nr.48 este considerată un instrument depășit și nu mai este deschisă spre ratificare. Cu toate acestea, Convenția nr.48 este încă în vigoare și ea este relevantă pentru acele state care au ratificat-o, însă n-au ratificat și Convenția nr.157. De exemplu, ea este încă relevantă pentru Slovenia și Israel, deoarece nu există acorduri bilaterale încheiate între aceste două state. Convenția este importantă, la fel, pentru menținerea drepturilor de securitate socială ale persoanelor care au migrat între Slovenia și alte state din Fosta Iugoslavie, înainte de semnarea acordurilor bilaterale, cum ar fi cu Serbia în anul 2010 și Muntenegru în 2011.

Convenția nr.48 a fost revizuită prin Convenția nr.157. Această Convenție se aplică tuturor sistemelor de securitate socială, atât prestațiilor de tip contributiv cât și celor de tip non-contributiv, precum și sistemelor de răspundere patronală. Spre deosebire de Convenția nr.118, Convenția 157 nu permite statelor ce o ratifică, posibilitatea de a alege ramurile securității sociale în materia cărora aceasta ar urma să fie aplicată. Cu toate acestea, Convenția exclude schemele pentru funcționarii publici și victimele de război, sistemele de asistență socială și medicală. Convenția nr.157 este considerată un instrument modern. Cu toate acestea, până în septembrie 2012, Convenția nr.157 a fost ratificată de numai 4 țări: Spania, Suedia, Filipine și Kârgâzstan.

Convenția nr.157 se completează prin Recomandarea nr.167 privind Menținerea Drepturilor de Securitate Socială, 1983. Această recomandare include prevederi model pentru încheierea instrumentelor bilaterale și multilaterale de securitate socială, precum și un model de acord pentru coordonarea acestor instrumente. Prevederile model pentru încheierea unor acorduri bilaterale sau multilaterale de securitate socială acoperă toate cele 9 ramuri ale securității sociale și iau în considerare toate tipurile de sisteme. Ele conțin definiții comune, norme privind legislația aplicabilă, norme care condiționează cele două metode alternative de menținere a drepturilor în curs de achiziție, alternative pentru menținerea drepturilor dobândite și acordarea

90 CRvB, 14 martie 2003, RSV 2003/114. F. Pennings, 2007, p. 19 (Hotărâre reprodușă drept Decizia nr. 5 din anexă).

91 Comitetul de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor, Convenția nr. 118, Observații, Țările de Jos, 2003.

prestațiilor în străinătate, precum și diverse dispoziții privind asistența reciprocă între instituțiile naționale.

4.2.4. Alte convenții și recomandări OIM

Clauze non-discriminatorii similare pot fi întâlnite și în alte convenții OIM privind lucrătorii migranți. De exemplu, în conformitate cu prevederile Convenției privind migrația în scop de angajare (Revizuită în 1949), asigurarea drepturilor de securitate socială lucrătorilor migranți trebuie să fie realizată fără criterii discriminatorii bazate pe naționalitate. Aranjamente adecvate pot fi întreprinse pentru menținerea drepturilor dobândite, a drepturilor în curs de achiziție și la prestații speciale în numerar de tip necontributiv. În luna septembrie 2012, Convenția nr. 97 a înregistrat 47 de ratificări.

Discriminarea pe motive de naționalitate este, la fel, interzisă în conformitate cu prevederile Convenției nr.143, referitoare la muncitorii migranți (dispoziții complementare), 1975. Fiecare stat contractant trebuie să promoveze și să garanteze egalitatea de șanse și de tratament, inclusiv în ceea ce privește securitatea socială pentru persoanele care sunt fie lucrători migranți, fie membri ai familiilor muncitorilor migranți, aflați legal pe teritoriul său. Mai mult decât atât, Convenția prevede că drepturile și libertățile fundamentale ale omului trebuie să fie respectate în cazul tuturor lucrătorilor migranți. Prin urmare, aceasta oferă protecție lucrătorilor migranți clandestini. Până în luna septembrie 2012, Convenția nr. 143 a înregistrat 23 de ratificări.

O atenție deosebită trebuie acordată noii Recomandări nr.202 privind nivelele naționale de protecție socială, 2012. Aceasta prevede că prestațiile de securitate socială de bază trebuie să fie puse la dispoziția tuturor rezidenților, astfel cum sunt definite în legislația și reglementările naționale și care fac obiectul obligațiilor internaționale. Prin urmare, migranții și membrii familiilor lor trebuie să aibă acces la aceste prestații de securitate socială de bază din statul în care își au reședința, precum și în țara lor de origine. În cazul în care acordurile bilaterale sau multilaterale care prevăd niveluri mai sporite de protecție sunt în vigoare sau în cazul în care țările în cauză sunt părți la convenții internaționale sau regionale, care conțin cerințe mai exigente în ceea ce privește respectarea drepturilor de securitate socială ale migranților (de exemplu, Convențiile OIM nr. 118 și nr. 157), acestea trebuie să prevaleze.

4.3. Instrumentele Consiliului Europei

Consiliul Europei (CE) este una dintre principalele organizații internaționale interesate de asigurarea securității sociale imigranților. Consiliul Europei a adoptat mai multe instrumente multilaterale de coordonare a securității sociale pentru cele 47 de state membre ale sale. Anexa C la prezentul raport rezumă progresul cu privire la semnarea și ratificarea instrumentelor-cheie ale Consiliului Europei, ce țin de securitatea socială.

92 Recomandarea nr.86 privind migrația în scop de angajare, care însoțește Convenția nr.97, include un model de acord privind migrația temporară și permanentă pentru ocuparea forței de muncă (inclusiv migrația refugiaților și persoanelor strămutate). În ceea ce privește securitatea socială, modelul de acord necesită încheierea unui acord bilateral separat în domeniul securității sociale, care trebuie să cuprindă principiile de bază ale coordonării sistemelor de securitate socială.

93 Pentru o descriere mai detaliată a instrumentelor Consiliului Europei de coordonare a sistemelor de asigurări sociale, consultați ediția J. Nickless, H. Siedl, 2004.

4.3.1. Acordurile interimare europene cu privire la schemele de securitate socială

Acordurile interimare europene vizând schemele de securitate socială cu privire la prestațiile pentru invaliditate, limită de vârstă și urmaș, precum și Acordul Interimar European cu privire la Schemele de Securitate Socială, altele decât cele referitoare la invaliditate, limită de vârstă și urmaș, ambele semnate în anul 1953 și intrate în vigoare în 1954, constituie primii pași ai Consiliului Europei către coordonarea multilaterală a sistemelor naționale de securitate socială.

Domeniul de aplicare material al acestor acorduri a fost împărțit în prestații pentru limită de vârstă (pe termen lung-pensii) și alte beneficii (pe termen scurt), deoarece s-a considerat că unele state ar putea accepta doar dispozițiile de coordonare pentru prestațiile pe termen scurt. În practică, însă, toate statele care au ratificat un Acord interimar, au ratificat și celălalt acord interimar⁹⁴. Acordurile exclud schemele speciale pentru funcționarii publici, asistență socială, precum și schemele sociale de compensare. Ele oferă resortisanților din alte state membre ale UE aceleași avantaje privind acordarea prestațiilor de securitate socială, ca și cele de care beneficiază resortisanții săi. Pentru fiecare dintre ele a fost adăugat un protocol, care ar permite extinderea domeniului personal de aplicare și refugiaților. Cu toate acestea, statele contractante sunt libere să excludă principiul tratamentului egal în unele domenii sau să-l condiționeze în altele.

Prin natura lor, aceste acorduri interimare evită normele juridice complexe pentru stabilirea tuturor principiilor de coordonare a securității sociale internaționale. În schimb, ele se bazează pe mecanisme de securitate socială existente pentru a se asigura că un număr sporit de migranți beneficiază de dreptul la securitate socială. Până în septembrie, 2012, 21 de state europene au ratificat acordurile interimare.

După cum sugerează și denumirea lor, acordurile interimare europene au fost concepute inițial ca măsuri provizorii. O convenție mai generală, și anume Convenția europeană de securitate socială, a fost elaborată pentru a substitui acordurile interimare. Cu toate acestea, nu toate statele părți la acordurile interimare au semnat și această convenție. Prin urmare, acordurile interimare rămân în vigoare în mai multe țări.

4.3.2. Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală

Pentru a le completa, pe lângă acordurile europene interimare menționate anterior a fost elaborată și Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală. Convenția prevede că cetățenii tuturor statelor contractante, iar Protocolul care include și refugiații trebuie să beneficieze de aceeași asistență socială și îngrijire medicală, de care au parte cetățenii statului, care furnizează această asistență. Asistența socială și medicală se referă la asistența sub formă de subzistență și îngrijire, necesară persoanelor cu resurse limitate/insuficiente. Asistența poate fi acordată în numerar sau în natură (de exemplu hrană, adăpost, asistență medicală). Cheltuielile pentru servicii sunt acoperite, în întregime, de statul care acordă asistență. Nu este necesar ca statul de origine să ramburseze costurile de asistență. Până în septembrie 2012, 18 state au ratificat această Convenție.

⁹⁴ Nu există definiții ale acestor noțiuni în acordul interimar. Raportul explicativ se referă la definițiile utilizate în Convenția Europeană de Securitate Socială, care a fost elaborată după intrarea în vigoare a acordurilor interimare. Consultați articolul 1, alineatul (y) din Convenția Europeană de Securitate Socială.

Una din consecințele principiului nediscriminării este interdicția de repatriere. Un stat, care acordă asistență este obligat să nu repatrize de pe teritoriul său resortisanții care sunt rezidenți legali ai unei părți contractante doar pentru că aceștia au nevoie de ajutor. Cu toate acestea, părțile contractante pot repatria un resortisant al unei părți terțe contractante doar pentru că el sau ea are nevoie de asistență, dacă sunt îndeplinite anumite condiții ce țin de vârsta persoanei, durata de ședere sau starea de sănătate a acesteia.

4.3.3. Convenția europeană cu privire la securitatea socială

Convenția europeană cu privire la securitatea socială prezintă un mecanism cuprinzător de coordonare, care să acopere toate ramurile de asigurări sociale⁹⁵ și toate principiile de coordonare. După procesul său de elaborare în perioada anilor 1960, în anul 1972 Convenția a fost deschisă pentru semnare și a intrat în vigoare în 1977. Cu toate acestea, deoarece Regulamentele UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială (pe atunci CEE) erau în vigoare, ratificarea Convenției nu a prezentat mare valoare adăugată pentru statele UE. Până în septembrie, 2012 această Convenție a fost ratificată doar de 8 țări.

Domeniul de aplicare personal al Convenției este, în general, limitat la resortisanții statelor contractante, dar se extinde și la membrii familiilor cetățenilor asigurați, apatrizilor și refugiaților. Din punct de vedere juridic, multe dintre dispozițiile Convenției sunt direct aplicabile și, prin urmare, pot fi invocate direct de cetățenii unui stat, în cazul în care acesta a ratificat Convenția. Articolele care nu sunt direct aplicabile reprezintă sugestii sau modele de acorduri bilaterale sau multilaterale, care urmează a fi încheiate între statele contractante și puse în aplicare⁹⁶. Convenția este însoțită de un protocol suplimentar pentru aplicarea Convenției, care acoperă aspectele administrative legate de punerea sa în aplicare.

4.3.4 Alte instrumente ale Consiliului European

Codul European de Securitate Socială și Codul European de Securitate Socială revizuit reprezintă instrumentele necesare pentru a stabili standardele minime de securitate socială, dar care conțin, la fel, aspecte privind coordonarea securității sociale. Codul inițial, adoptat în anul 1964 și intrat în vigoare în 1968, încurajează statele contractante să încheie instrumente speciale referitoare la securitatea socială a străinilor și migranților. Codul inițial a fost ratificat de 21 de state. Deși Codul revizuit reprezintă un instrument mai complet, el a fost ratificat o singură dată (de către Țările de Jos) și semnat de 13 țări, iar în septembrie 2012 nu intrase, încă, în vigoare.

Carta socială europeană din anul 1961 și *Carta socială europeană revizuită* din 1996 conțin obiective și drepturi referitoare la dreptul muncii și protecție socială (cum ar fi securitatea socială, asistența socială și medicală, serviciile sociale, protecția împotriva sărăciei și a excluziunii sociale, precum și asistență în ceea ce privește locuința). Carta socială europeană nu a stabilit un mecanism de coordonare a sistemelor de securitate socială care să fie obligatoriu

95 ECSS acoperă toate sistemele de asigurări sociale, cu excepția asistenței sociale, compensațiilor sociale pentru victimele războiului și schemele de sprijin pentru funcționarii publici.

96 Aplicarea dispozițiilor speciale privind prestațiile de boală, maternitate, șomaj și prestații familiale, cu excepția totalizării perioadelor, rămâne pe seama încheierii acordurilor bilaterale sau multilaterale între state.

și direct aplicabil. Statele contractante trebuie să "ia măsuri" pentru a asigura principiile de bază ale coordonării securității sociale. Carta Socială Europeană a fost ratificată de cele 27 de state, iar Carta revizuită - de 32 de state. Unele state au ratificat ambele Carte.

4.3.5. Clauzele model pentru acordurile bilaterale în domeniul securității sociale

Consiliul Europei facilitează și încheierea acordurilor bilaterale prin elaborarea dispozițiilor model. Pe lângă *Convenția europeană cu privire la securitatea socială*, care conține dispoziții-model, Consiliul Europei a elaborat, în 1998, *prevederi model pentru un acord bilateral de securitate socială*⁹⁷. Acestea servesc drept ghid pentru statele membre ale Consiliului Europei, în special cele din Europa Centrală și de Est, pentru elaborarea de acorduri bilaterale în domeniul securității sociale. Clauzele model nu au un caracter juridic obligatoriu și, prin urmare, sunt destul de flexibile. Statele sunt libere să modifice conținutul acordurilor, pentru a determina categoriile de persoane și beneficii care urmează să fie acoperite, precum și pentru a stabili procedura de cooperare administrativă.

97 Disponibil în diverse limbi la pagina web: www.coe.int.

5. Măsurile unilaterale

Măsurile unilaterale sunt aplicate de către state pentru a depăși restricțiile ce țin de teritorialitate sau de naționalitate. Ele sunt puse în aplicare de către instituțiile legislative sau judiciare și sunt promovate de instrumentele legale internaționale.

5.1. Măsurile unilaterale întreprinse de legiuitor

Normele naționale instituționale pot reglementa situații de drept național care au consecințe pentru migranții străini în statul gazdă (de exemplu, prin furnizarea de tratament egal cu cetățenii statului-gazdă), sau pentru persoanele care se deplasează în alte state (de exemplu, prin exportarea, fără restricții, a beneficiilor, în special a prestațiilor în numerar pe termen lung). Măsurile unilaterale sunt luate de țara de origine. De exemplu, țările de origine pot oferi acoperire voluntară persoanelor care muncesc în străinătate și care nu sunt asigurate în țara gazdă⁹⁸.

Măsurile unilaterale sunt, de asemenea, promovate de instrumentele juridice internaționale. De exemplu, în conformitate cu prevederile Recomandării OIM nr.202 privind nivelele naționale de protecție socială, stabilirea unor nivele naționale de protecție socială ca măsură unilaterală, poate fi utilizată drept mijloc de acoperire, în lipsa unor mecanisme de coordonare între țări în raport cu orice ramură de securitate socială. Această tendință este adesea întâlnită în cazul prestațiilor pe termen scurt (atât în numerar, cât și în natură) și a celor cu caracter necontributiv. Nivelele naționale de protecție socială pot constitui un instrument util pentru a acoperi lacunele din sistemul de asigurări sociale a lucrătorilor migranți și a familiilor lor.

În plus, atât Carta socială europeană inițială, cât și versiunea revizuită obligă statele părți să ia măsuri nu doar pentru încheierea acordurilor bilaterale și multilaterale corespunzătoare, dar și să utilizeze alte mijloace pentru a asigura dreptul de securitate socială al lucrătorilor migranți și a persoanelor aflate în întreținerea lor. Comitetul European pentru Drepturile Sociale a stabilit că "alte mijloace" includ măsuri unilaterale, adoptate de statele părți⁹⁹. Comitetul a subliniat că statele pot alege între semnarea acordurilor bilaterale și alte tipuri de măsuri, de exemplu, unilaterale, legislative sau administrative.

98 O astfel de oportunitate există, de exemplu, în sistemul asigurărilor pentru șomaj al Sloveniei.

99 De exemplu, Comitetul a stabilit că indiferent de cine este beneficiarul sistemului de securitate socială, fie că acesta este lucrătorul sau copilul acestuia, statele părți sunt obligate să asigure, prin măsuri unilaterale, plata efectivă a prestațiilor familiale pentru toți copiii cu reședința pe teritoriul lor.

5.2. Drepturile de asigurări sociale și de protecție a proprietății private

Drepturile de asigurări sociale sunt protejate ca proprietate în temeiul multor constituții naționale și al Convenției Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare CEDO). Protecția constituțională a proprietății private, care are un spectru mai larg decât cel de protecție în temeiul dreptului civil, este astfel extinsă la prestațiile de securitate socială. Acesta este cazul în special când solicitarea de prestații se bazează pe contribuțiile plătite de către persoanele asigurate și angajatorii lor, indiferent de naționalitatea lor sau de locul de reședință. Sistemul judiciar joacă un rol important în aplicarea atât a normelor naționale, cât și internaționale.

În anul 1980, Curtea Constituțională Federală Germană a declarat restricțiile impuse exportului pensiilor ca fiind incompatibile cu protecția constituțională acordată dreptului de proprietate. Drepturile sociale îndeplinesc condițiile dreptului de proprietate conform Constituției Germane atunci când servesc intereselor private, când servesc asigurării subzistenței și atunci când au la bază contribuțiile făcute de persoana asigurată, ce sunt mai mult decât "nesemnificative".

În mod similar, Curtea Constituțională Slovenă a oferit protecție dreptului de proprietate al unei persoane la o pensie contributivă. Curtea a susținut că dreptul la proprietate privată nu se limitează la cetățenii statului competent, ca în cazul dreptului de securitate socială¹⁰⁰. Acesta a anulat chiar și normele privind suspendarea sau decontarea contribuțiilor de asigurări sociale de către autoritatea fiscală responsabilă pentru colectarea contribuțiilor, deoarece dreptul de proprietate privată al unui lucrător sub forma pensiei contributive, ar putea fi încălcat¹⁰¹.

Cele ce urmează reprezintă interpretări cu privire la drepturile de securitate socială, oferite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg. Curtea a extins deja noțiunea de "drepturi și obligații civile", și drepturi și obligații de asigurări sociale, care sunt considerate drepturi bănești ce nu se bazează exclusiv pe legătura dintre obligația de a plăti "taxe sau alte contribuții" și dreptul cuiva la acest beneficiu¹⁰².

- În cauza *Klein*¹⁰³, Curtea a susținut că dreptul la pensie nu este garantat de CEDO. Cu toate acestea, dreptul la o pensie care se bazează pe muncă poate fi asimilat, în anumite circumstanțe, cu noțiunea de drept de proprietate. În cazul în care contribuțiile au fost achitate, persoanei în cauză nu-i pot fi refuzate compensațiile relevante. Curtea a considerat că nu a existat un just echilibru între interesele concurente atunci când un lucrător, care a plătit contribuții pe toată perioada carierei sale profesionale, a fost lipsit de dreptul lui la pensie. Prin urmare, Curtea a stabilit o încălcare a protecției dreptului de proprietate.

100 Decizia nr. 770/06, 2.7.2009, OdlUS, Monitorul Oficial RS, nr. 54/2009. În conformitate cu prevederile articolului 50 din Constituția Sloveniei, dreptul la securitate socială este oferit doar resortisanților. Această prevedere este percepută ca fiind acceptabilă în baza argumentului precum că Constituția prevede protecție minimă și legiuitorul este obligat (în conformitate cu alte dispoziții constituționale și a normelor juridice internaționale) de a asigura securitatea socială și non-cetățenilor.

101 Decizia nr. UI-281/09, 22.11.2011, Monitorul Oficial RS, nr. 105/2011.

102 Curtea a recunoscut că litigiile referitoare la contribuțiile de asigurări sociale sunt litigii cu privire la obligațiile civile și sunt, astfel, protejate de art. 6 din CEDO (*Schouten și Meldrum v. Țările de Jos*, 9.12.1994, cererile nr. 19005/91; 19006/91).

103 *Cauza Klein versus Austria* (Cererea nr. 57028/00), 3 martie, 2011.

- În cauza *Gaygusuz*¹⁰⁴, un resortisant turc căruia i-a fost refuzată asistența de urgență exclusiv în baza faptului că nu era cetățean austriac, deși era rezident legal al Austriei și lucrase acolo, în anumite perioade, achitând contribuții la fondul de asigurări pentru șomaj (asemeni unui cetățean austriac). În decizia sa, Curtea a decis că dreptul la asistența de urgență, care nu este bazată direct sau exclusiv pe contribuții la asigurările sociale, trebuie recunoscut ca un drept pecuniar și, prin urmare, ca proprietate.
- În cauza *Gaygusuz*, Curtea a mers chiar mai departe oferind protecția specifică dreptului de proprietate și beneficiilor de tip non-contributiv. Aceasta a susținut că, faptul că dl *Gaygusuz* plătise contribuții fiind astfel îndreptățit la asistența de urgență, nu înseamnă, într-o interpretare per a contrario, un beneficiu. Prin urmare, în cauza de *Kuo Poirrez*, Curtea a constatat, din nou, o încălcare a interdicției de discriminare și o încălcare a dreptului de proprietate, combinate¹⁰⁵.

Trebuie subliniat că principiul egalității, consacrat în constituțiile naționale și în documentele juridice internaționale constituie, de asemenea, un instrument important în asigurarea securității sociale lucrătorilor migranți. Principiul egalității șanselor garantează persoanelor aparținând minorităților naționale drepturi ale omului și dreptul la securitate socială tuturor persoanelor, indiferent de circumstanțele lor personale, inclusiv pe motiv de naționalitate sau loc de reședință¹⁰⁶.

104 *Cauza Gaygusuz versus Austria* (16.9.1996, Raportul 1996-IV).

105 *Cauza Koua Poirrez versus Franța* (30.9.2003, Raportul 2003-X).

106 De exemplu, Curtea Constituțională a Sloveniei (Decizia nr. UI-31/04, 1.12.2005) a dispus că șederea permanentă a copilului ca o condiție de eligibilitate pentru o alocație pentru copil este incompatibilă cu principiul constituțional al egalității.

6. Perspectivile de coordonare a securității sociale

Sistemele naționale de securitate socială sunt supuse, în timp, unor modificări. În consecință, legislaturile trebuie să ia măsurile normative necesare pentru a adapta mecanismele de coordonare. Modificarea legislației naționale în domeniul securității sociale nu trebuie să cauzeze probleme majore, deoarece cele mai multe instrumente de coordonare determină ramurile de prestații și nu se referă la acte legislative specifice. Cu toate acestea, pot apărea dificultăți în cazul în care sunt introduse noi tipuri de prestații după încheierea acordurilor. Drept exemple de tipuri noi de beneficii pot servi sistemele care oferă prestații de îngrijire pe termen lung și pensiile (obligatorii) finanțate (așa-numitele al doilea pilon al fondurilor de pensii). Pe lângă asta, există probleme speciale, cu privire la imigranții care au statut de ședere sau de muncă ilicit.

6.1. Coordonarea prestațiilor de îngrijire pe termen lung

Începând cu mijlocul anilor 1990, mai multe țări au pus în aplicare diferite forme noi de sisteme de securitate socială, care oferă prestații de îngrijire pe termen lung persoanelor vârstnice și persoanelor cu handicap. De exemplu, Germania și partea flamandă a Belgiei au introdus o nouă filială de asigurări sociale; Spania a instituit un sistem de protecție națională care acoperă toți rezidenții Spaniei, iar Austria - un sistem federal pentru alocații de îngrijire de tip necontributiv. Multe țări (inclusiv Slovenia) oferă beneficii de îngrijire pe termen lung, printr-o combinație de asigurări sociale, asistență socială, servicii sociale și compensații sociale (de exemplu, pentru victimele de război).

În prezent, se pare că procesul de includere a prestațiilor de îngrijire pe termen lung în acordurile bilaterale nu-i este acordată o atenție specială. De exemplu, Germania nu a prevăzut prestații pe termen lung în acordurile sale bilaterale, încheiate cu Japonia (1998), fosta Republică iugoslavă a Macedoniei (2003) sau India (2008).

Coordonarea prestațiilor de îngrijire pe termen lung nu este menționată în Regulamentul 1408/71/CEE (sau în instrumentele de coordonare ale OIM și Consiliului Europei) deoarece, la momentul adoptării sale, nici un stat al UE nu dispunea de scheme de prestații de îngrijire pe termen lung. Coordonarea prestațiilor pe termen lung în cadrul UE a fost stabilită printr-o hotărâre CJUE, care a asimilat/asociat prestațiile de îngrijire pe termen lung cu prestațiile de boală¹⁰⁷.

Trebuie remarcat faptul că nici noul Regulament 883/2004/EC nu include prestațiile de îngrijire pe termen lung în domeniul său de aplicare material¹⁰⁸. Prin urmare, coordonarea prestațiilor de îngrijire pe termen lung este, în continuare,

107 Cauzele C-160/96 Molenaar [1998], p. I-843 și C-215/99 Jauch [2001] ECR I-1901.

108 Articolul 34 se referă la prestațiile de îngrijire pe termen lung, însă doar pentru a preveni suprapunerea lor. În plus, aceste beneficii sunt menționate doar în preambul (considerentul 24) și articolul 1 alineatul (VA) (i) din Regulamentul 883/2004/EC.

lăsată pe seama deciziilor ad-hoc ale CJUE. Prin hotărârile sale, CJUE a recunoscut prestațiile de îngrijire pe termen lung drept prestații de securitate socială, legate de prestațiile de boală (deși ele nu reprezintă prestații de boală în sensul deplin al cuvântului (*stricto sensu*)), precum și pentru limită de vârstă și prestații de invaliditate (ca supliment la pensie)¹⁰⁹.

O soluție mai durabilă ar fi clarificarea situației capitolului din cadrul Regulamentului 883/2004/EC privind prestațiile de boală (având în vedere deciziile Comisiei administrative pentru coordonarea sistemelor de securitate socială sau a amendamentelor la regulament), aplicarea mai multor capitole (cum ar fi prestațiile de boală, cele pentru limită de vârstă, indemnizațiile pentru accidente de muncă sau prestațiile familiale) sau având în vedere un capitol separat privind prestațiile pe termen lung, ar fi utilă includerea unei liste de beneficii pe termen lung, clasificate conform cadrului existent al prestațiilor de securitate socială.

6.2. Coordonarea asigurărilor de pensii finanțate integral

Începând cu mijlocul anilor 90, țările din Europa Centrală și de Est au realizat reforme structurale ale sistemelor lor de pensii. Ca urmare, mai multe țări au introdus Sisteme de pensii obligatorii administrate privat (așa-numitele al doilea pilon al fondurilor de pensii). Odată cu extinderea UE în 2004 și 2007, un număr de scheme de pensii prin capitalizare ale noilor state membre au devenit obiectul unor norme de coordonare ale UE în Regulamentul 883/2004/EC, care se referă atât la pensii, cât și la sumele forfetare și nu păstrează o trimitere la fondurile publice.

Cu toate acestea, aplicarea regulilor obișnuite de coordonare, în special de calcul al pensiilor prin aplicarea principiului *pro-rata temporis*, nu corespunde sistemelor de contribuții la pensii, finanțate integral. Suma unor astfel de pensii depinde direct de contribuțiile plătite și dobânda aferentă, fără a lua în considerare perioada de afiliere a beneficiarului la sistem. Aceste sisteme formează și o sumă a pensiei teoretice (necesare pentru calculul *pro-rata*), care este practic imposibil de a fi stabilă.

Din aceste considerente, Regulamentul 883/2004/EC a suportat modificări, înainte de a intra în vigoare¹¹⁰. Astfel, în articolul 52 a fost introdus un alineat nou, care prevede că calculul *pro-rata* nu se aplică regimurilor care acordă prestații în care perioadele de asigurare, reședință sau ocupare a forței de muncă sunt lipsite de relevanță pentru calcul. În acest caz, pensiile sunt calculate în conformitate cu prevederile legislației statului membru competent¹¹¹.

109 Cauzele C-502/01 și C-31/02 Gaumain-Cerri și Barth [2004], p. I-06483, C-286/03 Hosse [2006], p. I-1771, C-299/05. Comisia împotriva Parlamentului European și Consiliului UE [2007] ECR- I-08695, C-212/06 Guvernul Comunității franceze și Guvernul Valon împotriva Guvernului Flamand; Guvernul Comunității și Guvernul Valon împotriva Guvernului Flamand [2008], p. I-1683, C-208/07 von Chamier -Gliscinski [2009], p. I-6095, C-537/09 Bartlett [2011], p. neraportat, deocamdată, C-388 / da Silva Martins 09 [2011], p. neraportat, deocamdată. Există o cauză (Sax C-538/1) hotărârea căreia urmează să apară.

110 Regulamentul (CE) nr. 988/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie, 2009 privind modificarea Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, precum și de stabilire a conținutului anexelor sale, JO UE L 284, 30 octombrie 2009.

111 Aceste dispoziții pot fi aplicate, la fel, la conturile fictive de pensii, așa-numitele scheme (NDC) de contribuție fictivă sau nefinanciare.

Acordurile bilaterale pot fi avantajoase în coordonarea sistemelor naționale de pensii speciale. Acordurile pot prevedea că capitalul disponibil în conturile individuale trebuie să fie utilizat pentru calcularea prestațiilor, în conformitate cu legislația statului competent. În cazul în care statul contractant garantează o pensie minimă iar suma acumulată nu este suficientă, sunt cumulate perioadele în care persoana a muncit în alte state, într-un mod similar cu sistemele PAYG (pay-as-you-go). O persoană rămâne afiliată voluntar la sistemul de pensii finanțat, chiar dacă muncește într-un alt stat contractant (unde persoana nu plătește contribuții), în scopul de a preveni pensii fragmentate ¹¹². Cu toate acestea, statele ezită să transfere fondurile acumulate către un alt stat. Prin urmare, coordonarea sistemelor de pensii prin capitalizare rămâne o problemă care trebuie abordată utilizând instrumente de coordonare, elaborate ulterior.

6.3. Migranții cu statut nereglementat

Problema migranților cu statut nereglementat (persoane care au intrat în țară și/sau sunt angajate ilegal sau cu scopul de a efectua activități/munci informale în statul gazdă) este una prioritară pe ordinea de zi a politicii sociale.

Instrumentele juridice internaționale sunt destul de eterogene în ceea ce privește domeniul de aplicare *ratione personae* pentru lucrătorii migranți cu statut nereglementat. Unele țări le exclud prin textul de lege (cerințe de ședere legală/documentată sau obișnuită în teritoriu); alte state sugerează excluderea acestora (cum ar fi cazul declarațiilor Comitetului de experți care supraveghează aplicarea Convențiilor OIM nr. 102 și 128, sau a declarațiilor Adunării Generale a ONU cu privire la ICESCR), iar unele state le exclud, însă sugerează includerea acestora de către alte state (cum ar fi constatările Comitetului European pentru Drepturi Sociale).

Convenția internațională a ONU privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și membri ai familiilor lor stipulează în mod expres, că asistența medicală de urgență trebuie să fie furnizată migranților cu statut nereglementat, din perspectivă umanitară. În ceea ce privește securitatea socială, trebuie aplicat principiul egalității de tratament, atât în cazul lucrătorilor migranți cu statut reglementat, cât și nereglementat, ceea ce înseamnă că lucrătorii migranți cu statut reglementat trebuie să fie tratați ca și lucrătorii interni cu statut reglementat, iar lucrătorii migranți cu statut nereglementat, ca lucrători ilegali pe piața internă. Cu toate acestea, în cazul în care un migrant a pătruns în țară pe căi ilegale, dar este angajat în baza unui contract de muncă și achită contribuții, nu există nici un motiv de a-i refuza dreptul la prestații de securitate socială ¹¹³.

Asigurarea drepturilor de securitate socială pentru lucrătorii migranți cu statut nereglementat reprezintă un subiect controversat. Dezbaterile continuă din perspectiva dreptului internațional, legislației UE și a legilor naționale ¹¹⁴.

112 Prevederi similare se regăsesc și în acordurile multilaterale, de exemplu, în Capitolul 2: "Coordonarea acțiunilor și legislației bazate pe economii și de capitalizare" ale Convenției Ibero-Americane multilaterale privind securitatea socială. Convenția Ibero-americană prevede, de asemenea, un posibil transfer odată cu semnarea acordului de către state.

113 Hotărârea CJUE într-o cauză cu privire la un resortisant columbian în Belgia, C-34/09 [2011] Zambrano, 8 martie, 2011, neraportată deocamdată.

114 Faceți referință, la fel, la Jurnalul European de Securitate Socială nr. 1/2008 dedicat migranților cu statut nereglementat și domeniului de securitate socială.

6.4. Observații finale: strategii pentru statele non-membre ale UE

Având în vedere analiza diferitelor instrumente juridice prezentate în acest raport, următoarele precizări strategice se impun, în vederea îmbunătățirii protecției drepturilor de securitate socială ale migranților, din perspectiva statelor non-membre ale UE din Europa de Sud-Est.

În primul rând, legislația UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială este unul dintre mecanismele cele mai complexe și dinamice de acest gen, împreună cu CJUE, care supune normele existente unei rafinări constante și a elaborării altelor noi. Poziția statelor non-membre ale UE față de UE poate varia. Pentru statele care se pregătesc pentru aderarea la UE, armonizarea propriilor sisteme de securitate socială constituie o abordare sensibilă, în vederea aplicării eventuale a regulamentelor UE.

În al doilea rând, acordurile bilaterale flexibile în domeniul securității sociale, rămân principalul instrument pentru asigurarea drepturilor de securitate socială pentru persoanele care se deplasează între două state (predominant lucrătorii migranți și membrii lor de familie). Acordurile bilaterale sunt de asemenea promovate de instrumentele organizațiilor internaționale, cum ar fi OIM și Consiliul Europei. În timp ce legile UE au o influență asupra cetățenilor non-UE care se deplasează în cadrul UE, precum și între statele UE și non-UE, un stat non-membru al UE poate, la rândul său, beneficia de mecanismele sociale ale UE privind coordonarea securității, prin încheierea unui acord bilateral (sau multilateral) de comun acord cu un stat membru al UE. În efortul de a-și extinde dimensiunea externă, UE urmărește să-și consolideze coordonarea sistemelor de securitate socială cu țările non-UE, cu scopul de a elabora, eventual, un nou instrument juridic flexibil.

În al treilea rând, acordurile multilaterale reprezintă un instrument mai universal, care are un scop cuprinzător și principii de coordonare complete. După cum a fost menționat anterior, regulamentele UE privind coordonarea sistemelor de securitate socială constituie cel mai de anvergură instrument regional multilateral. Convenția Ibero-Americană privind securitatea socială constituie un alt exemplu notabil, care implică state europene și cele din America Latină. Organizațiile internaționale au adoptat de asemenea diverse instrumente juridice internaționale care protejează drepturile de securitate socială ale migranților, deși puține dintre ele au fost ratificate în număr mare.

În al patrulea rând, având în vedere că rețeaua de acorduri bilaterale existentă nu este completă și că instrumentele multilaterale disponibile nu se extind în mod obligatoriu, asupra tuturor statelor, atât de origine, cât și de destinație ale migranților, țările respective sunt în drept să adopte măsuri unilaterale pentru protecția drepturilor de securitate socială ale lucrătorilor migranți. Măsurile unilaterale pot juca, pe viitor, un rol tot mai important, deoarece un număr tot mai considerabil de hotărâri naționale ale Curților Constituționale și ale Curții Europene a Drepturilor Omului stabilesc că prestațiile de securitate socială trebuie să fie considerate ca proprietate. Astfel de măsuri de protecție se axează pe egalitatea de tratament și exportul de prestații în străinătate.

Fiecare tip de instrument enumerat mai sus prezintă avantaje și dezavantaje. În general, cu cât un instrument juridic internațional prezintă un grad mai mare de obligativitate, cu atât statele sunt mai reticente de a și-l asuma. Cu toate acestea, această tendință nu este implicită. UE este un bun exemplu de state, care implementează și extind un mecanism complex de coordonare multilaterală (cu o structură juridică specifică) și realizarea căruia implică mult timp și efort.

Din punct de vedere juridic, realizarea unor soluții eficiente necesită conectarea sistemelor naționale de securitate socială prin intermediul instrumentelor internaționale de securitate socială. Nu există nici un panaceu sau o soluție universală la această provocare. Fiecare stat trebuie să-și elaboreze o strategie proprie optimă, în contextul său național specific. În cooperare cu alte organizații internaționale, OIM este pregătită să ajute atât guvernele, cât și instituțiile naționale de securitate socială, folosindu-și instrumentele internaționale și experiența în asistența tehnică și în consolidarea capacităților în domeniul coordonării securității sociale.

Bibliografie

- Becker, Ulrich; von Hardenberg, Simone. 2010. "Raportul de țară - Germania", Becker, U. ; Pieters, D; Ross, F; Schoukens, P (ed).; *"Securitatea: un principiu general de securitate socială de drept în Europa"* (Europa Law Publishing, Groningen), pag. 97-146.
- Berghman, Jos; Schoukens, Paul (ed) 2010. *"Securitatea socială și pensiile suplimentare ale cercetătorilor mobili"* (Acco, Leuven).
- Cholewinski, Ryszard. 2006. *"Migranții cu statut nereglementat: accesul la drepturile sociale minime"* (Consiliul Europei, Strasbourg).
- Cornelissen, Rob. 2009. "50 de ani de coordonare Europeană în domeniul securității sociale", Eichenhofer, E. (ed.): *50 de ani de la începutul său - noi reguli pentru coordonarea securității sociale/ 50 Jahre nach ihrem Beginn - Neue Regeln für die Koordinierung sozialer Sicherheit* (ESV, Berlin) (ESV, Berlin), pag. 17-72.
- . 2008. *"Resortisanții țărilor terțe și coordonarea regimurilor de securitate socială în Europa"*, EJSS, nr. 4/2008, pag. 347-371.
- Consiliul Europei. 2008. *"Baza de date a Cartei UE și publicația privind jurisprudența Comitetului European pentru drepturile sociale (Digest of the Case Law)"* (Strasbourg).
- . 1999. *"Protecția socială în Carta socială europeană"* (Publicație a Consiliului Europei, Strasbourg).
- Creutz, Helmut. 1981. *"Noul Acord privind securitatea socială pentru marinarii de pe Rin"*, nr. 1/1981, pag. 83-96.
- Eichenhofer, Eberhard. 1994. *"Dreptul social internațional"* (Internationales Sozialrecht (C.H. Beck, München).
- Comitetul european pentru drepturile sociale. 2010. *"Carta socială europeană (revizuită)", Concluziile din 2009-volumul 2* (Publicații ale Consiliului Europei, Strasbourg).
- Guardiancich, Igor. 2011. Capitolul *"Fondurile paneuropene de pensii: situația actuală și perspective de viitor"*, *"Studii privind coordonarea sistemelor de securitate socială internaționale"* 1/2011, pag. 15-36.
- Hauschild, Matthias. 2002. *"Sisteme de securitate socială pentru resortisanții țărilor terțe din Republica Federală Iugoslavia, Republica Croația, Republica Slovenia, fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Bosnia și Herțegovina, în baza modelelor de acorduri în domeniul securității sociale"* / *Die soziale Sicherheit von Drittstaatsangehörigen aus der Bundesrepublik Jugoslawien, Republik Kroatien, Republik Slowenien, ehemalige jugoslawische Republik Mazedonien und Bosnien - Herzegowina am Beispiel der Sozialversicherungsabkommen* (DGB Bildungswerk, Düsseldorf).
- Hirose, Kenichi; Nikač, Milos; Tamagno, Edward. 2011. *"Asigurarea drepturilor de securitate socială pentru lucrătorii migranți: o abordare bazată pe drepturi"* (ILO Budapesta).
- Holzmann, Robert; Palmer, Edward (eds.). 2006. *"Reforma sistemului de pensii: Probleme și perspective pentru sistemele cu contribuții definite non-financiare"* (Banca Mondială, Washington).
- ILO. 2010. *"Coordonarea Sistemelor de Securitate Socială în Uniunea Europeană: Raport explicativ asupra Regulamentului (CE)*

nr. 883/2004 și Regulamentului (CE) său de implementare nr. 987/2009" (ILO Budapesta).

—, 2011. "Securitatea socială pentru justiție socială și o globalizare echitabilă: discuții recurente despre protecția socială (asigurări sociale) în Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă" (Biroul Internațional al Muncii, Geneva).

—, 2011. "Comentarii cu privire la Directiva UE privind permisul unic pentru rezidență și drept de muncă în UE și dezbaterile pe marginea acesteia în Parlamentul European și Consiliul UE, dimensiunea coordonării securității sociale și egalitatea de tratament/non-discriminare" (ILO, 14 februarie 2011).

Jorens, Yves; Schulte, Bernd (ed) 1998. "Legislația europeană privind securitatea socială și resortisanții statelor terțe", Keure, Institutul Max Planck pentru Drept public străin și Drept internațional (La charte, Brussels).

Jorens, Yves. 2010. "Observații generale de rezumare", Y. Jorens (ed.): "50 de ani de coordonare a sistemelor de securitate socială, trecut-prezent-viitor" (Uniunea Europeană) pag. 237-241.

Jorens, Yves (ed.); Roberts, Simon (ed.); Garcia de Cortazar; Carlos; Spiegel, Bernhard; Strban, Grega. 2011. Raportul "Analiza de concepte selectate a cadrului de reglementare și consecințele practice privind coordonarea sistemelor de securitate socială", Raportul Think Tank trESS (trESS semnifică Formare și Raportare privind Securitatea Socială la nivel European), disponibil la www.tress-network.org.

Yves Jorens (ed.); Bernhard Spiegel (ed.); Carlos Garcia De Cortazar; Jean-Claude Fillon; Maximilian Fuchs; Grega Strban. 2011. Raportul "Coordonarea beneficiilor de îngrijire pe termen lung - situația actuală și perspective de viitor", Raportul Think Tank trESS (trESS înseamnă Formare și Raportare privind Securitatea Socială la nivel European), disponibil la www.tress-network.org.

Kapuy, Klaus. 2011. "Securitatea socială a lucrătorilor migranți cu statut nereglementat" (Intersentia, Cambridge – Antwerp – Portland).

Kapuy, Klaus; Pieters, Danny; Zaglmayer, Bernhard. 2007. "Cauze în domeniul securității sociale în Europa: Curtea Europeană a drepturilor omului" (Intersentia, Antwerpen-Oxford).

Kessler, Francis; Lhernould, Jean-Philippe. 2006. "Impactul convențiilor de securitate socială: Franța", Pennings, F. (ed.): "Între Legea "Soft" și "Hard"" (Kluwer Law International), pag. 139-163.

Lhernould, Jean-Philippe. "Dimensiunea externă a coordonării securității sociale"/La dimension extérieure de la coordination des régimes de sécurité sociale, *Liaisons Sociales Europe*, nr. 302/2012, p. 3.

Migravalue. 2008. "Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale", WP 4, Hungary, IIIB Cadres (UE, Republica Ungaria).

Missoc secretariat. 2009. "Analiza MISSOC 2009, Prestații de îngrijiri pe termen lung".

Nickless, Jason; Siedl, Helmut. 2004. *Coordonarea securității sociale în cadrul Consiliului European. Scurt Ghid* (Editura Consiliului European, Strasbourg).

Novak, Mitja; Končar, Polonca; Bubnov Škoberne, Anjuta (ed); N. Belopavlovič, M. Kalčič, B. Kresal, K. Kresal Šoltes, G. Strban, Z. Vodovnik. 2006. "Convențiile OIM cu comentarii" (GV Založba, Ljubljana).

Nussberger, Angelika. 2007. "Interpretarea standardelor internaționale de securitate socială – probleme și perspective", F. Pennings (ed.): *Standardele internaționale de securitate socială-părerile actuale și importanța interpretării* (Intersentia, Antwerp-Oxford), pag. 33-50.

- . 2008. „Legea socială a organizațiilor internaționale”/Das Sozialrecht der internationalen Organisationen, von Maydell, B. Baron; Ruland, F; Becker, U. (ed.): „Ghidul de studii privind dreptul social”/ Sozialrechtshandbuch (Nomos, Baden-Baden), pag. 1410-1430.
- OHCHR. 1996. „Oficiul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, Proiectul de lege internațională privind drepturile omului”, nr. 2 a fișei informative (Rev. 1), disponibil la www.unhchr.ch.
- Pennings, Frans. 2003. „Introducere în dreptul la prestații de securitate socială Europene” (Intersentia, Antwerp-Oxford-New York).
- . 2006. „Impactul convențiilor de securitate socială: Olanda”, Pennings, F. (ed.): „Între Legea “Soft” și “Hard”” (Kluwer Law International), pag. 85-113.
- Pennings, Frans; Schulte, Bernd. 2006. „Unele aspecte actuale de abordare a convențiilor de securitate socială”, F. Pennings (ed.): „Între Legea “Soft” și “Hard”” (Kluwer Law International), pag. 43-51.
- . 2007. „O imagine de ansamblu a problemelor de interpretare a Standardelor Internaționale privind Coordonarea Securității Sociale”, F. Pennings (ed.): Standardele Internaționale privind Coordonarea Securității Sociale - opinii actuale și importanța interpretării acestora (Intersentia, Oxford), pag. 1-31.
- Perrin, Guy. 1983. „Originile dreptului internațional de securitate socială”/Die Ursprünge des internationalen Rechts der sozialen Sicherheit, VSSR Beiheft 3 (J. Schweitzer Verlag, München).
- Petersen, Ulrich. 2008. „Acordurile în domeniul securității sociale”/Sozialversicherungsabkommen, von Maydell, Baron B; Ruland, F; Becker (ed): *Manual de drepturi sociale* (Nomos, Baden-Baden), pag. 1431-1449.
- Pieters, Danny; Vansteenkiste, Steven. 1995, No. 10/1995, „Securitatea socială în Comunitatea Europeană: coordonare, armonizare sau formarea celui de-al treisprezecelea stat?” Revista internațională de Administrație Publică, pag. 1639-1672.
- Pieters, Danny; Zaglmayer Bernhard. 2006. „Cauze în domeniul securității sociale în Europa: instanțele naționale” (Intersentia, Antwerpen-Oxford).
- Rismondo, Mihovil. 2007. „Acordurile privind asigurările sociale”/Zbirka ugovora o socialnom osiguranju (Culegere de acorduri în domeniul securității sociale) (Narodne novine, Zagreb).
- Sánchez-Rodas Navarro, Cristina (ed.) et.al. 2010. „Migrații și securitatea socială: Regulamentul (CE) nr. 883/2004 și Regulamentul (CE) său de implementare nr. 987/2009”, Publicații ale Biroului Internațional al Muncii (Sevilla).
- Schoukens, Paul. 2006. „Aderarea la Convenția europeană de coordonare a sistemelor de securitate socială multilaterale: consecințe în legislația privind securitatea socială a părților implicate” (Albania, Croația, Bosnia, Kosovo, Serbia și Muntenegru) (Leuven), raport disponibil la www.coe.int.
- Schoukens, Paul; Monserez, Lieven. 2010. „Introducere în coordonarea sistemelor de securitate socială în Uniunea Europeană”, RUESS, programul de cursuri de Master, Sistemul de securitate socială în Europa (Leuven).
- Schoukens, Paul; Pieters, Danny. 2003. „Raport exploratoriu cu privire la accesul la sistemul de protecție socială pentru migrații cu statut nereglementat” (Consiliul Europei).
- Schulte, Bernd. 1995. „Tratarea resortisanților țărilor terțe în Statele membre ale UE și Spațiul Economic European (SEE) din perspectiva Legii sociale (tratament egal cu resortisanții?)”, von Maydell; Schulte (ed.): *Tratarea*

- resortisanților țărilor terțe în UE și Spațiul Economic European (SEE) din perspectiva Legii sociale (Peeters, Leuven), pag. 105-139.*
- Servais, Jean-Michel. 2005. *"Normele internaționale ale muncii"* (Kluwer Law International, Alphen an den Rijn).
- Spiegel, Bernhard. 2010. *"Analiza statelor membre, acordurile bilaterale reciproce privind securitatea socială, încheiate cu țările terțe"*, Comisia Europeană, Ocuparea forței de muncă și incluziune.
- Stambolieva, Maria. 2012. *"Migrația forței de muncă și coordonarea sistemelor de securitate socială: efecte asupra bunăstării țărilor de origine și de destinație"* – cauzele fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, Serbia și Kosovo", Bursa Fundației ERSTE pentru cercetări sociologice (Viena).
- Steinmeyer, Heinz-Dietrich; Riemen, Gerhard; Biezeveld, Renske. 2011. *"Pensiile suplimentare pentru cercetători: soluții pragmatice pentru eliminarea obstacolelor"*, J. Berghman; P. Schoukens (ed.): *Securitatea socială și pensiile suplimentare ale cercetătorilor mobili* (Acco, Leuven), pag. 101-122.
- Strban, Grega. 2006. *"Examinarea sistemelor de securitate socială în țările CARDS-SISP față de acordurile interimare ale Consiliului European și Convenția Europeană privind asistența socială și medicală"* (Ljubljana), sursă disponibilă la pagina web: www.coe.int.
- . 2009. *"Sistemul obligator multilateral de securitate socială existent pentru statele membre ale UE și statele non-membre ale UE"*, Pieters, Danny; Schoukens, Paul (eds.): *Coordonarea sistemelor de securitate socială între statele membre ale UE și țările Non-UE* (Intersentia, Antwerp - Oxford), pag. 85 - 113.
- . 2010. *"Raportul de țară - Slovenia"*, Becker, Ulrich; Pieters, Danny; Ross, Friso; Schoukens, Paul (ed.): *Securitatea: un principiu general al dreptului securității sociale în Europa* (Europa Law Publishing, Groningen), pag. 399-447.
- . 2010. *"Varietatea de cercetători și sisteme de securitate socială"*, în J. Berghman; P. Schoukens (ed.): *Securitatea socială și pensiile suplimentare ale cercetătorilor mobili* (Acco, Leuven), pag. 23-42.
- . 2011. *"Sisteme de securitate socială pentru migrații UE – o interacțiune între legislațiile naționale și Uniune"*, M. Király; R. Somssich (ed.): *"Țările Europei Centrale și de Est după și înainte de aderare"*, Volumul 2, Facultatea de drept, ELTE, Departamentul pentru dreptul internațional privat și legislația Economică Europeană, Centrul de excelență Jean Monnet (Budapesta), pag. 81-101
- . 2011 *"Systematisierung des slowenischen Rechts der sozialen Sicherheit im Vergleich zur Systematisierung des deutschen Sozialrechts"*, in Zeitschrift für ausländisches und internationales Arbeits- und Sozialrecht, No. 4/2011, pp. 353-376.
- . 2012. *"Scheme distinctive de îngrijiri pe termen lung ca răspuns la structurile familiale modificate și situația demografică"* *Pravnik*, nr. 3-4/2012, pag. 249-278.
- Valticos, Nicolas. (1983) *"Legislația internațională a muncii"/Droit International du Travail* (Dalloz, Paris).
- Van den Bogaert, Stefaan (ed) et. al. 1997. *"Securitatea socială, non-discriminare și proprietate"*, Institutul European de securitate socială, Maklu (Antwerpen-Apeldoorn).
- Van Langendonck, Jef. (2007) *"Conceptul de drept la prestații de securitate socială"*, Van Langendonck, J. (ed): *Dreptul la securitate socială* (Intersentia, Antwerp), pag. 3-12

- Verschueren, Herwig. 2011 *"Drepturile privind securitatea socială a cercetătorilor statelor terțe, în conformitate cu legislația Uniunii Europene"*, J. Berghman; P. Shoukens (ed): *Securitatea socială și pensiile suplimentare ale cercetătorilor mobili* (Acco, Leuven), pag. 75-100.
- . 2009. *"Coordonarea sistemelor de securitate socială între statele membre ale UE și țările mediteraneene, în special Turcia și țările din Maghreb"* în D. Pieters; P. Schoukens (ed): *Coordonarea sistemelor de securitate socială între statele membre ale UE și țările Non-UE* (Intersentia, Antwerp), pag. 19-55.
- Vonk, Gijsbert. 2002. *"Migrația, securitatea socială și legislația în domeniu"*, J. Berghman et. al. (ed): *"Coordonarea sistemelor de securitate socială în perioada de tranziție"* (Kluwer Law International, Haga), pag. 77-91.
- Vonk, Gijsbert; Kapuy, Klaus. 2008. *"Trei abordări privind rambursarea contribuțiilor de asigurări sociale lucrătorilor migranți temporari: există o politică alternativă mai atractivă?"*, *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, aspecte privind securitatea socială*, pag. 227-247.
- Zaglmayer, Bernhard. 2009. *"Relațiile de securitate socială dintre statele membre ale UE și statele AELS (Asociației Europene a Liberului Schimb)"*, D. Pieters; P. Schoukens (ed): *Coordonarea sistemelor de securitate socială între statele membre ale UE și țările Non-UE* (Intersentia, Antwerp), pag. 57-84.

Paginile web:

<http://conventions.coe.int>

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=868>

<http://www.ccr-zkr.org>

<http://www.coe.int>

<http://www.dvka.de/oeffentlicheSeiten/ArbeitenAusland/Abkommensstaaten.htm>

<http://www.dwp.gov.uk/international/social-security-agreements/list-of-countries/>

<http://www.fahcsia.gov.au/about-fahcsia/international-social-security-agreements>

<http://www.gcc-sg.org/eng/>

<http://www.hmrc.gov.uk/nic/work/ss-agree.htm>

<http://www.ilo.org>

<http://www.kela.fi>

<http://www.lacipres.org/>

<http://www.lamoncloa.gob.es>

<http://www.migrantsrights.org>

<http://www.oiss.org>

<http://www.servicecanada.gc.ca>

<http://www.unhchr.ch>

<http://www.zzzs.si>

Anexe

Note explicative

Cele cinci anexe completează raportul. Conținutul anexelor sintetizează următoarele:

Anexa A prezintă statutul ratificării convențiilor OIM privind asigurarea drepturilor de securitate socială și lista statelor care au ratificat Convenția nr.118 privind Egalitatea de Tratamente (Securitate Socială), 1962, Convenția nr.157 privind Menținerea Drepturilor de Securitate Socială, 1982, Convenția nr.102 privind Securitatea Socială (Standarde Minime), 1952, precum și alte Convenții relevante.

Anexa B prezintă tabloul semnării și ratificării instrumentelor Consiliului Europei privind coordonarea securității sociale. Aceasta oferă lista statelor care au semnat și au ratificat cele două Acorduri europene interimare cu privire la securitatea socială, Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală și Protocolul adițional, Convenția Europeană privind Securitatea Socială și Acordul complementar pentru aplicarea Convenției europene de securitate socială, Codul european de securitate socială (inițial) și Protocolul la Cod, cât și *Codul European de securitate socială (revizuit)*.

Anexa C rezumă prestațiile pentru limită de vârstă și structura de organizare a sistemelor naționale de securitate socială în 7 țări din afara UE din Europa de Sud-Est (Albania, Bosnia și Herțegovina, fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Republica Moldova, Muntenegru, Serbia și Ucraina).

Anexa D prezintă structura de organizare a sistemelor de securitate socială în 7 state non-membre ale UE selectate din Europa de Sud-Est.

Anexa E la acest raport rezumă acordurile bilaterale în domeniul securității sociale per tip de prestație. Toate cele 27 de țări incluse în această listă sunt State membre ale Uniunii Europene, state ale Spațiului Economic European (SEE) (Islanda, Liechtenstein și Norvegia), Elveția și șapte țări non-membre ale UE selectate din Europa de Sud-Est.

Anexa A.
Statutul ratificării Convențiilor OIM privind asigurarea drepturilor de securitate socială

Tabelul A.1: Convențiile nr.118 și nr.157 (la data de 1 iunie 2013)													
Statul	Data ratificării C.118	Data denunțării	Ramura								Data ratificării C.157		
			Îngrijire medicală	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de urmaș	Prestații pentru accidente de muncă	Ajutor de șomaj		Prestații familiale	
Bangladesh	22.06.1972				✓					✓			
Barbados	14.10.1974			✓	✓			✓		✓			
Statul Plurinational al Boliviei	31.01.1977		✓	✓	✓							✓	
Brazilia	24.03.1969		✓	✓	✓	✓		✓		✓			
Capul Verde	08.07.1987		✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	
Republica Africa Centrală/Centraliană	08.10.1964				✓			✓		✓		✓	
Republica Democrată Congo	01.11.1967					✓		✓		✓			
Danemarca	17.06.1969		✓	✓						✓	✓		
Ecuador	09.03.1970		✓	✓	✓	✓			✓	✓			
Egipt	12.01.1993		✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓		
Finlanda	15.08.1969		✓	✓						✓			
Franta	13.05.1974		✓		✓	✓			✓	✓		✓	
Germania	19.03.1971		✓	✓	✓					✓	✓		
Guatemala	04.11.1963				✓								
Guinea	11.08.1967		✓	✓	✓			✓		✓		✓	
India	19.08.1964		✓	✓	✓								
Irak	28.04.1978		✓	✓	✓	✓		✓		✓			
Irlanda	26.11.1964		✓	✓						✓	✓	✓	
Israel	09.06.1965				✓			✓		✓		✓	
Italia	05.05.1967		✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	
Iordania	07.03.1963				✓	✓				✓			
Kenia	09.02.1971					✓		✓					
Kirgăzstan													10.09.2008

Tabelul A.1. (continuare): Convențiile nr.118 și nr.157 (la data de 1 iunie 2013)

Statul	Data ratificării C.118	Data denunțării	Ramura								Data ratificării C.157	
			Îngrijire medicală	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de urmaș	Prestații pentru accidente de muncă	Ajutor de șomaj		Prestații familiale
Jamahiria Arabă Libiană	19.06.1975		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Madagascar	22.06.1964			✓	✓	✓			✓			
Mauritania	15.07.1968				✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Mexic	06.01.1978		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Olanda	03.07.1964	20.12.2004	(✓)	(✓)	(✓)	(✓)	(✓)	(✓)	(✓)	(✓)	(✓)	
Norvegia	28.08.1963											
Pakistan	27.03.1969				✓					✓		
Filipine	26.04.1994		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			26.04.1994
Rwanda	21.09.1989					✓	✓		✓			
Spania	18.11.1963											11.09.1985
Surinam	15.06.1976								✓			
Suedia	25.04.1963		✓	✓	✓				✓	✓		18.04.1984
Republica Siria						✓	✓	✓	✓			
Tunisia	20.09.1965		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Turcia	25.06.1974		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Uruguay	22.02.1983		✓	✓	✓				✓	✓	✓	
Republica Venezuela	05.11.1982		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Numărul de ratificări	37	—	22	24	27	20	20	22	32	8	13	4

Sursa: NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

C.118: Convenția privind egalitatea de tratament (Securitate Socială), 1962 (Nr.118)

C.157: Convenția privind menținerea drepturilor de securitate socială, 1982 (Nr.157)

Tabelul A.2. Ratificarea Convenției nr. 102 după ramură (la data de 1 iunie 2013)															
Statul	Data ratificării C.102	Ramura								Data ratificării convențiilor fundamentale ale OIM			Data ratificării convențiilor relevante ale OIM		
		Îngrijire medicală	Prestații de boală	Ajutor de șomaj	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații pentru accidente de muncă	Prestații familiale	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	C.121	C.128	C.130	C.168	C.183
Albania	18.01.2006	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			04.08.2006	24.07.2004	
Austria	04.11.1969	✓		✓	(C.128)		✓	✓			04.11.1969			30.04.2004	
Azerbaidjan														29.10.2010	
Barbados	11.07.1972		✓		(C.128)	✓			(C.128)	✓					
Belarus															
Belgia	26.11.1959	✓	✓	✓	✓	(C.121)	✓	✓	✓	✓	22.04.1970		21.10.2011	10.02.2004	
Belize															
Benin														09.11.2005	
Statul Plurinational al Boliviei	31.01.1977	✓	(C.130)		(C.128)	(C.121)	✓	✓	(C.128)		31.01.1977	31.01.1977	31.01.1977	01.10.2012	
Bosnia și Herțegovina	02.06.1993	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	02.06.1993			18.01.2010	
Brazilia	15.06.2009	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			24.03.1993	06.12.2001	
Bulgaria	14.07.2008	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				04.03.2012	
Burkina Faso															
Chile											30.09.1999				
Republica Democrată Congo	03.04.1987				✓		✓	✓	✓	✓	05.09.1967				
Costa Rica	16.03.1972	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓			16.03.1972		
Croația	08.10.1991	✓	✓	✓	✓	(C.121)	✓	✓	✓	✓	08.10.1991				
Cuba															
Cipru	03.09.1991		✓	✓	✓	(C.121)			✓	(C.128)	28.07.1966	07.01.1969		01.06.2004	
Republica Cehă	01.01.1993	✓	(C.130)		(C.128)		✓	✓	✓	✓		01.01.1993	01.01.1993	12.01.2005	
Danemarca	15.08.1955	✓		✓	✓	✓			✓				06.06.1978		
Ecuador	25.10.1974		(C.130)		(C.128)	(C.121)			(C.128)	(C.128)	05.04.1978	05.04.1978	05.04.1978		
Finlanda											23.09.1968		19.12.1990		
Franta	14.06.1974	✓		✓	✓	✓	✓	✓	(C.428)	(C.128)	01.03.197	15.01.1971	08.08.1974		
Germania	21.02.1958	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓	✓							
Grecia	16.06.1955	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					
Guineea											11.08.1967				
Ungaria														04.11.2003	

Tabelul A.2. (continuare): Ratificarea Convenției nr. 102 după ramură (la data de 1 iunie 2012)

Statul	Data ratificării C.102	Ramura										Data ratificării convențiilor ILO			Data ratificării C.157	
		Îngrijire medicală	Prestații de boală	Ajutor de șomaj	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații pentru accidente de muncă	Prestații familiale	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	C.121	C.128	C.130	C.168	C.183	
Honduras	01.11.2012	✓	✓		✓			✓	✓	✓						
Islanda	20.02.1961				✓		✓		✓							
Irlanda	17.06.1968		✓	✓						09.06.1969						
Israel	16.12.1955				✓					✓						
Italia	08.06.1956				✓			✓							07.02.2001	
Japonia	02.02.1976		✓	✓	✓	(C.121)				07.06.1974					13.06.2012	
Kazakhstan															09.02.2009	
Letonia																
Jamăhiriya Arabă Libiană	19.06.1975	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓		(C.128)	(C.128)	19.06.1975	19.06.1975	19.06.1975			
Lituania															23.09.2003	
Luxemburg	31.08.1964	✓	(C.130)	✓	✓	(C.121)	✓		✓	✓	24.07.1972		03.07.1980		08.04.2008	
Mali															05.06.2008	
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	17.11.1991	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	17.11.1991				03.10.2012	
Mauritania	15.07.1968				✓		✓		✓	✓						
Mexic	12.10.1961	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓						
Republica Moldova															28.08.2006	
Muntenegru	03.06.2006	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	03.06.2006				19.04.2012	
Maroc															13.04.2011	
Olanda	11.10.1962	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓		(C.128)	(C.128)	02.08.1966	27.10.1969	17.01.2006		15.01.2009	
Niger-ia	09.08.1966				✓	✓	✓	✓								
Norvegia	30.09.1954	✓	(C.130)	✓	(C.128)	✓	✓					01.11.1968	15.02.1972	19.06.1990		
Peru	23.08.1961	✓	✓		✓			✓	✓							
Polonia	03.12.2003	✓					✓	✓		✓						
Portugalia	17.03.1994	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓					08.11.2012	
România	15.10.2009	✓	✓		✓		✓	✓						15.12.1992	23.10.2002	
Senegal	22.10.1962					(C.121)	✓	✓			25.04.1966					
Serbia	24.11.2000	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	24.11.2000				31.08.2010	

Tabelul A.2. (continuare) : Ratificarea Convenției nr. 102 după ramură (la data de 1 iunie 2013)															
Statul	Data ratificării C.102	Ramura								Data ratificării convențiilor ILO			Data ratificării C.157		
		Îngrijire medicală	Prestații de boală	Ajutor de șomaj	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații pentru accidente de muncă	Prestații familiale	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	C.121	C.128	C.130	C.168	C.183
Slovacia	01.01.1993	✓	(C.130)		(C.128)	✓	✓	✓	✓	✓		01.01.1993	01.01.1993		12.12.2000
Slovenia	29.05.1992	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	29.05.1992			C.168	C.183
Spania	29.06.1988	✓	✓	✓		✓									
Suedia	12.08.1953	✓	(C.130)	✓		(C.121)	✓	✓			17.06.1969	26.07.1968	14.05.1970	18.12.1990	
Elveția	18.10.1977				(C.128)	✓	✓	✓	(C.128)	(C.128)		13.09.1977		17.10.1990	
Turcia	29.01.1975	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓					
Regatul Unit al Marii Britanii	27.04.1954	✓	✓	✓	✓		✓			✓					
Uruguay	14.10.2010	✓		✓			✓	✓			28.06.1973	28.06.1973	28.06.1973		
Republica Bolivariană a Venezuelei	05.11.1982	✓	(C.130)		(C.128)	(C.121)		✓	(C.128)	(C.128)	10.08.1982	01.12.1983	10.08.1982		
Numărul de ratificări	48	35	34	26	43	35	27	34	27	34	24	16	15	8	28

Sursa: NORMLEX (<http://www.ilo.org/normlex/>)

C.102: Convenția privind securitatea socială (Standarde Minime), 1952 (Nr.102)

C.121: Convenția privind prestațiile pentru accidente de muncă, 1964 (Nr.121)

C.128: Convenția privind prestațiile pentru bătrânețe, invaliditate și urmaș, 1967 (Nr.128)

C.130: Convenția privind prestațiile pentru îngrijiri medicale și indemnizații de boală, 1969 (Nr.130)

C.168: Convenția privind promovarea ocupării și protecție împotriva șomajului, 1988 (Nr.168)

C.183: Convenția privind protecția maternității, 2000. (Nr.183)

Anexa B.

Tabloul semnării și ratificării instrumentelor Consiliului Europei privind coordonarea securității sociale

Tabloul B.1: Instrumente de coordonare a sistemelor de securitate socială (La data de 1 octombrie 2012)										
Statul	Data	"STE nr. 012: Acordul european interimar cu privire la regimurile de securitate socială referitoare la prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 012A: Protocolul Acordului european interimar cu privire la regimurile de securitate socială referitoare la prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 013: Acordul european interimar cu privire la alte regimuri de securitate socială decât prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 013A: Protocolul acordului european interimar cu privire la alte regimuri de securitate socială decât cele pentru bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 014: Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală	"STE nr. 014A: Protocolul Convenției europene cu privire la asistența socială și medicală"	STE nr. 078: Convenția europeană cu privire la securitatea socială	STE nr. 078A: Aranjament suplimentar privind aplicarea Convenției europene de securitate socială	
Austria	Semnări							14.12.1972	14.12.1972	
	Ratificări							06.10.1975	06.10.1975	
	Întrări în vigoare							03.01.1977	03.01.1977	
Belgia	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	26.11.1976	26.11.1976	
	Ratificări	04.03.1957	04.03.1957	04.03.1957	04.03.1957	04.03.1957	24.07.1956	21.01.1986	21.01.1986	
	Întrări în vigoare	05.01.1957	05.01.1957	05.01.1957	05.01.1957	08.01.1956	08.01.1956	22.04.1986	22.04.1986	
Cipru	Semnări	03.03.1972	03.03.1972	03.03.1972	03.03.1972					
	Ratificări	14.03.1973	14.03.1973	14.03.1973	14.03.1973					
	Întrări în vigoare	04.01.1973	04.01.1973	04.01.1973	04.01.1973					
Republica Cehă	Semnări	25.02.1998	25.02.1998	25.02.1998	25.02.1998			21.06.2002	21.06.2002	
	Ratificări	09.08.2000	09.08.2000	09.08.2000	09.08.2000					
	Întrări în vigoare	10.01.2000	10.01.2000	10.01.2000	10.01.2000					
Danemarca	Semnări	12.11.1953	03.04.1965	12.11.1953	03.04.1965	12.11.1953	12.11.1953			
	Ratificări	30.06.1954	05.05.1965	30.06.1954	05.05.1965	30.06.1954	30.06.1954			
	Întrări în vigoare	07.01.1954	11.01.1965	07.01.1954	06.01.1965	07.01.1954	07.01.1954			
Estonia	Semnări	12.01.1999	12.01.1999	12.01.1999	12.01.1999	12.01.1999	12.01.1999			
	Ratificări	17.04.2002	17.04.2002	17.04.2002	17.04.2002	20.07.2004	20.07.2004			
	Întrări în vigoare	05.01.2002	05.01.2002	05.01.2002	05.01.2002	08.01.2004	08.01.2004			
Franța	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	14.12.1972	14.12.1972	
	Ratificări	18.12.1957	18.12.1957	18.12.1957	18.12.1957	30.10.1957	30.10.1957			
	Întrări în vigoare	01.01.1958	01.01.1958	01.01.1958	01.01.1958	11.01.1957	11.01.1957			
Germania	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953			
	Ratificări	24.08.1956	24.08.1956	24.08.1956	24.08.1956	24.08.1956	24.08.1956			
	Întrări în vigoare	09.01.1956	09.01.1956	09.01.1956	09.01.1956	09.01.1956	09.01.1956			

Tabelul B.1. (continuare): Instrumente de coordonare a sistemelor de securitate socială (La data de 1 octombrie 2012)									
Statul	Data	"STE nr. 012: Acordul european interimar cu privire la regimurile de securitate socială referitoare la prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 012A: Protocolul Acordului european interimar cu privire la regimurile de securitate socială referitoare la prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 013: Acordul european interimar cu privire la alte regimuri de securitate socială decât prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 013A: Protocolul acordului european interimar cu privire la alte regimuri de securitate socială decât cele pentru bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 014: Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală"	"STE nr. 014A: Protocolul Convenției europene cu privire la asistența socială și medicală"	STE nr. 078: Convenția europeană cu privire la securitatea socială"	STE nr. 078A: Aranjament suplimentar privind aplicarea Convenției europene de securitate socială"
Grecia	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	21.04.1977	25.05.1978
	Ratificării	29.05.1961	29.09.1961	29.05.1961	29.09.1961	23.06.1960	23.06.1960		
	Intrării în vigoare	06.01.1961	10.01.1961	06.01.1961	10.01.1961	07.01.1960	07.01.1960		
Islanda	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953		
	Ratificării	12.04.1964	12.04.1964	12.04.1964	12.04.1964	12.04.1964	12.04.1964		
	Intrării în vigoare	01.01.1965	10.01.1965	01.01.1965	01.01.1965	01.01.1965	01.01.1965		
Irlanda	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	23.02.1979	23.02.1979
	Ratificării	31.03.1954	31.03.1954	31.03.1954	31.03.1954	31.03.1954	31.03.1954		
	Intrării în vigoare	07.01.1954	10.01.1954	07.01.1954	10.01.1954	07.01.1954	07.01.1954		
Italia	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	14.12.1972	14.12.1972
	Ratificării	26.08.1958	26.08.1958	26.08.1958	26.08.1958	07.01.1958	07.01.1958	01.11.1990	01.11.1990
	Intrării în vigoare	09.01.1958	09.01.1958	09.01.1958	09.01.1958	08.01.1958	08.01.1958	04.12.1990	04.12.1990
Letonia	Semnări	13.04.2000	13.04.2000	13.04.2000	13.04.2000		08.01.1958	04.12.1990	
	Ratificării	13.08.2001	13.08.2001	13.08.2001	13.08.2001				
	Intrării în vigoare	09.01.2001	09.01.2001	09.01.2001	09.01.2001				
Lituania	Semnări	19.11.1997	19.11.1997	19.11.1997	19.11.1997				
	Ratificării	18.11.1999	18.11.1999	18.11.1999	18.11.1999				
	Intrării în vigoare	12.01.1999	12.01.1999	12.01.1999	12.01.1999				
Luxemburg	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	14.12.1972	14.12.1972
	Ratificării	18.11.1958	18.11.1958	18.11.1958	18.11.1958	18.11.1958	18.11.1958	13.11.1975	13.11.1975
	Intrării în vigoare	12.01.1958	12.01.1958	12.01.1958	12.01.1958	12.01.1958	12.01.1958	03.01.1977	03.01.1977
Malta	Semnări					05.07.1968	05.07.1968		
	Ratificării					05.06.1969	05.06.1969		
	Intrării în vigoare					06.01.1969	06.01.1969		
Republica Moldova	Semnări							22.05.2002	22.05.2002
	Ratificării								
	Intrării în vigoare								

Tabelul B.1. (continuare): Instrumente de coordonare a sistemelor de securitate socială (La data de 1 octombrie 2012)										
Statul	Data	"STE nr. 012: Acordul european interimar cu privire la regimurile de securitate socială referitoare la prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 012A: Protocolul Acordului european interimar cu privire la regimurile de securitate socială referitoare la prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 013: Acordul european interimar cu privire la alte regimuri de securitate socială decât prestațiile de bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 013A: Protocolul acordului european interimar cu privire la alte regimuri de securitate socială decât cele pentru bătrânețe, invaliditate și urmaș"	STE nr. 014: Convenția europeană cu privire la asistența socială și medicală"	"STE nr. 014A: Protocolul Convenției europene cu privire la asistența socială și medicală"	STE nr. 078: Convenția europeană cu privire la securitatea socială"	STE nr. 078A: Aranjament suplimentar privind aplicarea Convenției europene de securitate socială"	
Olanda	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	11.05.1975	11.05.1975	
	Ratificări	03.11.1955	03.11.1955	03.11.1955	03.11.1955	20.07.1955	20.07.1955	02.08.1977	02.08.1977	
	Intrări în vigoare	04.01.1955	04.01.1955	04.01.1955	04.01.1955	08.01.1955	08.01.1955	05.09.1977	05.09.1977	
Norvegia	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953			
	Ratificări	09.09.1954	09.09.1954	09.09.1954	09.09.1954	09.09.1954	09.09.1954			
	Intrări în vigoare	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954			
Portugalia	Semnări	27.04.1977	27.04.1977	27.04.1977	27.04.1977	27.04.1977	27.04.1977	24.11.1977	24.11.1977	
	Ratificări	21.04.1978	21.04.1978	21.04.1978	21.04.1978	07.04.1978	07.04.1978	18.03.1983	18.03.1983	
	Intrări în vigoare	05.01.1978	05.01.1978	05.01.1978	05.01.1978	08.01.1978	08.01.1978	19.06.1983	19.06.1983	
Spania	Semnări	02.09.1981	02.09.1981	02.09.1981	02.09.1981	02.09.1981	02.09.1981	11.12.1984	11.12.1984	
	Ratificări	31.01.1984	31.01.1984	15.01.1987	15.01.1987	21.11.1983	21.11.1983	24.01.1986	24.01.1986	
	Intrări în vigoare	02.01.1984	02.01.1984	02.01.1987	02.01.1987	12.01.1983	12.01.1983	25.04.1986	25.04.1986	
Suedia	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953			
	Ratificări	09.02.1955	09.02.1955	09.02.1955	09.02.1955	09.02.1955	09.02.1955			
	Intrări în vigoare	10.01.1955	10.01.1955	10.01.1955	10.01.1955	10.01.1955	10.01.1955			
Turcia	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	14.12.1972	14.12.1972	
	Ratificări	14.04.1967	14.04.1967	14.04.1967	14.04.1967	12.02.1976	12.02.1976	12.02.1976	12.02.1976	
	Intrări în vigoare	05.01.1967	05.01.1967	05.01.1967	05.01.1967	01.01.1977	01.01.1977	03.01.1977	03.01.1977	
Regatul Unit al Marii Britanii	Semnări	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953	12.11.1953			
	Ratificări	09.07.1954	09.07.1954	09.07.1954	09.07.1954	09.07.1954	09.07.1954			
	Intrări în vigoare	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954	10.01.1954			

Sursa: Consiliul European <http://www.conventions.coe.int>

Tabelul B.2: Ratificarea Codului European de securitate socială și a instrumentelor relevante după ramură (la data de 1 octombrie 2012)																		
Statul	Codul de securitate socială (ETS No./048)			Ingrijiri medicale	Prestații de boală	Ajutorul de șomaj	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații în caz de accidente	Prestații familiale	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Protocolul de securitate socială (ETS No./048A)			Codul de securitate socială (ETS nr./139 revizuit)		
	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare										Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare
Albania																		
Andorra																		
Armenia																		
Austria	17.02.1970															19.02.1991		
Azerbaidjan																		
Belgia	13.05.1964	13.08.1969	14.08.1970	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	13.05.1964	13.08.1969	14.08.1970	06.11.1990	
Bosnia și Herțegovina																		
Bulgaria																		
Croația																		
Cipru	15.04.1993	15.04.1993	16.04.1993		✓	✓	✓	✓			✓	✓					06.11.1990	
Republica Cehă	10.02.2000	08.09.2000	09.09.2001	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		10.02.2000				
Danemarca	16.04.1964	16.02.1973	17.02.1974	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		16.04.1964				
Estonia	24.01.2000	19.05.2004	20.05.2005	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓						
Finlanda																	06.11.1990	
Franța	04.10.1976	17.02.1986	18.02.1987	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			04.10.1976			06.11.1990	
Georgia																		
Germania	16.04.1964	27.01.1971	28.01.1972	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	16.04.1964	27.01.1971	28.01.1972	06.11.1990	
Grecia	21.04.1977	09.06.1981	10.06.1982	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓		25.05.1978			06.11.1990	
Ungaria																		
Islanda																		
Irlanda	16.02.1971	16.02.1971	17.02.1972		✓	✓	✓		✓			✓						
Italia	16.04.1964	20.01.1977	21.01.1978			✓	✓	✓	✓	✓				16.04.1964			06.11.1990	
Letonia	28.11.2003																	
Liechtenstein																		
Lituania	15.11.2005																	
Luxemburg	16.04.1964	03.04.1968	04.04.1969	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	16.04.1964	03.04.1968	04.04.1969	06.11.1990	
Malta																		
R. Moldova	16.09.2003																	
Monaco																		

Tabelul B.2.(continuare): Ratificarea Codului European de securitate socială și a instrumentelor relevante după ramură (la data de 1 octombrie 2012)																		
Statul	Codul de securitate socială (ETS No./048)			Ingrijiri medicale	Prestatii de boala	Ajutorul de somaj	Prestatii pentru limita de varsta	Prestatii in caz de accidente	Prestatii familiale	Prestatii de maternitate	Prestatii de invaliditate	Prestatii de urmaș	Protocolul de securitate socială (ETS No./048A)			Codul de securitate socială (ETS nr./139 revizuit)		
	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare										Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare
Olanda	15.07.1964	16.03.1967	17.03.1968	P	P	P	P	(P)*	P	P	P	P	P	15.07.1964	16.03.1967	17.03.1968	01.06.1993	22.12.2009
Norvegia	16.04.1964	25.03.1966	17.03.1968	✓	P	✓	P	P	P		P	P	P	16.04.1964	25.03.1966	17.03.1968	06.11.1990	
Polonia																		
Portugalia	19.11.1981	15.05.1984	16.05.1985	✓	P	P	P		P	✓	P	P	P	19.11.1981	15.05.1984	16.05.1985	27.03.1991	
România	22.05.2002	09.10.2009	10.10.2010	✓	✓		✓		✓	✓								
Federația Rusă																		
San Marino																		
Serbia																		
Slovenia	24.02.2010																	
Slovenia	20.01.2003	26.02.2004	27.02.2005	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓						
Spania	12.02.1993	08.03.1994	09.03.1995	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓							
Suedia	16.04.1964	25.09.1965	17.03.1968	✓	P	P	P		P	✓	P	P	P	16.04.1964	25.09.1965	17.03.1968	06.11.1990	
Elveția	01.12.1976	16.09.1977	17.09.1978				✓	✓	✓		✓	✓						
FRI a Macedoniei																		
Turcia	13.05.1964	07.03.1980	08.03.1981	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓		13.05.1964			06.11.1990	
Ucraina																		
Regatul Unit al Marii Britanii	14.03.1967	12.01.1968	13.01.1969	✓	✓	✓	✓		✓									

Sursa: Consiliul European <http://www.conventions.coe.int>
P indică faptul că statul a ratificat Protocolul de Securitate Socială (ETS No./048A)
(P)* Olanda a denunțat partea (Presați în cazul unor accidente) Data semnării 21/02/2007; Data ratificării 22/02/2007; Data intrării în vigoare 17/03/2008

Anexa C.

Prestațiile pentru limită de vârstă și structura de organizare a sistemelor naționale de securitate socială în 7 țări din afara UE

(decembrie 2012)

Dispoziții de bază	Albania	Bosnia și Herțegovina	FRI a Macedoniei	Republica Moldova	Muntegru	Serbia	Ukraine
Structura de bază	Sistem de pensii obligatorii de stat (PAYG, de tip "pay as you go), beneficii definite). Sistemul de pensii private voluntare.	Federația Bosnita și Herțegovina (FBiH) și Republica Srpska (RS): Sisteme publice de pensii obligatorii (PAYG, beneficii definite). Districtul Brčko: Este la discreția angajaților să se înregistreze fie în schema FBiH sau a RS.	Sistem de pensii obligatorii de stat (PAYG, beneficii definite). Sistem obligatoriu de pensii private (finanțate, contribuții definite). Sistem de pensii private voluntare.	Sistem de pensii obligatorii de stat (PAYG, beneficii definite).	Sistem de pensii obligatorii de stat (PAYG, beneficii definite).	Sistem de pensii obligatorii de stat (PAYG, beneficii definite). Sistem de pensii private voluntare.	Sistem de pensii obligatorii de stat (PAYG, beneficii definite). Sistem obligatoriu de pensii private (finanțate, contribuții definite) - nu au fost deocamdată implementate. Sistem de pensii private voluntare.
Legislația în domeniu	Legea nr. 7703/1993 privind asigurările sociale (modificată în perioada anilor 1995-2009).	FBiH: Legea nr. 29/1998 privind pensile de asigurări sociale și de invaliditate (modificată în 2000-2009). RS: Legea nr. 32/2000 cu privire la asigurarea pentru pensii și invaliditate (modificată în perioada anilor 2000-2008, 2011).	Legea nr.80/1993 privind pensile de asigurări sociale și de invaliditate (modificată în anii 1994-2010). Legea asigurărilor obligatorii de pensii finanțate integral (nr.29/2002, modificată în 2003-2011).	Legea nr. 489-XIV/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.	Legea nr. 54/2003 privind pensile de asigurări sociale și de invaliditate (modificată în perioada 2004-2010). Legea nr. 13/2007 privind contribuțiile de asigurări sociale obligatorii (modificată în perioada 2008-2009).	Legea nr.34/2003 privind pensile de asigurări sociale și de invaliditate (modificată în 2004-2010); Legea nr.84/2004 privind contribuțiile de asigurări sociale obligatorii. (modificată în 2005-2010).	Legea nr.1036-IV/2003 privind pensile de asigurări sociale de stat obligatorii (modificată în anii 2004-2012).
Acoperire limitată pentru cetățeni și/sau rezidenți permanenți	Nu	Nu	Nu	Da Nr. 156-XIV/1998, articolul 1.	Nu	Nu	Nu
Criteriile de calificare							
Vârsta standard/ "normală" de pensionare	Bărbați: 65ani; Femei: 60 ani	FBiH: Bărbați : 65 ani; Femei: 65 ani RS: Bărbați: 65 ani; Femei: 60 ani (65 ani până în anul 2019)	Bărbați : 64 ani; Femei: 62 ani	Bărbați: 62 ani; Femei: 57 ani	Bărbați: 67 ani; Femei: 67 ani	Bărbați: 65 ani; Femei: 60 ani	Bărbați: 60 ani; (funcționari publici 62 ani până în 2017) Femei: 55 ani (60 ani până în 2021)
Perioada minimă de calificare Contribuția de asigurări sociale de sănătate reținută de angajator de la asigurări angajați/salariați	15 ani de contribuție	FBiH: 20 ani de contribuție RS: 15 ani de contribuție	15 ani de contribuție	15 ani de contribuție	15 ani de contribuție	15 ani de contribuție	15 ani de contribuție

Dispoziții de bază	Albania	Bosnia și Herțegovina	FRI a Macedoniei	Republica Moldova	Munte negru	Serbia	Ukraine
Pensionarea prematură	Bărbați: 62 ani cu 35 de ani de contribuție. Femei: 57 ani cu 35 de ani de contribuție. Femeile cu 6 sau mai mulți copii: 50 ani, cu 30 de ani de contribuție. Diminuarea cuantumului pensiei cu 0,6% pentru fiecare lună de anticipare.	<i>FBH:</i> Bărbați: 60 ani cu 35 de ani de contribuție. Femei: 55 ani cu 30 de ani de contribuție până în anul 2015. Diminuarea cuantumului pensiei cu 1% (bărbați)/0,5% (femei) pentru fiecare lună de anticipare. <i>RS:</i> Bărbați: 55 ani (60 ani până în 2025) cu 40 de ani de contribuție. Femei: 53 ani (58 ani până în 2025) cu 35 de ani de contribuție. Se aplică aceeași diminuare de cuantum ca și în cazul FBH.	Vârsta de pensionare pentru lucrătorii în ocupații periculoase este redusă cu 1 an pentru fiecare 3 ani de activitate în locuri de muncă cu condiții deosebite de muncă, grele, periculoase sau penibile.	Bărbați: 54 ani cu 31 ani de contribuție (35 ani până în 2020) (cel puțin 10 ani de activitate în locuri de muncă cu condiții deosebite - vătmatoare, grele sau periculoase). Femei: 49 ani cu 30 de ani de contribuție (35 de ani până în 2020) (cel puțin 7,5 ani de activitate în locuri de muncă cu condiții deosebite - vătmatoare, grele sau periculoase). Femei: 54 ani cu 30 de ani de contribuție și cu 5 sau mai mulți copii.	Bărbați și femei: 62 ani cu 15 ani de contribuție.	Bărbați: 53 ani cu 40 de ani de contribuție; Femei: 53 ani cu 35 de ani de contribuție; Începând cu anul 2023: Bărbați: 58 ani cu 40 de ani de contribuție; Femei: 58 ani cu 38 de ani de contribuție	Lucrătorii cu activitate în condiții deosebite - vătmatoare, grele sau periculoase se pot retrage cu până la 5 ani mai devreme decât vârsta standard de pensionare. Grupurile profesionale speciale cu 20 de ani de contribuție se pot pensiona la vârsta de 45 ani.
Formulele de pensionare	$P = [PB + 1\% \times T \times W] \times T_{35}/35$ PB: Pensia de bază (11,117 leks pentru muncitori urbani, 7,468 leks pentru muncitori rurali; iulie 2011) T_{35}: Anul de asigurare până la 35 ani; W: Salariul de referință	<i>FBH:</i> $P = (45\% + 1,5\% \times T_{20+}) \times W$ T_{20+}: Stagiul de cotizare mai mare de 20 de ani; W: Salariul de referință <i>RS:</i> $P = PC \times T \times PV;$ PC: Coeficientul personal T: Perioada de asigurare PV: Punctul general (9. 24 KM; decembrie 2011)	Bărbați: $P = (35\% + 1,8\% \times T_{15+}) \times W$ Femei: $P = (40\% + 2,6\% \times T_{15+20} + 1,8\% \times T_{20+}) \times W$ T_{15+}: Stagiul de cotizare mai mare de 15 ani; T_{15+20}: Stagiul de cotizare mai mare de la 15 la 5 ani; T_{20+}: Stagiul de cotizare mai mare de 20 ani; W: Salariul de referință	$P = [42\% + 2\% \times T_{35+} + 2\% \times (R - Rn)] \times W$ T_{35+}: Stagiul de cotizare mai mare de 31 ani pentru bărbați și 30 pentru femei (35 până în 2020); R: Vârsta reală de pensionare; Rn: Vârsta de pensionare statutară; W: Salariul de referință	$P = PC \times T \times PV;$ PC: Coeficientul personal T: Pensia de serviciu PV: Valoarea punctului de pensie personal	$P = PC \times T \times PV$ PC: Coeficientul personal T: Perioada de asigurare PV: Punctul general (604. 51 RSD; ianuarie 2010) Pentru femei, perioada de asigurare a fost mărită cu 15% (repat va fi redusă la 6% până în anul 2021)	$P = 1,35\% \times T \times W,$ T: Perioada de asigurare W: Salariul de referință Pentru fiecare an de asigurare, în cazul unei contribuții de peste 25 de ani (bărbați) / 20 de ani (femei), pensia crește cu 1 %.

Dispoziții de bază	Albania	Bosnia și Herțegovina	FRI a Macedoniei	Republica Moldova	Munte negru	Serbia	Ukraine
Salariul standard de referință pentru vârsta de pensionare	Salariul mediu contributiv raportat la perioada întreaga de asigurare. (Până în anul 1994, salariul contributiv a fost determinat de Consiliul de miniștri)	FBH: salariul net contributiv din 27 cei mai buni ani după 1970 (extins treptat la întreaga perioadă) RS: Salariul mediu net contributiv raportat la întreaga perioadă contributivă după anul 1970. Coeficientul personal pentru un an nu poate depăși cifra 4	Salariul mediu net contributiv raportat la întreaga perioadă de asigurare după anul 1970	Salariul mediu brut de tip contributiv, raportat la întreaga perioadă de asigurare	Salariul mediu contributiv raportat la întreaga perioadă de asigurare după anul 1970	Salariul mediu contributiv raportat la întreaga perioadă de asigurare	Salariul mediu contributiv pentru ultimele 36 de luni, înainte de pensionare sau salariul mediu contributiv din 60 cele mai bune luni până în anul 2000
Pensie minimă (lună, 2012)	Pensii contributive în sumă fixă (11,117 leks pentru muncitorii urbani; 7,468 leks pentru muncitorii rurali; iulie 2011)	FBH: 60% din pensia medie (350, 52 KM) RS: 60% din pensia medie (15-19 ani de contribuție); 70% din pensia medie (20-29 de ani de contribuție); 80% din pensia medie (30-39 de ani de contribuție); 100% din pensia medie (40 sau mai mulți ani de contribuție); Pensia minimă nu poate constitui mai puțin de 50% din pensia medie.	Pensia minimă este definită în funcție de salariul mediu pe țară 41% (cu peste 35 de ani de contribuție pentru bărbați și 30 pentru femei), 38% (25 de ani de contribuție pentru bărbați și 20 pentru femei) și 35% (cu până la 25 de ani de contribuție pentru bărbați și 20 pentru femei) din salariul mediu net.	Pensia minimă pe economie se cifrează la 702,54 lei pentru angajați, iar pensia minimă în agricultură constituie 625,44 lei (octombrie 2012).	97,86 EUR (ianuarie 2011).	Pentru angajați și angajații pe cont propriu pensia constituie 27% din salariul mediu al angajaților pentru anul precedent (11,448 RSD pentru ianuarie 2011); Lucrătorii agricoli: 9.000 RSD (ianuarie 2011).	Cuantumul minim de subzistență, stabilit pentru persoanele inapte de muncă (836 UAH în anul 2012).
Pensia maximă	75% din salariul mediu net din cei mai buni 3 ani în ultimii 10 ani sau 22.234 leks pentru lucrătorii urbani; 11,117 leks pentru lucrătorii rurali (iulie 2011)	FBH: 75% din salariul de referință RS: Coeficientul maxim anual personal este de 4	2,7 salarii medii stabilite	Nu este stabilită o pensie maximă lunară	Coeficientul maxim personal este setat la 4	Până în anul 2011: 30,8% din salariul mediu lunar net Începând cu luna ianuarie 2011: 29,3% din salariul mediu net	Cuantumul a 10 subzistențe minime, stabilite pentru persoanele inapte de muncă (8,360 UAH în 2012)

Dispoziții de bază	Albania	Bosnia și Herțegovina	FRI a Macedoniei	Republica Moldova	Muntenegru	Serbia	Ukraine
Suplimente	N/a	N/a	N/a	N/a	In cazul femeilor vor fi atribuite prestații suplimentare pentru îngrijirea fiecărui copil, pentru o perioadă de șase luni	In cazul femeilor cu 3 sau mai mulți copii, perioada de atribuire a prestațiilor suplimentare pentru îngrijirea copiilor este sporită cu 2 ani	Pensionarii care nu lucrează, cu responsabilități de îngrijire a unor persoane dependente, incapabile de a munci: 100% din pensia cu limită de vârstă minimă pentru fiecare persoană dependentă.
Durata de prestare a beneficiilor	Pe viață	Pe viață	Pe viață	Pe viață	Pe viață	Pe viață	Pe viață
Indexarea	Pensia de bază se indexează anual, în baza recalcularii costului minim de consum. Incrementul este indexat anual, în funcție de recalculara contribuțiilor medii plătite.	<i>FBH:</i> Beneficiile sunt indexate în dependență de fondurile disponibile pentru plata salariilor. <i>RS:</i> Începând cu anul 2013, beneficiile sunt indexate reieșind din 50% din mărirea costurilor de trai și 50% din creșterea salariului mediu pe țară de anul precedent.	Indexarea este bazată pe 50% din mărirea costurilor de trai și 50% din creșterea salariului mediu pe țară, în comparație cu 6 luni precedente. Prestațiile sunt indexate în lunile ianuarie și iulie.	Indexarea este bazată pe Creșterea indicelui Prețurilor de Consum și creșterea venitului mediu pe țară, în comparație cu anul precedent. Prestațiile sunt indexate în luna aprilie.	Indexarea este bazată pe 75% din Creșterea indicelui Prețurilor de Consum (CPI) și 25% din creșterea salariului mediu în anul trecut, în comparație cu anul precedent. Prestațiile sunt indexate în luna ianuarie.	Indexarea este bazată pe creșterea indicelui prețului de consum și creșterea reală a PIB. Prestațiile sunt indexate în lunile aprilie și octombrie.	Beneficiile ajustate periodic la recalcularea salariului mediu pe țară și rata inflației.
Sursele de finanțare	Contribuții și bugetul de stat.	<i>FBH:</i> Contribuții și bugetul cantonal. <i>RS:</i> Contribuții și bugetul entităților	Contribuții și bugetul de stat.	Contribuții și bugetul de stat.	Contribuții și bugetul de stat.	Contribuții și bugetul de stat.	Contribuții și bugetul de stat.
Cotele de contribuții pentru prestații pentru limită de vârstă, de urmaș și invaliditate	Angajator: 8.8% Angajat: 12.8%	<i>FBH:</i> Angajator: 7% Angajat: 17% <i>RS:</i> Angajator: n/a Angajat: 18%	Angajator: 17.5%* Angajat: n/a (*) inclusiv prestațiile în cazul unor accidente de muncă.	Angajator: 23% Angajat: 6% (pentru sectorul non-agricol).	Angajator: 5.5% Angajat: 15%	Angajator: 11% Angajat: 11% (inclusiv pensile de invaliditate, în cazul unor accidente de muncă).	Angajator: 33.2% Angajat: de la 2% până la 4.5%
Contribuții minime și maxime din salariu.	Minim: salariul minim. Maxim: 5 salarii minime.	Minim: salariul minim. Maxim: 0	Minim: 65% din salariul mediu lunar brut. Maxim: 3 salarii medii lunare brute.	Minim: 0 Maxim: 5 salarii medii lunare.	—	Minim: 35% din salariul mediu lunar brut, plătit în luna precedentă. 5 salarii medii lunare brute, plătite în luna precedentă.	Minim: salariul minim (1,073 UAH în luna ianuarie 2012) Maxim: 15 subzistențe minime alocate persoanelor incapabile să muncească (18,598 UAH în iunie 2012)

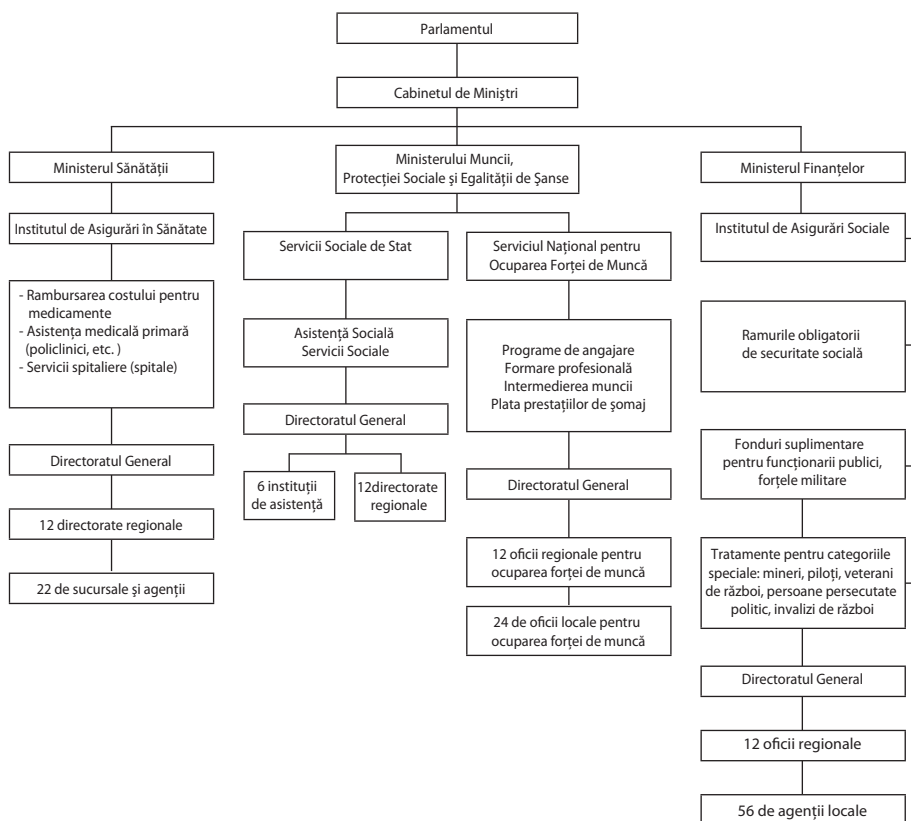
Sursa: Programe de securitate socială în diverse țări (pagina web: <http://www.ssa.gov>)

Consiliul European MISSOC (Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială) (pagina web: <http://www.socialcohesion.coe.int>)

Anexa D.

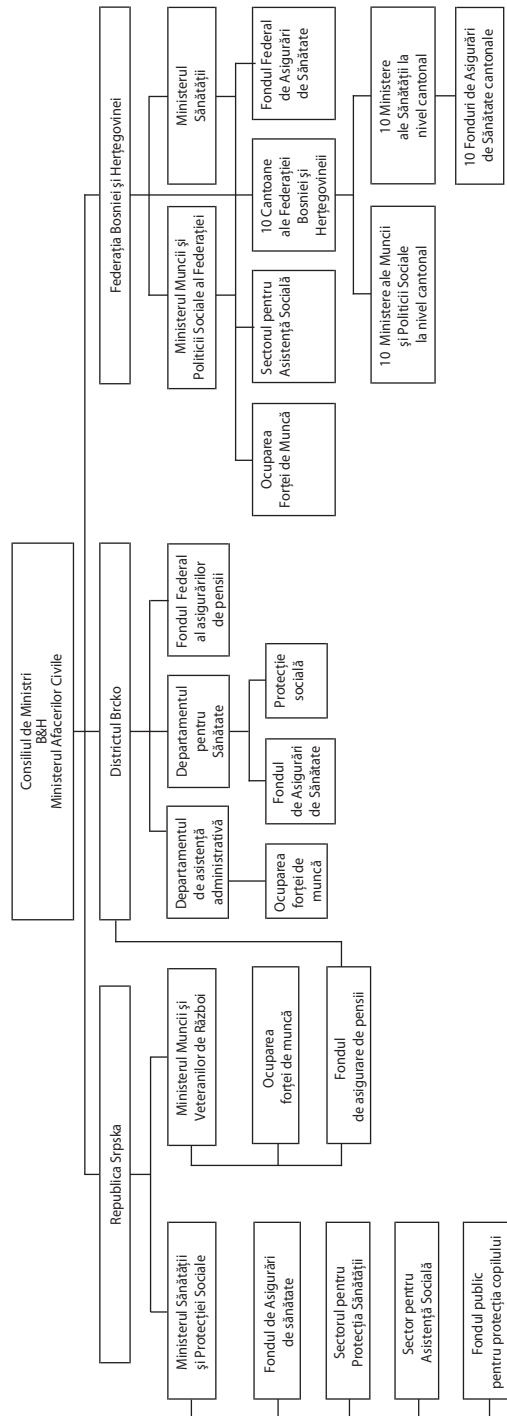
Prezintă structura de organizare a sistemelor de securitate socială în 7 state non-membre ale UE selectate din Europa de Sud-Est

Tabelul D.1: Albania (decembrie 2012)

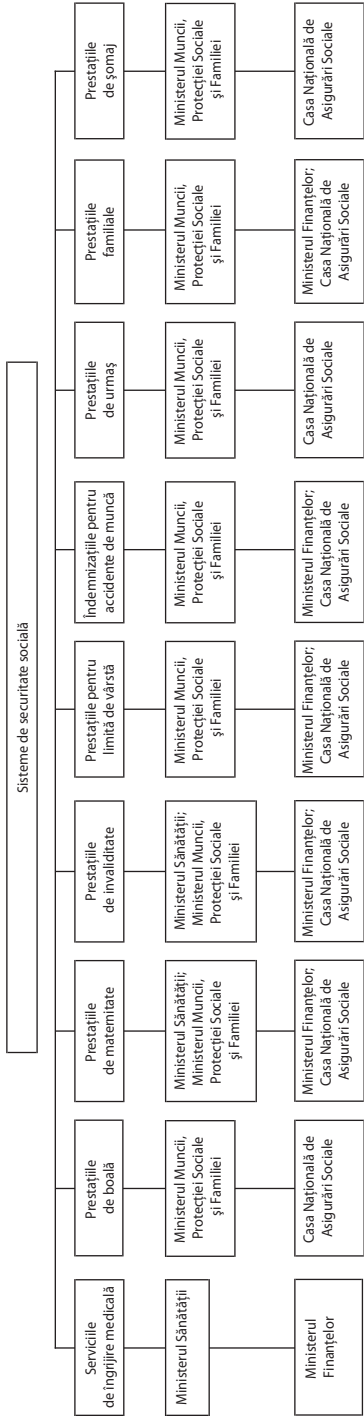
Sursa: Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială al Consiliului Europei (<http://www.coe.int>)

Tabelul D.2: Bosnia și Herțegovina (decembrie 2012)

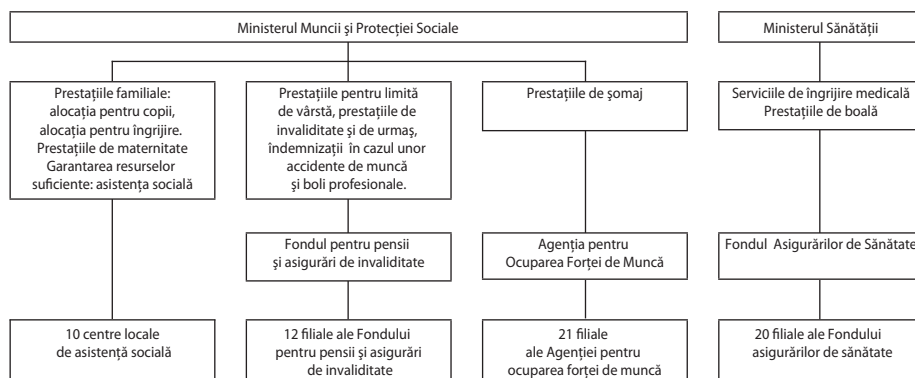
Sursa: Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială al Consiliului Europei (<http://www.coe.int>)

Tabelul D.4: Republica Moldova (decembrie 2012)

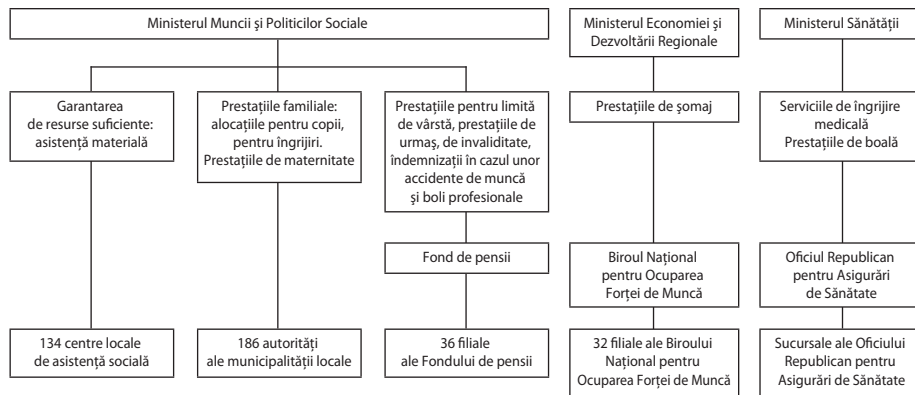
Sursa: Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială al Consiliului Europei (<http://www.coe.int>)

Tabelul D.5: Muntenegru (decembrie 2012)

Sursa: Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială al Consiliului Europei (<http://www.coe.int>)

Tabelul D.6: Serbia (decembrie 2012)

Sursa: Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială al Consiliului Europei (<http://www.coe.int>)

Tabelul D.7: Ucraina (decembrie 2012)

Sursa: Sistemul de informare reciprocă privind protecția socială al Consiliului Europei (<http://www.coe.int>)

Anexa E.

Lista statelor care au încheiat acorduri în domeniul securității sociale

Tabelul E.1: Albania (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.1: Albania (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Republica Cehă	30.06.1960											
Turcia	15.07.1998	15.05.2003	15.04.2005	✓	✓		✓	✓	✓			

Sursa: Institutul de Asigurări Sociale din Albania (<http://www.ish.gov.al>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.2: Bosnia și Herțegovina (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.2: Bosnia și Herțegovina (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Austria	1999		11.01.2001									
Belgia	03.06.2006	12.02.2009		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Croația	10.04.2000		11.01.2001	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Franța	04.12.2003		04.01.2004	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
FRI a Macedoniei	17.02.2005	13.09.2005	04.01.2006	✓	✓		✓				✓	✓
Ungaria	06.12.2008											
Slovenia	19.02.2007		20.09.2007	✓	✓		✓		✓			✓
RSF Iugoslavia	29.10.2002		01.01.2004	✓	✓		✓	✓	✓			✓
Turcia	27.05.2003		09.01.2004	✓	✓		✓	✓	✓			✓

Sursa: Comisia ONU privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor : cel de-al doilea Raport Periodic asupra implementării Pactului internațional ONU cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (<http://www2.ohchr.org>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.3: Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	26.10.2009	18.02.2010	04.01.2011	✓	✓	✓						
Austria	31.07.1997		01.04.1998									
Belgia	13.02.2007	06.01.2007	06.01.2009	✓	✓		✓	✓	✓		✓	
Bosnia și Herțegovina	17.02.2005	13.09.2005	04.01.2006	✓	✓		✓				✓	✓
Bulgaria	02.06.2003	17.04.2003	08.01.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Canada	26.08.2009	02.04.2010	11.01.2011	✓	✓	✓						
Croația	05.09.1997	07.09.1997	11.01.1997	✓	✓		✓		✓		✓	✓
Republica Cehă	10.07.2005	02.10.2005	01.01.2007	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Danemarca	20.03.2000	05.09.2000		✓			✓				✓	
Franța	14.12.1995		14.12.1995	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Germania	07.08.2003	20.10.2003	01.01.2005									
Luxemburg	28.11.2006	04.02.2007	04.01.2009	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Munte negru	22.10.2011	03.08.2011	08.01.2011	✓	✓		✓		✓	✓		✓
Polonia	04.06.2006	26.02.2007	07.01.2007				✓	✓	✓		✓	✓
România	27.02.2006	28.04.2006	03.01.2008	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Slovenia	13.07.1998	25.02.1999	04.01.2001	✓	✓	✓			✓			✓
Olanda	17.10.2005	02.10.2005	04.01.2007	✓	✓			✓	✓		✓	✓
Turcia	07.06.1998	02.05.1999	07.01.2000	✓	✓		✓	✓	✓			

Sursa: Ministerul Muncii și al Politicilor Sociale, Republica Macedonia (<http://www.mtsp.gov.mk>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.4: Republica Moldova (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente		Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale
Austria	11.05.2011											
Bulgaria	12.05.2008	02.02.2009	09.01.2009	✓	✓	✓	✓			✓		✓
Republica Cehă	29.11.2011											
Estonia	19.10.2011											
Luxemburg	14.06.2010	29.09.2011	01.01.2012	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓
Portugalia	02.11.2009	15.07.2010	12.01.2010									
România	27.04.2010	24.09.2010	09.01.2011	✓	✓	✓	✓			✓		✓

Sursa: ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.6: Serbia (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Austria	06.05.1998		05.01.2002	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Belgia	01.11.1954		14.08.1970	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bosnia și Herțegovina	29.10.2002		01.01.2004	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bulgaria	18.12.1957		01.09.1958	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Croația	15.09.1997		01.05.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Cipru	20.05.2010		01.02.2011	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Republica Cehă	17.01.2002		01.07.2002	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Danemarca	22.06.1977		01.02.1979	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Egipt	27.06.1987		01.02.1989									
Franța	05.01.1950		01.04.1951	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
FRI a Macedoniei	29.12.2000		01.04.2002	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Germania	12.10.1968		01.09.1969	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Olanda	11.05.1977		01.04.1979	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Ungaria	07.10.1957		01.07.1958	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Italia	14.11.1957		01.01.1961	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Libia	06.04.1989		06.01.1990									
Luxemburg	27.10.2003		01.09.2005	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Munte negru	17.12.2006		01.01.2008	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Norvegia	22.11.1974		01.09.1976	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Panama	26.11.1975											
Polonia	16.01.1958		01.01.1959	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
România	20.03.1976		01.12.1976					✓				
Slovacia	22.05.1957		01.12.1957	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Slovenia	29.09.2009		01.11.2010	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Suedia	30.03.1978		01.01.1979	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Elveția	08.06.1962		01.03.1964	✓	✓	✓	✓				✓	
Marea Britanie	24.05.1958		01.09.1958	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Sursa: Institutul de Asigurări Sociale (<http://www.zso.gov.rs>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.7: Ucraina (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Armenia	17.06.1995	26.04.1996	06.10.1996									
Azerbaidjan	28.07.1995	05.07.1996	11.02.1996									
Belarus	17.07.1995	26.04.1996	16.07.1996	✓	✓	✓						
Bulgaria	09.04.2001	22.11.2002	04.01.2003		✓		✓		✓			✓
Republica Cehă	07.04.2001	22.11.2002	04.01.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Estonia	20.02.1997	11.04.1997	28.01.1998									
Georgia	01.09.1995	22.11.1995	22.12.1995									
Ungaria	20.12.1962	31.05.1963	04.12.1963									
Kazahstan	21.09.1995		21.09.1995									
Letonia	26.02.1998	19.03.1999	06.11.1999									
Lituania	23.04.2001	01.10.2002	02.08.2002	✓	✓	✓						
România	24.12.1960	05.10.1961	27.06.1961	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Slovacia	12.06.2000	20.09.2001	01.01.2002									
Spania	10.07.1996	17.12.1997	27.03.1998	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Vietnam	04.08.1996	02.04.1998	03.06.1998									

Sursa: Comisia ONU privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor : cel de-al doilea Raport Periodic asupra implementării Pactului internațional ONU cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (<http://www2.ohchr.org>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.8: Austria (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	01.04.1992		01.12.1992	✓	✓	✓					✓	
Bosnia și Herțegovina	1999		11.01.2001									
Canada	24.02.1987		01.11.1987	✓	✓	✓						
Chile	19.06.1997		01.12.1999	✓	✓	✓						
Croația	16.01.1997		01.10.1998	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
FRI a Macedoniei	31.07.1997		01.04.1998									
Islanda	18.11.1993		01.02.1996	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Israel	28.11.1973		01.01.1975	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Republica Coreea	01.01.2010		01.10.2010	✓	✓	✓						
Liechtenstein	23.09.1966		01.09.1998	✓	✓	✓						
Republica Moldova	11.05.2011											
Munte negru	06.05.1998		05.01.2002	✓	✓		✓	✓	✓			✓
Norvegia	18.10.1996		01.06.1998	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Filipine	01.12.1980		01.04.1982	✓	✓	✓	✓					
Quebec	09.12.1993		01.06.1994	✓	✓	✓						
Serbia	06.05.1998		05.01.2002	✓	✓		✓	✓	✓			✓
Elveția	15.11.1967		01.01.1969	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Tunisia	04.12.1989		01.03.1991	✓	✓	✓	✓					
Turcia	02.12.1982		01.04.1985	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	13.07.1990		01.11.1991	✓	✓	✓						
Uruguay	14.01.2009	19.08.2011	01.12.2011	✓	✓	✓	✓	✓				

Sursa: Servicii Sociale, Austria (<https://www.sozialversicherung.at>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.9: Belgia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Algeria	27.02.1968		01.10.1969	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Australia	20.11.2002		01.07.2005	✓	✓	✓				✓		
Bosnia și Herțegovina	03.06.2006		12.02.2009	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Canada	10.05.1984		01.01.1987	✓	✓	✓						
Chile	09.09.1996		01.11.1999	✓	✓	✓						
Republica Congo	03.05.1968		01.10.1971	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Croația	31.10.2001		01.08.2005	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
FRI a Macedoniei	13.02.2007		06.01.2009	✓	✓		✓	✓	✓		✓	
India	03.11.2006		01.09.2009	✓	✓	✓						
Israel	05.07.1971		01.05.1973	✓		✓	✓					
Japonia	23.02.2005			✓	✓	✓						
Republica Coreea	05.07.2005		01.07.2009	✓	✓	✓						
Maroc	24.06.1968		01.02.1971	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Filipine	07.12.2001		01.08.2005	✓	✓	✓						
Quebec	28.05.2006	23.06.2010	01.11.2011	✓	✓	✓	✓					
San Marino	22.04.1955		01.10.1956	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Serbia	15.07.2010		15.12.2010	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Elveția	24.09.1975		01.05.1977	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Tunisia	29.01.1975		01.11.1976	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Turcia	04.07.1966		01.05.1968	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Statele Unite ale Americii	19.02.1982		01.07.1984	✓	✓	✓						
Uruguay	06.09.2006	18.06.2008	01.08.2009	✓	✓	✓						

Sursa: Oficiul Național de Securitate Națională, Belgia (<https://www.socialsecurity.be>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.10: Bulgaria (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Croația	14.07.2003		01.10.2004		✓		✓		✓			✓
FRI a Macedonia	02.06.2003	17.04.2003	08.01.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Israel		22.01.2009	01.09.2009	✓	✓	✓	✓		✓			
Republica Coreea			01.03.2010	✓	✓	✓						
Republica Moldova	12.05.2008	02.02.2009	09.01.2009	✓	✓	✓	✓		✓			✓
Federația Rusă	27.02.2009	10.04.2009	20.03.2010	✓		✓	✓	✓	✓			
Serbia	19.09.2011			✓	✓		✓	✓	✓			✓
Elveția	15.03.2006	25.10.2006	01.12.2007	✓	✓	✓		✓				
Ucraina	09.04.2001	22.11.2002	04.01.2003		✓		✓		✓			✓

Sursa: Institutul Național de Securitate Socială (<http://www.noi.bg>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.11: Cipru (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.11: Cipru (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	12.05.1992		01.01.1993	✓	✓	✓						
Canada	24.01.1990		01.05.1991	✓	✓	✓						
Egipt	12.07.1988		01.08.1988	✓	✓	✓						
Quebec	29.08.1990		01.09.1991	✓	✓	✓						
Serbia	20.05.2010			✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Elveția	30.05.1995		01.01.1997	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Republica Arabă Siriană				✓	✓	✓	✓					

Sursa: Serviciul Național de Asigurări Sociale (<http://www.mlsi.gov.cy>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.12: Republica Cehă (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.12: Republica Cehă (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Albania	30.06.1960											
Australia	16.09.2009		01.07.2011	✓	✓	✓						
Canada	24.05.2001		01.01.2003	✓	✓	✓						
Chile	07.12.2000	04.11.2003	01.03.2004	✓	✓	✓				✓		
Croația	22.11.1999		01.07.2000	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
FRI a Macedoniei	10.07.2005	02.10.2005	01.01.2007	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
India	09.06.2010	Nu este în vigoare		✓	✓	✓						
Israel	16.07.2000		01.07.2002	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Japonia	21.02.2008		01.06.2009	✓	✓	✓				✓	✓	
Republica Moldova	29.11.2011											
Muntenegru	17.01.2002		12.01.2002	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Federația Rusă	02.12.1959		01.07.1960	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Serbia	17.01.2002		12.01.2002	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Elveția	10.06.1996		01.11.1997	✓	✓	✓		✓				
Turcia	02.10.2003		07.10.2004	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Ucraina	04.07.2001		01.04.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Statele Unite ale Americii	07.09.2007		01.01.2009	✓	✓	✓					✓	

Sursa: Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale (<http://www.mpsv.cz>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.13: Danemarca (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	01.07.1999		01.01.2001	✓	✓	✓						
Canada	12.04.1985		01.01.1986	✓	✓	✓						
Chile	08.03.1995		01.09.1995	✓	✓	✓						
Croația	21.04.2005		01.11.2006				✓	✓	✓		✓	
FRI a Macedoniei	20.03.2000	05.09.2000		✓			✓				✓	
India	17.02.2010		01.05.2011	✓	✓	✓						
Israel	03.07.1995		01.04.1996	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
Republica Coreea	11.03.2010		01.09.2011	✓	✓	✓						
Maroc	02.04.1982		01.04.1988	✓	✓	✓					✓	
Noua Zeelandă	06.05.1997		01.10.1997	✓	✓	✓						
Pakistan	01.03.1982		01.05.1983	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Quebec	22.12.1987		01.04.1988	✓	✓	✓						
Elveția	05.01.1983		01.12.1983	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Turcia	22.01.1976		01.02.1978	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Statele Unite ale Americii	13.06.2007		01.10.2008	✓	✓	✓						

Sursa: Agenția pentru Pensii din Danemarca (<http://www.pens.dk>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.14: Estonia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Canada	21.02.2005		01.11.2006	✓	✓	✓						
Republica Moldova	19.10.2011											
Ucraina	20.02.1997	11.04.1997	28.01.1998									

Sursa: Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății (<http://www.stm.fi>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.15: Finlanda (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	10.09.2008		01.07.2009	✓	✓	✓						
Canada	28.10.1986		01.02.1988	✓	✓	✓						
Chile	07.03.1997		01.01.2008	✓	✓	✓						
Israel	15.09.1997		01.09.1999	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
Quebec	30.10.1986		01.04.1988	✓	✓	✓						
Elveția	28.06.1985		01.10.1986	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Statele Unite ale Americii	03.06.1991		01.11.1992	✓	✓	✓						

Sursa: Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății (<http://www.stm.fi>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.16: Franța (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Algeria	01.10.1980		01.01.1982	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Andorra	04.06.2003		01.06.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Benin	06.11.1979		01.09.1981	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Bosnia și Herțegovina	04.12.2003		04.01.2004	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Camerun	05.11.1990		01.03.1992	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
Canada	09.02.1979		01.03.1981	✓	✓	✓						
Capul Verde	15.01.1980		01.04.1983	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Chile	25.06.1999		01.09.2001	✓	✓	✓		✓				
Congo	11.02.1987		01.06.1988	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Coasta de Fildeș	16.01.1985		01.01.1987	✓		✓	✓	✓	✓		✓	
Croația	12.10.1995		12.10.1995	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
FRI a Macedoniei	14.12.1995		14.12.1995	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Gabon	02.10.1980		01.02.1983	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Guernsey	10.07.1956		01.05.1958	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
India	30.09.2008		01.07.2011	✓	✓	✓						
Israel	17.12.1965		01.10.1966	✓		✓	✓	✓	✓		✓	
Japonia	06.12.2004	14.06.2007	01.07.2007	✓	✓	✓					✓	
Jersey	10.12.1956		01.05.1958	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Republica Coreea	25.02.2005		01.06.2007	✓	✓	✓					✓	
Madagascar	08.05.1967		01.03.1968				✓				✓	
Mali	12.06.1979		01.06.1983	✓		✓	✓	✓	✓			
Mauritania	22.12.1965		01.02.1967	✓	✓	✓	✓				✓	
Monaco	28.02.1952		01.04.1954	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Munte negru	26.03.2003		26.03.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Maroc	22.10.2007		01.06.2011	✓	✓	✓		✓	✓		✓	
Nigeria	28.03.1973		01.11.1974	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Filipine	07.02.1990		01.11.1994	✓	✓	✓						
Quebec	12.02.1979		01.11.1981	✓		✓						
San Marino	12.07.1949		01.01.1951	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Senegal	29.03.1974		01.09.1976	✓		✓	✓				✓	
Elveția	03.07.1975		01.11.1976	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Togo	07.12.1971		01.07.1973	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Tunisia	17.12.1965		01.09.1966	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Turcia	20.01.1972		01.08.1973	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	02.03.1987		01.07.1988	✓	✓	✓						

Sursa: Centrul de Relații Europene și Internaționale de Securitate Socială (<http://www.cleiss.fr>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.17. Germania (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	13.12.2000		01.01.2003	✓	✓	✓						
Brazilia	03.07.1905	Nu este în vigoare										
Canada	14.11.1985		01.04.1988	✓	✓	✓						
Chile	05.03.1993		01.01.1994	✓	✓	✓						
China	12.07.2001		04.04.2002	✓	✓	✓						
Croația	24.11.1997	25.08.1998	01.12.1998	✓			✓			✓		
FRI a Macedoniei	07.08.2003	20.10.2003	01.01.2005									
India	08.10.2008		01.10.2009	✓	✓	✓						
Israel	17.12.1973		01.05.1975	✓	✓	✓	✓		✓			
Japonia	20.04.1998		01.02.2000	✓								
Republica Coreea	01.03.2000		01.01.2003	✓	✓	✓						
Liechtenstein	07.04.1977		01.11.1980	✓	✓	✓					✓	
Munte negru	10.12.1968		09.01.1969	✓	✓	✓	✓		✓			
Maroc	25.03.1981		01.08.1986	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Quebec	14.05.1987		01.04.1988	✓	✓	✓						
Serbia	10.12.1968		09.01.1969	✓	✓	✓	✓		✓			
Elveția	25.02.1964		01.05.1966	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Tunisia	16.04.1984		01.08.1986	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Turcia	30.04.1964		01.11.1965	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	07.01.1976		01.12.1979	✓	✓	✓						

Sursa: Asociația Germană de Asigurări de Pensii (<http://www.deutsche-rentenversicherung-bund.de>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.18. Grecia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Argentina	30.05.1984		05.01.1988	✓	✓	✓		✓	✓		✓	
Australia	23.05.2007		01.10.2008	✓								
Brazilia	12.09.1984		09.01.1988	✓	✓	✓		✓	✓		✓	
Canada	10.11.1995		01.12.1997	✓	✓	✓						
Noua Zeelandă	24.06.1993	08.02.1994	01.04.1994	✓	✓	✓						
Norvegia	12.06.1980		01.06.1983	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Quebec	23.06.1981		09.01.1983	✓	✓	✓						
Elveția	01.06.1973		01.12.1974	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Statele Unite ale Americii	22.06.1993		01.09.1994	✓	✓	✓						
Uruguay	15.04.1994		05.12.1994	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Republica Bolivariană a Venezuelei	24.04.1991		01.02.1995	✓	✓	✓	✓					

Sursa: Secretariatul general pentru securitate socială (<http://ggka.citron.gr>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.19. Ungaria (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.19. Ungaria (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	07.06.2011	Nu este în vigoare		✓		✓						
Bosnia și Herțegovina	06.12.2008											
Canada	04.03.2002		01.10.2003	✓	✓	✓						
Croația	08.02.2005		01.03.2006	✓	✓		✓			✓	✓	✓
India	02.02.2010		Not in force	✓	✓	✓						
Munte negru	20.05.2008		04.01.2009									
Quebec	12.05.2005		01.07.2006	✓	✓	✓						
Federația Rusă	20.12.1962		01.07.1963	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Elveția	04.06.1996		01.01.1998	✓	✓	✓		✓				
Ucraina	20.12.1962	31.05.1963	04.12.1963									

Sursa: Administrația Centrală a Asigurărilor Naționale de Pensii (<http://www.onyf.hu>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.20. Irlanda (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	08.04.1991		01.04.1992	✓	✓	✓						
Canada	29.11.1990		01.01.1992	✓	✓	✓						
Japonia	29.10.2009		01.12.2010	✓	✓	✓						
Republica Coreea	31.10.2007		01.01.2009	✓	✓	✓						
Noua Zeelandă	20.05.1993		01.03.1994	✓	✓	✓						
Quebec	06.10.1993		01.10.1994	✓	✓	✓						
Elveția	11.12.1997		01.07.1999	✓	✓	✓		✓				
Statele Unite ale Americii	14.04.1993		01.09.1993	✓	✓	✓		✓				

Sursa: Departamentul pentru Protecție Socială (<http://www.welfare.ie>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.21: Italia (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.21: Italia (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Argentina	03.11.1981	15.02.1983	01.01.1984	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Australia	23.04.1986		01.09.1988	✓	✓	✓						
Brazilia	09.12.1960		26.02.1965	✓	✓	✓	✓	✓		✓		
Canada	17.11.1977	14.03.1979	01.01.1979	✓	✓	✓	✓					
Capul Verde	18.12.1980	15.02.1983	25.01.1983	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Croația	27.06.1997		01.11.2003	✓	✓		✓					
Israel	07.01.1987	28.08.1989	21.11.1989									
Japonia	06.02.2009	Nu este în vigoare										
Republica Coreea	03.03.2000		01.04.2005	✓	✓	✓						
Liechtenstein	11.11.1976		01.03.1980	✓	✓	✓					✓	
Mexic	02.02.1977		01.04.1977	✓	✓	✓						
Monaco	12.02.1982	15.04.1985	01.10.1985	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Norvegia	12.06.1959	05.10.1961	01.02.1962	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
San Marino	10.07.1974		01.11.1975	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Elveția	14.02.1962		01.09.1964	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Tunisia	07.12.1984		01.06.1987	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Turcia	14.12.1972		12.04.1990	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Statele Unite ale Americii	23.05.1973	04.07.1975	01.11.1978	✓	✓	✓						
Uruguay	07.11.1979		06.01.1985	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Vatican	07.06.1956		06.06.1956	✓	✓	✓						
Republica Bolivariană a Venezuelei	07.06.1988	28.05.1990	18.08.1991	✓	✓	✓	✓	✓	✓			

Sursa: Institutul Național de Asigurări Sociale a Republicii Italiene (<http://www.inps.it>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.22: Letonia (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.22: Letonia (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	07.09.2011	02.02.2012	Not in force	✓	✓	✓						
Belarus	29.02.2008	04.12.2008	28.09.2010									
Canada	29.06.2005	15.12.2005	01.11.2006	✓	✓	✓						
Federația Rusă	18.12.2007	02.10.2008	19.01.2011	✓	✓	✓						✓
Ucraina	26.02.1998	07.05.1998	11.06.1999									

Sursa: Ministerul Afacerilor Externe (<http://www.am.gov.lv>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.23: Lituania (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.23: Lituania (la data de 1 octombrie 2012)											
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura							
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale
Belarus	04.02.1999		25.04.2000	✓	✓	✓			✓	✓	✓
Canada	05.07.2005		01.11.2006	✓	✓	✓					
Federația Rusă	29.06.1999		29.05.2001	✓	✓	✓					
Ucraina	23.04.2001	01.10.2002	02.08.2002	✓	✓	✓					

Sursa: Consiliul Fondului de Stat privind Securitatea Socială (<http://www.sodra.lt>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.24: Luxemburg (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.24: Luxemburg (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Argentina	13.05.2010	07.04.2011	Nu este în vigoare	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Brazilia	16.09.1965	12.07.1966	01.08.1967	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Canada	22.05.1986	24.05.1989	01.04.1990	✓	✓	✓						
Capul Verde	24.05.1989	28.04.1992	01.08.1992	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Chile	03.06.1997	06.04.1999	01.07.1999	✓	✓	✓						
Croația	17.05.2001	29.05.2002	01.11.2002	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
FRI a Macedoniei	28.11.2006	04.02.2007	04.01.2009	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Islanda	30.11.2001	03.12.2002	01.12.2004	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
India	30.09.2009	18.04.2010	01.06.2011	✓	✓	✓						
Republica Moldova	14.06.2010	29.09.2011	01.01.2012	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Muntenegru	19.02.2008	19.12.2008	05.01.2009	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Maroc	02.10.2006	01.08.2007	Nu este în vigoare	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓
Norvegia	19.03.1998	14.01.2000	01.05.2000	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Quebec	22.09.1987	24.05.1989	01.04.1990	✓	✓	✓						
Serbia	27.10.2003	08.04.2005	01.09.2005	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Elveția	03.06.1967	05.07.1968	01.05.1969	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓
Tunisia	23.04.1980	29.07.1981	01.05.1982	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Turcia	20.11.2003	08.04.2005	01.06.2006	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Statele Unite ale Americii	12.02.1992	08.07.1993	01.11.1993	✓	✓	✓						

Sursa: Consiliul Fondului de Stat privind Securitatea Socială (<http://www.sodra.lt>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.25: Malta (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.25: Malta (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	15.08.1990		01.07.1991	✓	✓	✓						
Canada	04.04.1991		01.03.1992	✓	✓	✓						
Libia	06.05.1988		01.02.1990				✓	✓	✓			
Quebec	05.04.1991		01.03.1992	✓	✓	✓						

Sursa: Ministerul Politicilor Sociale (<https://secure2.gov.mt>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.26: Olanda (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.26: Olanda (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	04.01.1991		01.04.1992	✓	✓	✓						
Canada	26.02.1897		01.10.1990	✓	✓	✓						
Capul Verde	18.11.1981		01.03.1988	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Chile	10.01.1996		01.03.1997	✓	✓	✓		✓			✓	✓
Croația		11.09.1998		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Ecuador	27.12.2002		01.11.2006	✓	✓	✓		✓	✓		✓	
Egipt	27.07.2003											
FRI a Macedoniei	17.10.2005	02.10.2005	04.01.2007	✓	✓			✓	✓		✓	✓
India	22.10.2008		01.12.2011	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Israel	25.04.1984		01.09.1985	✓	✓	✓			✓		✓	✓
Japonia				✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Maroc	14.02.1972		01.01.1973	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Noua Zeelandă	08.10.1990		01.02.1992	✓	✓	✓						
Norvegia	04.06.1996		01.04.1997	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Paraguay	22.12.2005	26.03.2007		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Filipine	10.04.2001											
Africa de Sud	16.05.2001			✓	✓	✓		✓	✓		✓	
Republica Coreea	01.07.2002		01.10.2003	✓	✓	✓		✓			✓	✓
Elveția	27.05.1970		01.07.1971	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Thailanda		11.11.2002										
Tunisia	22.09.1978		01.12.1979	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Turcia	05.04.1966		01.02.1968	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Statele Unite ale Americii	08.12.1987		01.11.1990	✓	✓	✓						
Uruguay		19.04.2008	01.06.2008	✓	✓	✓		✓	✓		✓	

Sursa: Banca de asigurări sociale/Verzekeringsbank (<http://www.svb.nl>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.27: Polonia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	07.10.2009		01.10.2010	✓	✓	✓	✓					
Canada	02.04.2008		01.10.2009	✓	✓	✓						
FRI a Macedoniei	06.04.2006		01.07.2007	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Israel	31.10.1991		31.12.1991				✓					
Republica Coreea	25.02.2009		01.03.2010	✓	✓	✓						
Serbia	16.01.1958		01.01.1959	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	02.04.2008		01.03.2009	✓	✓	✓						

Sursa: Institutul de Asigurări Sociale (<http://www.zus.pl>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.28: Portugalia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Andorra	28.01.1988		01.07.1991	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Argentina	20.05.1966		27.10.1967	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Australia	07.10.2009		01.10.2010	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Brazilia	07.05.1991		25.03.1995	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Canada	15.12.1980		01.05.1981	✓	✓	✓						
Capul Verde	05.06.1985		01.12.1987	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Chile	01.09.1999	05.06.2000	01.11.2000	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
Republica Moldova	02.11.2009	15.07.2010	12.01.2010									
Maroc	14.11.1998			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Norvegia	05.06.1980		01.09.1981	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Quebec	20.03.1981		01.07.1981	✓	✓	✓						
Elveția	11.09.1975		01.03.1977	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Tunisia	09.11.2006	09.07.2008	24.04.2009	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	30.03.1988		01.08.1989	✓	✓	✓						
Uruguay	20.05.1987		01.12.1987	✓	✓	✓		✓	✓			
Republica Bolivariană a Venezuelei	21.07.1989		01.01.1993	✓	✓	✓	✓	✓	✓			

Sursa: Sistemul național de securitate socială (<http://www2.seg-social.pt>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.29: România (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.29: România (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Albania	03.05.1961		03.01.1963	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Algeria	29.12.1981	09.07.1982	12.03.1983	✓	✓		✓	✓			✓	
Canada	19.11.2009		01.11.2011	✓	✓	✓						
FRI a Macedoniei	27.02.2006	22.11.2007	03.01.2008	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Republica Coreea	11.09.2008	27.10.2009		✓	✓	✓						
Libia	18.04.1977	27.10.1977		✓	✓		✓					
Republica Moldova	24.12.1960		01.08.1968	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Munte negru	20.03.1976		12.01.1976							✓		
Peru	20.11.1982		26.12.1983				✓	✓	✓			
Federația Rusă	24.12.1960		01.08.1968	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Serbia	20.03.1996							✓				
Turcia	06.07.1999		17.12.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Ucraina	24.12.1960	05.10.1961	27.06.1961	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	

Sursa: Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei (<http://www.mmuncii.ro>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.30: Slovacia (la data de 1 octombrie 2012)

Tabelul E.30: Slovacia (la data de 1 octombrie 2012)												
Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	21.09.2010		01.01.2012	✓	✓	✓						
Canada	21.05.2001		01.01.2003	✓	✓	✓						
Croația	29.01.1997			✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Israel			01.01.2012	✓	✓	✓	✓					
Federația Rusă	02.12.1959		01.07.1960	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Elveția	07.06.1996		01.12.1997	✓	✓	✓		✓				
Ucraina	12.06.2000	20.09.2001	01.01.2002									

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei și Afacerilor Sociale (<http://www.employment.gov.sk>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.31: Slovenia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Argentina	12.04.2007	02.04.2008	01.08.2009	✓	✓	✓						
Australia	19.12.2002		01.01.2004	✓	✓	✓						
Bosnia și Herțegovina	19.02.2007		20.09.2007	✓	✓		✓		✓			✓
Canada	17.05.1998		01.01.2001	✓	✓	✓						
Croația	28.04.1997	28.10.1997	01.02.1998	✓			✓	✓	✓			✓
FRI a Macedoniei	13.07.1998	25.02.1999	04.01.2001	✓	✓	✓			✓			✓
Munte negru	10.08.2010		01.01.2012	✓		✓	✓		✓	✓		✓
Quebec	11.05.2000	29.08.2000		✓	✓	✓						
Serbia	29.09.2009	26.03.2010	01.11.2010	✓	✓		✓	✓				✓
Elveția	10.04.1996		01.08.1997	✓	✓	✓	✓	✓			✓	

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei și Afacerilor Sociale al Republicii Slovenia (<http://www.mddsz.gov.si>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.32: Spania (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Andorra	09.11.2001		01.01.2003	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Argentina	28.01.1997		01.12.2004	✓	✓	✓	✓		✓			
Australia	31.01.2002		01.01.2003	✓	✓	✓						
Brazilia	16.05.1991		01.12.1995	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
Canada	10.11.1986		01.01.1988	✓	✓	✓					✓	
Chile	29.01.1997		13.03.1998	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Columbia	06.09.2005		01.03.2008	✓	✓	✓						
Republica Dominicană	01.07.2004		01.07.2006	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Ecuador	04.12.2009		01.01.2011	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Japonia	12.11.2008		01.12.2010	✓	✓	✓						
Mexic	25.04.1944		01.01.1995	✓	✓	✓	✓					
Maroc	08.11.1979		01.10.1982	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Paraguay	24.06.1998		01.03.2006	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Peru	16.06.2003		01.02.2005	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Filipine	20.05.1988		11.10.1989	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Federația Rusă	11.04.1994		24.02.1996	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Elveția	13.10.1969		01.09.1970	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Tunisia	26.02.2001		01.01.2002	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Ucraina	10.07.1996	17.12.1997	27.03.1998	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	30.09.1986		01.04.1988	✓	✓	✓						
Uruguay	01.12.1997		01.04.2000	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
Republica Bolivariană a Venezuelei	12.05.1988		01.07.1990	✓	✓	✓	✓	✓	✓			

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale (<http://www.seg-social.es>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.33: Suedia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Canada	10.04.1985		01.01.1986	✓	✓	✓						
Capul Verde	09.02.1988		03.10.1991	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Chile	13.03.1995		01.01.1996	✓	✓	✓						
Israel	30.06.1982		01.07.1983	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓
Maroc	04.01.1980		01.06.1982	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Quebec	20.09.1986		01.04.1988	✓	✓	✓						
Elveția	20.10.1978		01.03.1980	✓	✓	✓	✓	✓				
Turcia	30.06.1978		01.05.1981	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Statele Unite ale Americii	27.05.1985		01.01.1987	✓	✓	✓						

Sursa: Consiliul Național de Sănătate și Asistență (<http://www.forsakringskassan.se>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.34: Regatul Unit al Marii Britanii (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Barbados	07.01.1992		01.04.1992	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Insulele Bermude	23.10.1969		01.11.1969	✓		✓	✓					
Canada	16.01.1997		01.04.1998	✓		✓	✓					
Islanda	25.08.1983		01.08.1985	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Israel	29.04.1957		01.11.1957	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Jamaica	12.11.1996		01.04.1997	✓	✓	✓	✓					
Japonia*	29.02.2000		01.02.2001									
Jersey și Guernsey				✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Republica Coreea*												
Mauritius	22.04.1981		01.11.1981	✓		✓	✓				✓	
Noua Zeelandă	11.01.1983		01.01.1984	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Norvegia	19.06.1990		01.04.1991	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Filipine	27.02.1985		01.12.1989	✓	✓	✓	✓					
Elveția	21.02.1968		01.04.1969	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Turcia	09.09.1959		01.06.1961	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Statele Unite ale Americii	13.02.1984		01.01.1985	✓	✓	✓						

Sursa: Departamentul pentru Muncă și Pensii (<http://www.dwp.gov.uk>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

* Japonia și Republica Coreea dispun de acorduri care constituie Convenții pentru evitarea dublei impuneri și care acopera doar contribuția de asigurări sociale

Tabelul E.35: Islanda (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Austria	18.11.1993		01.02.1996	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Canada	15.06.1988		01.10.1989	✓	✓	✓						
Luxemburg	30.11.2001	03.12.2002	01.12.2004	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Norvegia	18.08.2003		01.09.2004	✓	✓			✓	✓			✓
Suedia	18.08.2003		01.09.2004	✓	✓			✓	✓			✓

Sursa: Institutul de securitate socială a statului/Tryggingastofnun ríkisins (<http://www.tr.is>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.36: Liechtenstein (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Austria	23.09.1996		01.09.1998	✓	✓	✓						
Germania	07.04.1977		01.11.1980	✓	✓	✓					✓	
Italia	11.11.1976		01.03.1980	✓	✓	✓					✓	
Elveția	08.03.1989		01.05.1990	✓	✓	✓	✓	✓			✓	

Sursa: Departamentul de Securitate Socială (<http://www.ahv.li>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.37: Norvegia (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limita de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de șomaj
Australia	02.12.2005		01.01.2007	✓	✓	✓						
Austria	18.10.1996		01.06.1998	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Canada	12.11.1985		01.01.1987	✓	✓	✓						
Chile	03.04.1997		17.02.1998	✓	✓	✓					✓	
Grecia	12.06.1980		01.06.1983	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Israel			01.04.2008	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
Italia	12.06.1959	05.10.1961	01.02.1962	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Luxemburg	19.03.1998	14.01.2000	01.05.2000	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Olanda	04.06.1996		01.04.1997	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Portugalia	05.06.1980		01.09.1981	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Quebec	29.10.1987		01.04.1988	✓	✓	✓						
Elveția	21.02.1979		01.11.1980	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Turcia	20.12.1978		01.06.1981	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Regatul Unit al Marii Britanii	19.06.1990		01.04.1991	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Statele Unite ale Americii	13.01.1983		01.07.1984	✓	✓	✓					✓	

Sursa: Administrația Norvegiană pentru Muncă și Bunăstare (<http://www.nav.no>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

Tabelul E.38: Elveția (la data de 1 octombrie 2012)

Statul	Data semnării	Data ratificării	Data intrării în vigoare	Ramura								
				Prestații pentru limită de vârstă	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	Prestații în cazul unor accidente	Prestații de boală	Prestații de maternitate	Îngrijiri medicale	Prestații familiale	Ajutorul de somaj
Australia	09.10.2006		01.01.2008	✓	✓	✓						
Austria	15.11.1967		01.01.1969	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Belgia	24.09.1975		01.05.1977	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Bulgaria	15.03.2006	25.10.2006	01.12.2007	✓	✓	✓		✓				
Canada	24.02.1994		01.10.1995	✓	✓	✓						
Quebec	25.02.1994		01.10.1995	✓	✓	✓						
Chile	20.06.1996		01.03.1998	✓	✓	✓		✓				
Cipru	30.05.1995		01.01.1997	✓	✓	✓	✓	✓				
Republica Cehă	10.06.1996		01.11.1997	✓	✓	✓		✓				
Croația	09.04.1996		01.01.1998	✓	✓	✓	✓	✓				
Danemarca	05.01.1983		01.12.1983	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Finlanda	28.06.1985		01.10.1986	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Franța	03.07.1985		01.11.1976	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Germania	25.02.1964		01.05.1966	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Grecia	01.06.1973		01.12.1974	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Ungaria	04.06.1996		01.01.1998	✓	✓	✓		✓				
India	03.09.2009		29.01.2011	✓	✓	✓	✓	✓				
Irlanda	11.12.1997		01.07.1999	✓	✓	✓		✓				
Israel	23.03.1984		01.10.1985	✓	✓	✓						
Italia	14.02.1962		01.09.1964	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Japonia	22.10.2010		01.03.2012	✓	✓	✓		✓				
Liechtenstein	08.03.1989		01.05.1990	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Luxemburg	03.06.1967		01.05.1969	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
FRI a Macedoniei	09.12.1999		01.01.2002	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Olanda	27.05.1970		01.07.1971	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Norvegia	21.02.1979		01.11.1980	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Filipine	17.09.2001		01.03.2004	✓	✓	✓						
Portugalia	11.09.1975		01.03.1977	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
San Marino	16.12.1981		01.03.1983	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Slovacia	07.06.1996		01.12.1997	✓	✓	✓		✓				
Slovenia	10.04.1996		01.08.1997	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Spania	13.10.1969		01.09.1979	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Suedia	20.10.1978		01.03.1980	✓	✓	✓	✓	✓				
Turcia	01.05.1969		01.01.1972	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Regatul Unit al Marii Britanii	21.02.1968		01.04.1969	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
Statele Unite ale Americii	18.07.1979		01.11.1980	✓	✓	✓						

Sursa: Oficiul Federal de Asigurări Sociale Elvețian (<http://www.bsv.admin.ch>)
ILO NORMLEX (<http://www.ilo.org>)

ISBN 978-92-2-826924-6

9 789221 126924 3